

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΝΕΡΑΪΔΑΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ ΕΤΟΣ 7^ο
 • ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ 36 • ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2009

ΒΡΑΒΕΙΟ ΓΓΕ - ΓΓΕ 2006
 «ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ»

Εκατό χρόνια περιμένουμε

την εθνική οδό Τρικάλων - Άρτας

Ευχάριστα τα νέα για την Εθνική οδό Τρικάλων - Άρτας και συγκεκριμένα για το τμήμα Αρματολικό - γέφυρα Αλεξίου συνολικού μήκους 14 χιλιομέτρων. Όπως ανακοίνωσε στα τοπικά ΜΜΕ ο νομάρχης Τρικάλων Ηλίας Βλαχογιάννης, οριστικοποιήθηκε από το ΥΠΕΧΩ-ΔΕ η ένταξη του στα προς κατασκευή έργα του ΕΣΠΑ. Το έργο αυτό συνολικού προϋπολογισμού 50 εκατομμυρίων ευρώ θα βγάλει από την απομόνωση ολόκληρη την ευρύτερη περιοχή μας αφού θα έχουμε άμεση σύνδεση με τα χωριά του Άνω Ασπροποτάμου, με την Ελάτη - Περτούλι, με το Μέτσοβο αλλά κυρίως με την Εγνατία οδό η οποία θα έρθει πολύ κοντά στα χωριά μας και θα αλλάξει τα δεδομένα.

Η εθνική οδός Τρικάλων - Άρτας χαρακτήκε το 1910 αλλά εκατό χρόνια μετά, ακόμη την περιμένουμε...

Από το Νομάρχη Τρικάλων Ηλία Βλαχογιάννη έχουμε μεταφέρει πολλά καλά νέα κι έχουμε δει να υλοποιούνται πολλά έργα στην ορεινή μας πατρίδα τα οποία και προβάλλαμε όλα αυτά τα χρόνια στη «Φωνή». Όπως έχουμε επισημάνει και στο παρελθόν ο Ηλίας Βλαχογιάννης είναι ο νομάρχης που κοιτάζει και πέρα από τη Γκρόπα. Κι επειδή εμάς εδώ στη «Φωνή» αλλά και το λαό της ορεινής μας πατρίδας δεν τον ενδιαφέρουν ούτε τα πρόσωπα που διοικούν ούτε τα χρώματα που εκπροσωπούν αλλά μόνο τα έργα που βελτιώνουν την ποιότητα της ζωής μας στα χωριά μας, συγχαίρουμε κι ευχαριστούμε το νομάρχη Τρικάλων Ηλία Βλαχογιάννη για όλα όσα προσφέρει στα χωριά πέρα από τη Γκρόπα. Τον καλούμε επίσης να επισπεύσει τις μελέτες και να πιέσει τον αρμόδιο υπουργό να εγκρίνει γρήγορα τις πιστώσεις έτσι ώστε μαζί με την κορδέλα των εγκαινίων στη σήραγγα της Γκρόπας να κόψει κι αυτή στο δρόμο γέφυρα Αλεξίου - Αρματολικό.

Διαβάστε στη σελ. 3 τη δήλωση του αντινομάρχη Ντίνου Κοτρώνη

Αυτός ο άθλιος χωματόδρομος είναι σήμερα ο Εθνικός μας δρόμος!

Μεγάλη Παρασκευή στην Πίνδο

Θυμάμαι τον παπά του χωριού πάμφωτο
 μια σαν χρυσάνθεμο να περνάει
 μια σαν τρικυμισμένος πανσές
 μπροστά σ' αγιασμένα τα μάτια.
 Και ν' ανεμίζει το βυζαντινό θυμιατό
 έτσι που να μοσκοβολάει βαθιά
 η κόλαση σ' ανθρώπινα τα σπλάχνα.
 Κι όλος ο τόπος γύρω ν' ναι Χριστός
 σαβανωμένος ακόμα στα χιόνια.

Θυμάμαι τους πονεμένους του χωριού,
 τον πολυέλαο τ' Αη Νικόλα μ' όλα
 τα κρύσταλλα του που 'χαν γίνει δάκρυα,
 μα δε θυμάμαι Ανάσταση.
 Χριστός Ανέστη χωρίς πληγές δε θυμάμαι.

Κωστής Παπακόγκος

Θανάσης Καλαντζής:

**«Οι πατρίδες δεν πωλούνται.
 Και η Μεσοχώρα είναι
 η δική μου μικρή πατρίδα»**

συνέντευξη σελ. 12-13

**Στη νεολαία ο
 Πανθεσσαλικός
 σύλλογος
 Παχτουριωτών Βόλου**

σελ. 3

**ΟΛΟ το αρχείο
 της «ΦΩΝΗΣ» στο
 www.donroi.gr**

Ξεφυλλίστε το κι εσείς...

**Όλες οι εξελίξεις
 για το «Στέκι Νεολαίας» στο Παχτούρι**

σελ. 10-11

Ο Δήμαρχος Αιθίων Κώστας Μπατατόλης,
 μιλάει στη «Φωνή»:

**«Οι δυνατότητες
 της περιοχής μας
 είναι
 ανεξάντλητες...»**

σελ. 2

Ο Δήμαρχος Αιθίων Κώστας Μπατατόλης, μιλάει στη «Φωνή»

«Οι δυνατότητες της περιοχής μας είναι ανεξάντλητες...»

ΕΡ.: Είστε ήδη δυο τετραετίες Δήμαρχος, πιστεύετε ότι έχετε πραγματοποιήσει το όραμά σας για την περιοχή ή υπάρχουν ακόμα πράγματα που πρέπει να γίνουν;

ΑΠ.: Πιστεύω πως έγιναν πάρα πολλά πράγματα στην πε-

ριοχή μας τα τελευταία έξι χρόνια που είμαι Δήμαρχος, το όραμά μου όμως δεν σταματάει εκεί. Υπάρχουν και άλλα που πρέπει να γίνουν.

«Ο Δήμος Αιθίων είναι σε πολύ καλό δρόμο...»

Πολλά από αυτά έχουν προγραμματισθεί και δρομολογηθεί και θα γίνουν άμεσα. Υπάρχουν όμως και άλλα που είναι στο ξεκίνημα ή ακόμη και ως σκέψη και πρέπει να γίνουν. Άρα πάντα θα υπάρχουν πράγματα για να κάνει κανείς.

ΕΡ.: Λίγα χρόνια μετά την εφαρμογή του Καποδίστρια και σε συζήτηση για τον δεύτερο σε ποιο επίπεδο θεωρείται ότι βρίσκονται οι Δήμοι και ειδικότερα ποια η γνώμη σας για τον Δήμο σας;

ΑΠ.: Η γνώμη μου είναι πως οι υπάρχοντες Δήμοι που σχεδιάστηκαν με τον πρώτο Καποδίστρια έχουν βρει το δρόμο τους, λει-

τουργούν καλά σε γενικές γραμμές και λύνουν προβλήματα. Πιστεύω, όμως, πως πρέπει να ενισχυθούν οι πόροι από την κεντρική εξουσία για να μπορούν οι Δήμοι να δίνουν άμεσες λύσεις στα προβλήματα και την ανάπτυξη της κάθε περιοχής.

Ο Δήμος Αιθίων θεωρώ πως είναι σε πολύ καλό δρόμο και από άποψης εξυπηρέτησης των Δημοτών και από έργα που γίνονται σε όλα τα Δημοτικά Διαμερίσματα αλλά και από έργα ανάπτυξης γενικότερα. Όσον αφορά τον δεύτερο Καποδίστρια χρειάζεται σωστός σχεδιασμός και σίγουρα οι απαραίτητοι πόροι για ένα τέτοιο εγχείρημα.

ΕΡ.: Κατά τη γνώμη σας, θα αναβαθμιστεί η περιοχή σας μετά την κατασκευή του φράγματος της Μεσοχώρας; Και πως θα αντιμετωπιστούν τα προβλήματα των χωριών Παλαιοχώρι και Φορτώσι που κατακλύζονται;

ΑΠ.: Είμαι σίγουρος πως θα αναβαθμιστεί η περιοχή μας με τη δημιουργία του φράγμα-

Είμαι σίγουρος πως θα αναβαθμιστεί η περιοχή μας με τη δημιουργία του φράγματος Μεσοχώρας...»

τος Μεσοχώρας και όχι μόνο η δική μας περιοχή αλλά γενικότερα όλος ο ορεινός όγκος. Τα οφέλη θα είναι μεγάλα για την περιοχή μας και φυσικά για τους Δημότες μας. Όσον αφορά τους κατοίκους του Παλαιο-

χωρίου και του Φορτωσίου που κατακλύζονται, έχουν γίνει συζητήσεις και με το Υπουργείο και με την Περιφέρεια και με τους ίδιους τους κατοίκους για τη δημιουργία νέου οικισμού σε δημοτική έκταση που θα δοθεί δωρεάν από το Δήμο μας στην περιοχή Παλαιοχωρίου. Προσωπικά πιστεύω πως πρέπει το έργο να μπει σε λειτουργία και να σταματήσει η ομηρία μιας ολόκληρης περιοχής.

ΕΡ.: Πως οραματίζεστε το μέλλον σας; Θα ασχοληθείτε ξανά με την Τοπική Αυτοδιοίκηση;

ΑΠ.: Η ενασχόλησή μου με το Δήμο Αιθίων για μένα ήταν και είναι μια σπουδαία εμπειρία. Αυτό που κάνω ως Δήμαρχος της περιοχής μου είναι κάτι που το αγαπώ πραγματικά, ότι κάνω το κάνω με την καρδιά μου.

«...ότι κάνω το κάνω με την καρδιά μου».

Μου αρέσει πολύ η σχέση που έχω αναπτύξει με τους Δημότες μου και η εμπιστοσύνη που δείχνουν στο πρόσωπό μου.

Όταν πραγματικά υπάρχουν όλα τα παραπάνω είναι δύσκολο να σταματήσει να ασχολείται κανείς.

ΕΡ.: Πως είναι η συνεργασία σας με την όμορη κοινότητα Νεράιδας, υπάρχει συνεργασία σε θέματα που σας αφορούν όπως ο εθνικός δρόμος γέφυρα Αλεξίου-Αρματολικού;

ΑΠ.: Για μένα είναι πολύ σημαντική και δίνει

χαρά πραγματικά η πολύ καλή σχέση που υπάρχει με τον πρόεδρο της διευρυμένης κοινότητας Νεράιδας κ. Ηλία Καραγεώργο. Μπορούμε και συνεννοούμαστε εύκολα γιατί πιστεύω πως και οι δυο μας είμαστε γνώστες των προβλημάτων της περιοχής μας και νοιάζομαστε πραγματικά για την επίλυσή τους. Συνεργαστήκαμε άριστα και αναδείξαμε ζη-

«Για μένα είναι πολύ σημαντική και δίνει χαρά πραγματικά η πολύ καλή σχέση που υπάρχει με τον πρόεδρο της διευρυμένης κοινότητας Νεράιδας κ. Ηλία Καραγεώργο...»

τήματα που αφορούσαν το φράγμα Μεσοχώρας. Στο νομοσχέδιο που ψηφίστηκε πρόσφατα νομίζουμε πως είχαμε σημαντική συμμετοχή για τα ζητήματα που αφορούν τις δύο περιοχές, πάντα για το συμφέρον του τόπου μας και των ανθρώπων του.

Όσον αφορά το δρόμο γέφυρα Αλεξίου - Αρματολικό είναι κάτι που πολλές φορές μας απασχόλησε και κάναμε τις απαραίτητες ενέργειες. Ενημερώνοντας την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Τρικάλων για το πρόβλημα βατότητας, διεκδικήσαμε και δόθηκαν από το Νομάρχη 300.000€ για την βελτίωση του συγκεκριμένου δρόμου. Άμεσα ξεκίνησε οι εργασίες. Πάντα συντονισμένα πιέσαμε για την οριστική κατασκευή αυτού του δρόμου. Το ευχάριστο είναι πως το ΥΠΕΧΩΔΕ έχει αναθέσει την εκπόνηση της μελέτης και το έργο έχει ενταχθεί στο ΕΣΠΑ.

Χρυσές δουλειές για την Πόπη στον Αετό

Την Τετάρτη 15 Φεβρουαρίου εγκαινιάστηκε το κατάστημα της "Πόπης" στον Αετό. Όπως είναι γνωστό η "Πόπη της Νεράιδας" νοίκιασε το μαγαζί του Κουτσογιάννη κάτω από την πλατεία του χωριού. Το ταβερνάκι της «Πόπης» και του συζύγου της Θωμά Λάμπρου (από τη Νεράιδα) είναι κάθε βράδυ γεμάτο αφού ο Αετός βρίσκεται στο κέντρο όλων των χωριών της ορεινής μας πατρίδας και είναι εύκολα προσβάσιμος τόσο στους συνδημότες μας όσο και στους συμπατριώτες μας από τα γύρω χωριά. Μην ξεχνάμε βέβαια ότι με τη σήραγγα στο φράγμα πολύ κοντά στα χωριά μας βρίσκεται πλέον η Μεσοχώρα ενώ με την ολοκλήρωση των σηράγγων Παχτουρίου και Αγίας Κυριακής πολύ κοντά ήρθαν και τα χωριά της Άρτας.

Η Πόπη δείχνει καλά στοιχεία και όλοι εμφανίζονται ευχαριστημένοι από τις υπηρεσίες που παρέχουν τόσο εκείνη όσο και ο Θωμάς.

Αφού για μία ακόμη φορά τους ευχηθούμε καλές δουλειές δημοσιεύουμε ορισμένες φωτογραφίες από το χώρο του μαγαζιού όπως τις απαθανάτισε ο φακός της «Φωνής».

Με επιτυχία οι χοροί των Αετιωτών σε Αθήνα και Τρίκαλα

Ο χορός της Αθήνας

Στις 7 Φεβρουαρίου στην ταβέρνα «ΠΡΟΠΟΔΕΣ» στον Καρέα πραγματοποιήθηκε με επιτυχία η ετήσια χοροεσπερίδα του Μορφωτικού και Εξωραϊστικού συλλόγου Αετού.

Διακόσιοι και πλέον Αετιώτες και φίλοι τους διασκέδασαν με τη νεανική ορχήστρα του Γιώργου Κολτσιδά. Τα Ασπροποταμίτικα τραγούδια, το κέφι και ο χορός κράτησαν μέχρι τις πρώτες πρωινές ώρες.

Με την παρουσία τους τίμησαν τη χοροεσπερίδα των Αετιωτών ο κοινοτικός σύμβουλος και πρόεδρος του συλλόγου Λαφινιωτών Κώστας Βλάχος, η πρόεδρος του Αθλητικού Οργανισμού του δήμου Ν. Λιοσίων Μαρία Πλαβούκου, το μέλος του Δ.Σ. του συλλόγου των Λαφινιωτών Κώστας Αναστασίου, ο διευθυντής του αθλητικού τμήματος του τηλεοπτικού σταθμού ALPHA Νίκος Κατσαρός και άλλοι.

Ο χορός των Τρικάλων

Στις 21 Φεβρουαρίου στο κοσμικό κέντρο «Τα ΑΗΔΟΝΙΑ» στα Τρίκαλα έδωσαν βροντερό παρών οι Αετιώτες των Τρικάλων, της Καρδίτσας, της Λάρισας αλλά και οι μόνιμοι κάτοικοι του χωριού όπως ο Παναγιώτης και η Ελένη Σιναβέλη καθώς και ο Δημήτρης με την Αγγελώ Καρανάσιου. Και στα Τρίκαλα τους Αετιώτες διασκέδασε η γνωστή νεανική ορχήστρα του Γ. Κολτσιδά και των άλλων παιδιών ενώ συγκινητική ήταν η παρουσία στο τραγούδι του γνωστού τραγουδιστή Κώστα Ακρί-

βου. Με την παρουσία τους τίμησαν το χορό του Αετού οι βουλευτές του ΠΑΣΟΚ Χρήστος Χάιδος και Σούλα Μερεντίτη, ο πρώην βουλευτής της ΝΔ Θεόδωρος Σκρέκας, ο πρόεδρος της κοινότητας Ηλίας Καραγεώργος, ο κοινοτικός σύμβουλος Βασίλης Μαντέλλος και ο πάρεδρος Παχτουρίου - Αετού Γιώργος Χονδρός. Και σε αυτή την χοροεσπερίδα παρήβρεθησαν διακόσιοι και πλέον Αετιώτες και φίλοι τους. Οι επιτυχία των χοροεσπερίδων των Αετιωτών οφείλεται αναμφισβήτητα στη δουλειά που κάνει τόσο ο πρόεδρος του συλλόγου Παντελής Τσακάλος αλλά και τα μέλη του διοικητικού του συμβουλίου. Μια δουλειά που πρέπει να αποτελέσει το παράδειγμα προς μίμηση για όλους τους συλλόγους της ορεινής μας πατρίδας.

ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ

Γελαδάρης Ευάγγελος	20€
Μουράντας Χαρίλαος	20€
Κοτρώνης Χρήστος Κων/νος	20€
Ντούλας Βασίλειος	15€
Κοσμά Ελένη	20€
Πλαστάρα Χριστίνα Δημ.	13€
Κράλλη Λαμπρινή	12€
Χονδρού Ευαγγελία Παναγ.	20€
Γάλλου-Δαλκαφούκη Χρυσάνθη	20€
Βαΐου Νικόλαος (Ιερέας)	10€
Μπίνας Ευθύμιος	10€
Ζιούτας Σωτήριος	15€
Πράπας Γεώργιος	15€
Τσάκαλος Νικόλαος Ηλία	50€
Κλεφτογιάννης Ιωάννης	20€
Φίλιππος Θωμάς	20€
Διβάνη Χαρίκλεια	10€
Χονδρός Χρήστος του Ιωαν.	10€
Μπουργάνης Απόστολος	12€
Καρανάσιος Σωτήριος	12€
Περούδασκαλάκης Δημήτριος	30€
Παλιγιώργος Νικόλαος	15€
Λύτρας Χρήστος του Ηλία	20€
Σταμούλης Στέλιος	12€
Αναστασοπούλου Αλεξάνδρα	25€
Κατσαούνη Μαρία	20€
Λύτρας Χρήστος του Κωνσταντίνου	20€

Δεν μας ξεχνά ο αγαπητός μας φίλος...

Ο αγαπητός μας φίλος Γιώργος Καροφυλίδης πρώην ταμίας της ΑΕΓΕΚ στην περιοχή μας, από τα Κουφάλια Θεσσαλονίκης όπου ζει, εκδηλώνοντας την αγάπη του για την ορεινή μας πατρίδα έστειλε ακόμη 50 ευρώ για οικονομική ενίσχυση της εφημερίδας μας.

Διευκρίνιση

Στο προηγούμενο φύλλο της «Φωνής», στη συνέντευξη της Ράνιας Κώστη αναφέρθηκαν στα έργα που έγιναν από τη ΔΕΗ στο δρόμο Κόκκινος Μύλος - Παχτούρι, έξι χιλιόμετρων. Πρέπει να διευκρινίσω ότι ως το 1993 για τα έργα αυτά ενεργούσε η κοινότητα με τον Παχτουριώτη κ. Δημήτρη Κώστη ο οποίος ήταν Πολιτικός Μηχανικός της ΔΕΗ και επιβλέπων στο φράγμα Μεσοχώρας αλλά και στο δρόμο Κόκκινος Μύλος - Παχτούρι. Από τη ΔΕΗ, μέχρι τον Αύγουστο του 1993, είχαν απορροφηθεί για διάνοια και τεχνικά έργα στον εν λόγω δρόμο περίπου τριάντα εκατομμύρια δραχμές ενώ είχαν εγκριθεί ακόμη τριάντα εκατομμύρια δραχμές για την ασφάλτο. Τον Οκτώβριο του 1993, με την αλλαγή της πολιτικής, άλλαξαν τα πράγματα και η νέα διοίκηση της ΔΕΗ μπλόκαρε τα τριάντα εκατομμύρια που προορίζονταν για την ασφάλτο. Τότε Γραμματέας του Υπουργικού Συμβουλίου ανέλαβε ο Παχτουριώτης Καθηγητής του Διοικητικού Δικαίου κ. Σωτήρης Λύτρας. Η κοινότητα έκανε γνωστό το θέμα στον κ. Λύτρα ο οποίος ενήργησε για την εκταμίευση των χρημάτων. Με το ποσό αυτό ασφαλτοστρώθηκε ο δρόμος Κόκκινος Μύλος - Παχτούρι ως τη θέση Σκαλούλα. Με παρέμβασή του στο Υπουργείο Εσωτερικών ο κ. Σωτ. Λύτρας εξασφάλισε επίσης την πίστωση για την εκτέλεση του έργου «Γέφυρα Σκαλούλας» προϋπολογισμού δεκαπέντε εκατομμυρίων δραχμών. Για το έργο αυτό ο κ. Δημ. Κώστης έκανε τη σχετική μελέτη. Το απόλυτα αναγκαίο αυτό έργο για την ασφαλή οδική σύνδεση του Παχτουρίου με το υπόλοιπο δημόσιο δίκτυο δημοπρατήθηκε στο γραφείο της κοινότητας και υλοποιήθηκε άμεσα. Για τα έργα στην τελευταία οκταετία που το Παχτούρι λειτουργούσε σαν κοινότητα και το ενδιαφέρον των δημοτών του, που βρίσκονταν εκείνη την εποχή σε θέσεις κλειδιά της πολιτείας, θα συγκεντρώσω όλα τα στοιχεία και θα προσπαθήσω να τα αναφέρω λεπτομερώς γιατί τους ανθρώπους που προσέφεραν για την πρόοδο των χωριών μας δεν πρέπει να τους ξεχνάμε αλλά να τους τιμούμε για να μαθαίνουν και να παραδειγματίζονται και οι νεότεροι.

Δημήτρης Ηλ. Τσάκαλος
πρώην Γραμματέας στην κοιν. Παχτουρίου

Εκατό χρόνια περιμένουμε την εθνική οδό Τρικάλων - Άρτας

Η δήλωση του αντινομάρχη Ντίνου Κοτρώνη
Για τα έργα που υλοποιούνται στην περιοχή αλλά και το θέμα που προαναφέραμε, ο συμπατριώτης μας από τη Μεσοχώρα αντινομάρχης Ντίνος Κοτρώνης δήλωσε στη «Φωνή»:

«Πολλά και σημαντικά έργα εκτελέστηκαν, εκτελούνται και θα εκτελεστούν στην περιοχή μας. Σε μια περιοχή που είχε μείνει πολύ πίσω σε ότι αφορά τις υποδομές. Το πιο σημαντικό έργο (αν εξαιρέσουμε την ολοκλήρωση του ενεργειακού φράγματος της ΔΕΗ) είναι εκείνο της αποπεράτωσης και παράδοσης σε λειτουργία του δρόμου ΜΕΣΟΧΩΡΑΣ - ΟΡΙΑ v. ΑΡΤΑΣ. Ένα πολύπαθο έργο που επιτέλους τελειώσε, παρελήφθη από την Ν.Α. Τρικάλων και παραδόθηκε προς χρήση στους κατοίκους των Περιφερειών Θεσσαλίας και Ηπείρου. Οι εργασίες επίσης στην σήραγγα Γκρόπας προχωρούν με γρήγορους ρυθμούς, σύντομα θα ολοκληρωθούν έτσι ώστε ένα ακόμα δύσκολο τμήμα να παραδοθεί προς χρήση στους πολίτες. Σε συνδυασμό με την έναρξη των εργασιών του νέου δρόμου Γέφυρα Καραβόπορου - Πύλης, την βελτίωση του

δρόμου από διασταύρωση Πετροχωρίου έως Πηγή των Θεών και την Παράκαμψη Στουρναρέικων, ευελπιστούμε να μειώσουμε την απόσταση Τρικάλων - Άρτας κατά 30 λεπτά.

Όμως αυτό που η περιοχή μας έχει ανάγκη για πολλούς λόγους, κυρίως τουριστικούς, είναι η κατασκευή του Τμήματος Αρματωλικό - Γέφυρα Αλεξίου. Ήδη η μελέτη του έργου έχει ενταχθεί στο Τομεακό πρόγραμμα του ΥΠΕΧΩΔΕ που σημαίνει εξασφαλισμένες πιστώσεις, κάτι που μας κάνει να αισιοδοξούμε ότι πολύ σύντομα το έργο θα υλοποιηθεί και ο δρόμος Τρικάλων - Άρτας θα αποτελεί πλέον πραγματικότητα.

Όλα αυτά σε συνδυασμό με την δημιουργία του Λιμναίου περιβάλλοντος της Μεσοχώρας δημιουργούν ένα εκρηκτικό αναπτυξιακό μίγμα. Οφείλουμε όλοι με την στάση μας, με τον αγώνα μας, με την συλλογική προσπάθεια, απλλαγμένοι από σκοπιμότητες να δώσουμε τον καλύτερο μας εαυτό για να επιτύχουμε. Αξίζει τον κόπο.

Ντίνος Κοτρώνης
Αντινομάρχης

Στη νεολαία ο Πανθεσσαλικός σύλλογος Παχτουριωτών Βόλου

Στο επίκεντρο της επικαιρότητας της ορεινής μας πατρίδας βρέθηκε τους τελευταίους μήνες η νεολαία του Παχτουρίου.

Μια σειρά γεγονότων που είχαν προηγηθεί είχε ως αποτέλεσμα να κλείσει το «Στέκι Νεολαίας» ένας χώρος που είχε ζητήσει πριν από ένα χρόνο η νεολαία και είχε υλοποιηθεί από την κοινότητα.

Τον τελευταίο καιρό λέγονταν και ακούγονταν πολλά.

Από τη μια διαβάζαμε την αυστηρή κριτική για τις απόψεις των νέων με αποκορύφωμα αυτή που εκδηλώθηκε ενάντια στη Λίλα Οικονόμου και από την άλλη ότι η ιστορική Αδελφότητα του Παχτουρίου για δεύτερη συνεχή χρονιά αδυνατεί να εκλέξει Διοικητικό Συμβούλιο.

Και όλα αυτά τα γεγονότα δίχως κανείς να κάνει την αυτοκριτική του, δίχως κανείς να δει τι φταίει δίχως κανείς να αγκαλιάσει και να ακούσει αυτά τα νέα και καταξιωμένα παιδιά.

Στο Παχτούρι όμως για όσους δεν γνωρίζουν υπάρχει και άλλος ιστορικός σύλλογος, ο Πανθεσσαλικός σύλλογος Παχτουριωτών Βόλου.

Ένας σύλλογος με μεγάλη προσφορά στο χωριό, με σωρεία μεγάλων έργων και εκδηλώσεων. Ένας σύλλογος που για τριανταπέντε χρόνια παράγει αθόρυβα πλούσιο έργο.

Ένα σύλλογος που πάντα ενώνει και ποτέ δεν διχάζει!

Σ' αυτό το σύλλογο προσέφεραν τις υπηρεσίες τους πολλοί Παχτουριώτες μεταξύ των οποίων και ο Μιχάλης Κατσαρός που τις τελευταίες δεκαετίες τον υπηρετεί από

τη θέση του προέδρου.

Ο Πανθεσσαλικός σύλλογος Παχτουριωτών Βόλου ήταν πάντα κοντά στη νεολαία του χωριού.

Και σήμερα με όλα όσα συμβαίνουν στο Παχτούρι η νεολαία βγήκε μπροστά, αγκάλιασε τον Πανθεσσαλικό σύλλογο και συμμετέχει ενεργά στο Διοικητικό του Συμβούλιο.

Στις 7 Μαρτίου που έγιναν οι εκλογές στο Βόλο υπήρξε μεγάλος ενθουσιασμός στο Βόλο εκεί διαμένοντες Παχτουριώτες.

Ο Πανθεσσαλικός σύλλογος γνώρισε μεγάλες στιγμές αφού οι ψηφίσαντες ξεπέρασαν τους 70 ενώ οι ιδρυτές του συλλόγου αυτού είδαν τα παιδιά και τα εγγόνια τους να τους διαδέχονται στη διοίκηση του συλλόγου.

Από τις αρχαιρεσίες της 7ης Μαρτίου η σύνθεση του νέου Διοικητικού Συμβουλίου έχει ως εξής:

Μιχάλης Αθ. Κατσαρός, Πρόεδρος (τον ήθελαν μαζί τους τα νέα παιδιά)

Νίκος Ηλ. Κατσαρός, Αντιπρόεδρος (ο γνωστός διευθυντής του αθλητικού τμήματος του τηλεοπτικού σταθμού ALPHA)

Κώστας Καλαντζής, Γενικός Γραμματέας

Έφη Καραβίδα, Ταμίας

Γιώργος Δημ. Χρηστάκης, επί των Δημοσίων Σχέσεων

Κων/νος Θεοδ. Κατσαρός και **Ηλίας Χρ. Λύτρας**, Μέλη

Η «Φωνή της Ορεινής Πατρίδας» συγχαίρει το νέο Δ.Σ. του Πανθεσσαλικού συλλόγου Παχτουριωτών Βόλου τους εύχεται καλή επιτυχία στο δύσκολο έργο τους και θα είναι πάντα κοντά τους.

Μεσοχωρίτικα

ΕΥΘΥΜΑ & ΣΟΒΑΡΑ

☞ Η Μεσοχώρα δεν ΠΩΛΕΙΤΑΙ, δεν παραχωρείται, δεν πτοείται.

☞ Όπου στήνονται Θερμοπύλες, υπάρχουν και οι Θηβαίοι και το κρυφό, προδομένο μονοπάτι για να περάσει ο εχθρός.

☞ Αν δεν δηλώσεις την περιοχή σου θα πάει υπέρ αγνώστων σε τρεις μήνες θα πάρεις τα λεφτά σου. Τέτοια παραπληροφόρηση!

☞ Σ' αυτόν τον νόμο δεν κρίνεται η τύχη του φράγματος. Κρίνεται η τύχη της Μεσοχώρας.

☞ Αν οι 113 είναι νεο-Μεσοχωρίτες, τότε οι άλλοι τι είναι; παλιο-Μεσοχωρίτες;

☞ Ο κ. Παντέρας είναι Δήμαρχος ΚΑΙ της Μεσοχώρας! Αρχίζει να αμφισβητείται πρώτα με την αδιαφορία. Και είναι μακριά ακόμα οι εκλογές!

☞ Διαχείριση της ιστορικής Μεσοχώρας ή διαχείριση του νόμου; Επιλέγω το πρώτο. Εσύ;

☞ Η απαλλοτρίωση του μη κατακλυζόμενου τμήματος της Μεσοχώρας γίνεται «για την εξασφάλιση των κατακλυζομένων εδαφών». Δηλ. η Μεσοχώρα γίνεται η γυναίκα του πρωτομάστορα για να στερεώσει το φράγμα! Θα το επιτρέψουμε;

☞ Δεν θα «σκοτώσουμε» τους προγόνους μας και τους πατεράδες μας με την προσδοκία να ζήσουν τα παιδιά μας καλύτερα, όπως μας λένε.

☞ Ευτυχείς όσοι έφυγαν από τον μάταιο κόσμο χωρίς να δουν το πιο σκληρό την πατρίδα τους να χάνεται. Και το ακόμα πιο σκληρό κάποιους να επιχαιρούν που επιτέλους γίνεται.

☞ Άραγε θα διεκδικήσει ο Δήμος από τους Μεσοχωρίτες ό,τι του προσφέρει ο νόμος, όσα δηλ. τους αρπάξει ο νόμος. Θα γίνει αποδέκτης προϊόντων εγκλήματος! Ο Δήμαρχος επιμένει. Το ΔΣ προβληματίζεται.

☞ Η ΔΕΗ πρέπει να απαλλοτριώσει την εκκλησία της Αγίας Τριάδας ως σπίτι (οίκος του Θεού) και όχι ως εκκλησιαστικό κατάστημα παροχής υπηρεσιών. Και να βοηθήσει χρηματικά την εκκλησία υπέρ ..... υγείας του φράγματος.

☞ ΔΕΗθώμεν

☞ Δυσκολεύτηκε ο ημίθεος Ηρακλής να δαμάσει τον Αχελώο. Επί χρόνια προσπαθούν οι θνητοί, εις μάτην.

☞ Οι τελευταίοι γενναίοι Μεσοχωρίτες έμειναν να υπερασπίζονται το ύψωμα 731. Θα μας λείψουν από τους σημερινούς αγώνες.

☞ Είναι αλήθεια ότι οι πατριωτικοί σύλλογοι Μεσοχωριτών αναζητούν στέγη στην Ομοσπονδία Συλλόγων Χαμένων Πατρίδων!

☞ Κουίζ: Για έναν Δήμαρχο τι προέχει! Το μέγιστο εθνικό συμφέρον ή το έλασσον συμφέρον των συμπολιτών του;

ΕΙΔΕ, ΑΚΟΥΣΕ και ΓΡΑΦΕΙ ο Σαπανίσκος
Μην τα παρεξηγήσετε· η αλήθεια πάντα βρίσκεται...

ΤΟ ΚΙΝΟΥΜΕΝΟ ΜΑΝΑΒΙΚΟ ΤΗΣ ΟΡΕΙΝΗΣ ΠΑΤΡΙΔΑΣ

Ποιος επισκέπτεται πιο συχνά από όλους μας την Ορεινή Πατρίδα; Ποιος κουβαλάει όλα τα καλά της γης στα χωριά μας και εξυπηρετεί ανελλιπώς όλα τα σπίτια σε όλες τις γειτονίες; Ποιος καλημερίζει ολοχρονίς σε όλους τους μόνιμους κατοίκους;

Ο ΝΙΚΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ με το φορτηγό φορτωμένο με φρούτα και λαχανικά

Παρεμβάσεις

Καινούρια δεδομένα

Γράφει ο
Δημήτρης
Ηλ. Τσάκαλος,
Αρχισυντάκτης

Ένα καινούριο δεδομένο έχουμε στα χωριά μας από τον φετινό χειμώνα, τον πρώτο μετά την αποπεράτωση του οδικού δικτύου στα χωριά μας. Με την ολοκλήρωση των τριών σηράγγων παρατηρούνται και οι πρώτες αλλαγές στον τόπο μας:

Ο δρόμος από τη Μεσοχώρα μέχρι το Βουργαρέλι της Άρτας απέκτησε συχνή κυκλοφορία αφού πολλά αυτοκίνητα πάνε κι έρχονται. Το ανώδυνο πέρασμα από τα Τρίκαλα στην Άρτα δημιούργησε τη ζωντάνια στον άλλοτε έρημο δρόμο ενώ και οι μόνιμοι κάτοικοι των χωριών μας μετακινούνται όλο και συχνότερα από χωριό σε χωριό. Αξιοσημείωτο είναι και το γεγονός ότι πολλοί Μεσοχωρίτες έρχονται πιο συχνά τώρα στα δικά μας χωριά για το καφεδάκι τους, το φαγητό τους ακόμη και για οικοδομικά υλικά. Πολλοί είναι κι εκείνοι που όλη τη διάρκεια του χειμώνα - και κυρίως τα σαββατοκύριακα - ανεβαίνουν στα χωριά μας.

Τα νέα που μαθαίνουμε για τη σήραγγα στη Γκρόπα είναι ευχάριστα αφού, όπως δηλώνει και ο αρμόδιος αντινομάρχης στη «Φωνή», θα ολοκληρωθεί σύντομα ενώ αν συνεχιστούν τα έργα με τους ίδιους ρυθμούς σε πέντε χρόνια από σήμερα η Αθήνα θα έρθει πολύ κοντά στα χωριά μας.

Και αυτό γιατί τώρα που ολοκληρώθηκε το πέταλο του Μαλιακού, ξεκινάει η Ε65, ένας κλειστός αυτοκινητόδρομος, που θα παρακάμψει τις στροφές του Δομοκού και θα ενώσει την Καρδίτσα και τα Τρίκαλα με τη Λαμία (40-45 λεπτά της ώρας υπολογίζεται ο χρόνος). Παράλληλα, αν υλοποιηθεί ο νέος δρόμος Τρικάλων - Πύλης και η παράκαμψη στα Στουρναράικα, η Αθήνα από τα χωριά μας θα απέχει λιγότερο από τέσσερις ώρες.

Ένα άλλο καινούριο δεδομένο που παρατηρήσαμε αυτό το χειμώνα είναι η κοσμοσυρροή στο μαγαζάκι της Πόπης στον Αετό. Το ότι αυτό το μικρό μαγαζάκι είναι γεμάτο κάθε βράδυ και μάλιστα το Φλεβάρη και το Μάρτη, αποδεικνύει για μία ακόμη φορά ότι ο κόσμος στα χωριά μας έχει την ανάγκη των σύγχρονων καταστημάτων. Έχει την ανάγκη να βγει το βράδυ από το σπίτι του, έχει και την ανάγκη να βρει κάτι για φαγητό.

Αυτό το γεγονός πρέπει να προβληματίσει κυρίως το κοινοτικό συμβούλιο που δυστυχώς δεν κάνει τίποτα σε αυτό τον τομέα.

Πιστεύω ότι έστω και τώρα πρέπει το κοινοτικό συμβούλιο να ανακτήσει την παλαιότερη πρότασή μου την οποία είχα υποβάλει στην κοινότητα όταν ήμουν σύμβουλος και είχε απορριφθεί. Εκείνη η πρόταση προέβλεπε την υπό όρους χρηματοδότηση των καταστημάτων των χωριών μας για να εκσυγχρονισθούν, αλλά και να παραμένουν όλο το χρόνο ανοιχτά.

Μετά το δρόμο είναι απαραίτητα τα καταστήματα τα οποία, μπορεί να τα εκμεταλλεύονται ιδιώτες αλλά, επιτελούν κοινωνικό έργο. Δυστυχώς σήμερα λειτουργούν χωρίς κανόνες γι' αυτό και προτείνω την υπό όρους επιδότησή τους από την κοινότητα.

Πολλοί συγχωριανοί μου στον Αετό μου έλεγαν ότι τώρα που έγινε ο δρόμος και υπάρχει μαγαζί ανεβαίνουν στο χωριό όλο και πιο συχνά. Πολλοί φίλοι μου Παχτουριώτες θέλουν να ανέβουν και το χειμώνα, αλλά δυστυχώς το κλειστό κατάστημα του χωριού αποτελεί ένα αγκάθι σε αυτή τους την επιθυμία. Η Νεράιδα από την άλλη, με το νέο σύγχρονο κατάστημά της, έχει κόσμο κάθε σαββατοκύριακο.

Ζωντάνια επίσης στον έρημο τόπο μας δίνει ακόμη και η μάνδρα των οικοδομικών υλικών που άνοιξε κάτω από τον Αετό ο Βάιος Τεντολούρης. Κόσμος πάει κι έρχεται κι εκεί αφού βρίσκει κανείς από μία μικρή βίδα μέχρι και ότι μπορεί να φανταστεί.

Να λοιπόν που υπάρχει ελπίδα για το μέλλον των ορεινών χωριών μας, υπάρχει φως στο τούνελ, αρκεί αυτό το φως να το δουν, να το ακολουθήσουν και να δράσουν άμεσα οι τοπικοί μας άρχοντες.

Είναι κρίμα που μήνες τώρα δεν ανακαινίστηκε και δεν δημοπρατήθηκε το κοινοτικό μαγαζάκι του Αετού.

Δεν είναι σωστό να κλείνει το ΚΕΠ στη Λαφίνα και να βλέπουν το φως της δημοσιότητας ανεπαρκείς δικαιολογίες.

Θα πρέπει επίσης το κοινοτικό συμβούλιο να προγραμματίσει και παρεμβάσεις σε θέματα υγείας όπως είναι η μόνιμη εγκατάσταση του αγροτικού ιατρού στα χωριά μας (και τα σαββατοκύριακα), η προμήθεια ενός ασθενοφόρου και η πρόσληψη ενός ακόμη οδηγού που θα βρίσκεται σε συνεχή επιφυλακή και στην υπηρεσία των συνδημοτών μας.

Φίλοι του κοινοτικού συμβουλίου μην μένετε αμέτοχοι στα καινούρια δεδομένα.

Ο παπάς, ο δάσκαλος, ο ψάλτης, η γιαγιά και ο παππούς της φωτογραφίας αφηφούν τη βαρυχειμνιά και το χιόνι που σκέπασε την πλατεία της Νεράιδας και απονέμουν φόρο τιμής σε όλους εκείνους τους συγχωριανούς τους που με αυτοθυσία έπεσαν στο πεδίο των μαχών πολεμώντας για την πατρίδα. Και είναι πολλοί αυτοί οι γενναίοι των ορεινών χωριών μας που έκαναν το καθήκον τους επιδεικνύοντας τον ηρωισμό τους όταν κλήθηκαν να δώσουν ακόμη και τη ζωή τους.

Αν και οι κυβερνώντες της πατρίδας μας έκαναν το καθήκον τους τα τελευταία πενήντα και πλέον χρόνια, τότε, στο μνημείο των πεσόντων της Νεράιδας δεν θα απένειμαν φόρο τιμής μόνο οι πέντε εικονιζόμενοι αλλά εκατοντάδες Νεραϊδιωτών...

«Επί παντός επιστητού»

Γράφει ο
Θωμάς
Μαντέλλος

Είναι γεγονός ότι όλοι όσοι ασχολούνται με τα κοινά, είτε της τοπικής αυτοδιοίκησης, είτε ενός συλλόγου ή ακόμα οποιουδήποτε φορέα, υποπίπτουν αρκετές φορές σε λάθη, παραλείψεις και άστοχες ενέργειες. Ασφαλώς

όμως, στη διάρκεια αυτής τους της ενασχόλησης, όλοι ανεξαιρέτως, σε μικρό ή μεγαλύτερο βαθμό, έχουν να παρουσιάσουν κάτι θετικό. Αποκλείεται ο απολογισμός να είναι μόνο αρνητικός. Κάποιο έργο υπάρχει, μια προσπάθεια, ένα αποτέλεσμα.

Φυσικό είναι λοιπόν οι δημότες ή τα μέλη ενός φορέα να κρίνουν, να επικρίνουν, να αντιπροτείνουν ή να ζητήσουν εξηγήσεις απ' το συμβούλιο που τους εκπροσωπεί. Ακόμα περισσότερο, έχουν δικαίωμα να διαμαρτυρηθούν για τυχόν υποσχέσεις που δεν υλοποιήθηκαν, ή για ενέργειες οι οποίες «τραυμάτισαν» ανεπανόρθωτα το χώρο δράσης του συγκεκριμένου φορέα. Το να προσπαθείς όμως να μηδενίσεις τις προσπάθειες και το έργο το οποίο έχει συντελεσθεί και να μην αποδέχεσαι ως θετική καμία ενέργεια του οποιουδήποτε φορέα, αυτό είναι «ηλίθιο φαεινότερο» ότι κρύβει σκοπιμότητα και υποβολιμαία πράξη. Πα-

ρατηρώντας λοιπόν κανείς τις θέσεις ορισμένων ατόμων οι οποίοι μπορεί να είναι και μέλη συλλογικών φορέων, διακρίνει καθαρά ότι η κριτική προς τις αποφάσεις του κοινοτικού συμβουλίου είναι, αν όχι κακόπιστη, κατευθυνόμενη. Και σπανίως στα χείλη τους ή στα γραπτά τους υπάρχει η «καλή κουβέντα» ή η επιβράβευση μιας σωστής απόφασης. Τις περισσότερες φορές αυτό αποσιωπάται δεν έχουν την τόλμη της υπευθύνης και ανεξάρτητης γνώμης.

Είναι γεγονός ότι στη ζωή δεν είναι όλα τα πράγματα «μαύρο-άσπρο». Δεν είναι όλα αποδοχή και ευχολόγια, ούτε όμως όλα κατακριτέα. Σημασία έχει να διακρίνεις το σωστό απ' το λάθος και να κάνεις το διαχωρισμό. Αναφέρω εδώ ένα παράδειγμα σωστής και σοβαρής κριτικής προς το κοινοτικό συμβούλιο. Το «Γρεβενοσέλι» επιβράβευσε την Κοινότητα για το έργο της στο Δημοτικό Σχολείο Νεράιδας, αλλά παράλληλα την κατηγόρησε για την αμέλεια που έδειξε σχετικά με τα θρανία του Σχολείου, τα οποία παρέμειναν αρκετό διάστημα έξω στην αυλή. Έτσι πορεύεται κάποιος απέναντι στα κοινά ούτε καταγγέλλουμε τα πάντα, ούτε όλα τα αποδεχόμαστε.

Υπάρχουν βέβαια κι αυτοί οι οποίοι για χρόνια συνήθισαν να «ζουν» και να «διαφεντεύουν» στις παρυφές της Κοινότητας. Είναι οι ίδιοι που ίσως έχουν και οικονομικές δυσκολίες με τα εκάστοτε κοινοτικά συμβού-

λια. Αν λοιπόν είμαστε «ανάδοχοι» των περισσότερων έργων της Κοινότητας, όλα καλά κι όλα ωραία. Αν, για οποιοδήποτε λόγο «φάει και κανένα άλλος ψωμί», τότε καταγγέλλουμε, συκοφαντούμε, κωλυσιεργούμε...

Είναι αυτοί που πάντα «βλέπουν» και κρίνουν τις αποφάσεις του κοινοτικού συμβουλίου σύμφωνα με «τα καλά και συμφέροντα». Αυτοί που κάθε τετραετία «αδειάζουν» τον προηγούμενο και «πλησιάζουν» τον επόμενο. Οι γνωστοί «χαμαιλέοντες» και «αυλοκόλακες». Κι είναι κρίμα γιατί δυστυχώς επηρεάζουν και πολλούς «κουτόφρονους». Έχουμε βέβαια κι εκείνους που «αιωνίως» θέλουν να γίνουν «χαλίφη» στη θέση του χαλίφη. Αυτοί δε «βλέπουν» κανένα θετικό, όλα είναι «μαύρα κι άραχνα» και... «εμείς είμαστε εδώ, να λύσουμε όλα τα προβλήματα». Κοντά τους και οι παντοπνικοί δυσαρστημένοι, που ένα μόνο προσδοκούν να πάψει το υπάρχον «status quo» της κοινοτικής αρχής. Για να βγάλουν τα «μύρια απωθημένα».

Όλοι όμως γνωρίζομαστε σ' αυτή τη χώρα και πολύ περισσότερο σ' αυτά τα χωριά. Είναι φανερό λοιπόν ποιος διαφωνεί, προτείνει, απορρίπτει καλοπροαίρετα και ποιος διαβάλλει με ιδιοτελή σκοπό και κατευθυνόμενη στόχευση.

Αλλά ευτυχώς, συνήθως ο λαός συμπεριφέρεται σοφά και με γνώμονα τη γνωστή παροιμία: «έχουν γνώσιν οι φύλακες».

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Το Εκκλησιαστικό συμβούλιο του Ιερού Ναού Αγίου Νικολάου Παχτουρίου με την σύμφωνη γνώμη της Ιεράς Μητρόπολης Τρίκκης και Σταγών την 10^η Μαΐου 2009 και ώρα 11.00 π.μ- 13.00 μ.μ στο γραφείο του Ναού στο Παχτούρι φέρνει σε πλειοδοτική φανερή δημοπρασία το εκκλησιαστικό κατάστημα (πολλαπλών ειδικοτήτων) για τέσσερα χρόνια, σύμφωνα με τους όρους της σχετικής διακήρυξης.

Για πληροφορίες στα τηλέφωνα:
Ιερέα: 6976899343, Επιτρόπου: 6978685231

Η Φωνή της Ορεινής Πατρίδας

ΒΡΑΒΕΙΟ «ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ 2006» - ΓΓΕ - ΓΓΕ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΗΣ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΝΕΡΑΪΔΑΣ ΝΟΜΟΥ ΤΡΙΚΑΛΩΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ: .....ΗΛΙΑΣ ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΣ, Πρόεδρος της Κοινότητας
ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΞΙΑ - ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ: .....ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΗΛ. ΤΣΑΚΑΛΟΣ
ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:.....ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΗΛ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ, ΛΑΜΠΡΟΣ ΖΑΧΟΣ
ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΟΝΤΟΠΑΝΝΗΣ, ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΑΝΤΕΛΟΣ, ΠΕΤΡΟΣ Κ. ΤΕΝΤΟΛΟΥΡΗΣ,
ΑΓΟΣΤΟΛΗΣ ΤΖΟΚΑΣ, ΠΙΩΡΓΟΣ Κ. ΧΟΝΔΡΟΣ

ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ: ΚΩΣΤΑΣ Λ. ΒΑΣΙΛΑΡΑΣ
ΔΑΚΤΥΛΟΓΡΑΦΗΣΗ - ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ:..ΙΣΑΒΕΛΛΑ - ΣΟΥΖΑΝΑ ΓΙΑΠΙΑΝΝΗ

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ, ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ, ΕΠΙΤΑΓΕΣ:

Καλαμάτα 1, 421 00, ΤΡΙΚΑΛΑ - ΤΗΛ.: 24310 33457, FAX: 74676

Ετήσια οικονομική ενίσχυση της εφημερίδας: 12 €

Τηλ.: 6974410056 • e-mail: dtsakalos@yahoo.gr • www.dovroi.gr

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΣΣΑΡΗ

ΚΥΠΡΟΥ 21, ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗ • ΤΗΛ.: 210.99.65.656

Κείμενα που αποστέλλονται στην εφημερίδα, δημοσιευμένα ή μη, δεν επιστρέφονται. Ανώνυμα κείμενα δεν δημοσιεύονται.

Επιστολή της Ευρώπης Μοσχονά, Σχολικής Συμβούλου Φιλολόγων, στην συνεργάτιδά μας Ελένη Γ. Τσακάλου

Αργοστόλι 22 Φεβρουαρίου 2009

Αγαπητή φίλη, Ελένη

Τα διάβασα, τα απόλαυσα, τα χάρηκα...

Όμορφα τα κείμενά σου, γραμμένα με ευθύνη για τον αποδέκτη στον οποίο τα απευθύνεις.

Βουτάς την πένα σου πότε στο μελάνι της σύγχρονης κοινωνικής πραγματικότητας που σε περιβάλλει και μας περιβάλλει με μια ανάσα αγχωτική, και πότε στο μελάνι του χθες που κρατάς νωπό στη μνημοσύνη.

Όλα καλά και ψυχαγωγικά.

Όμως, αυτά που αναφέρονται στο χώρο και στο χρόνο, στα πρόσωπα, συγγενικά, φιλικά, αγαπημένα, στους συντρόφους της νιότης, στο τότε, έχουν την ομορφιά της παλιάς αγαπημένης φωτογραφίας, το άρωμα του σκίνου και της λεβάντας, τη δροσιά του βουνίσσιου αγέρα... Υπάρχουν στα κείμενά σου αυτά, στοιχεία που ο χρόνος τα σέβεται, τα αγγίζει, τα παλαιώνει, τα ομορφαίνει... Αυτά έχουν μεγάλη αξία προσωπική και σημαντική κοινωνική, διότι υπηρετούν πρόσθετα τις ανάγκες της λαογραφικής καταγραφής.

Λοιπόν Ελένη γράφε... Έχεις πολλά που μπορείς να φέρεις στο φως, δώρο στο σύγχρονο αναγνώστη, περπατητή της πολιτιστικής μας στέπας.

Σε φιλώ και σου εύχομαι
Καλή αποκριά και καλή Σαρακοστή
Ευρώπη Μοσχονά
Σχολική Σύμβουλος Φιλολόγων

Ένα ασήμαντο επεισόδιο «εκ προθέσεων»

Στην αφετηρία των λεωφορείων έλαβε χώρα το επεισόδιο μεταξύ των ομάδων. Το θέμα ήταν απ' ό,τι φάνηκε, ότι ο αθλητής ξεκίνησε πριν ο αφέτης δώσει το σήμα έναρξης του αγώνα. Οι οπαδοί της άλλης ομάδας ήταν κάθεται στην άποψη τους και απειλούσαν να προσφύγουν στα δικαστήρια. Επεμβαίνει τρίτος, αεράτος και άνετος και λέει: «Κατέφυγαν κι άλλοι, καταδικάστηκαν».

Η άλλη πλευρά έκανε έφεση στο Τριμελές Εφετείο, όπου οι Εφέτες εξέδωσαν αθωωτική απόφαση. Όπως βλέπετε εύκολα μπορεί κανείς να εφεσιβάλει μια απόφαση, αλλά το δικαστήριο κρίνει βάσει στοιχείων κι ένας συνετός άνθρωπος δεν καταφεύγει εύκολα σε ένδικα μέσα χωρίς σοβαρό λόγο.

Μια γριούλα πλησίασε τρέμοντας διότι είχε πάθει πάρεση στην κάτω σιαγόνα, κοίταξε πάνω σ' ένα δένδρο - δεν έβλεπε και καλά και είπε: «Πω πω, υπάρχουν γεράκια (ιέρακες) στην Αθήνα;». Περιστέρια ήταν και συνέχισε: «Εγώ είχα έφεση στα γράμματα, αλλά ας όψεται η Κατοχή, παι-

δάκι μου». Ένας άλλος, φανερά ανήσυχος κοίταγε συνέχεια το ρολόι του και μονολογούσε ακατάληπτα λόγια. Ήθελε να πάει στο Νοσοκομείο να δει αν έχουν αλλάξει τον καθετήρα από συγγενή του άρρωστο. Μια κοπέλα κρατάει βιβλίο μουσικής και σημειώνει τη δίσση στο πεντάγραμμο μπροστά από τους μουσικούς φθόγγους. Όλοι την κοίταξαν περίεργα. Οι διαφωνούντες βλέποντας πού μπορεί να καταντήσει ο άνθρωπος, φιλοσόφησαν το πράγμα κι έτσι επήλθε ύφεση κι ένας εκ των παρισταμένων πρόσθεσε: «Με πολλή άνεση δίνουμε άφεση αμαρτιών, δεν νομίζετε;» Πόσα μπορεί κανείς να μείθει περιμένοντας το λεωφορείο που αργεί να 'ρθει...

Σημείωση συντάκτριας. Το επεισόδιο είναι φανταστικό. Παρουσιάζονται παράγοντα και σύνθετα του ρήματος ήμι = ρίχνω, στέλνω, ίεμαι = επιθυμώ για να καταδειχθεί ο μοναδικός πλούτος της Ελληνικής γλώσσας.

Ελένη Γ. Τσακάλου
Φιλολόγος, Επίτιμος Λυκειάρχης

Και νέα εφημερίδα στην ορεινή μας πατρίδα;

Από το περιοδικό «το Γρεβενόσέλι» τεύχος 66 Χινόπωρος 2008 ανδοσιεύουμε την ακόλουθη είδηση:

Η εφημερίδα μας

"Ως πόντ' ὀφθαλμιάλος* σὲ ξένους βασιλείς;
"Ἐλα νὰ γένῃς στύλος δικτῆς σου τῆς φυλῆς. ΡΗΓΑΣ

ΓΡΕΒΕΝΙΤΗΣ

Η ΦΩΝΗ, Η ΕΚΦΡΑΣΗ ΚΑΙ Η ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ
ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ «ΤΟ ΓΡΕΒΕΝΟ» ΜΕ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Εφημερίδα που θα κυκλοφορήσει σε λίγο καιρό με δωρεάν διανομή στα μέλη μας. Ένα έντυπο που θα το γράφουμε μαζί, που θα διαβάζεται από τους αναγνώστες και που θα «διαβάζει» τους άναγνώστες. Αναμένουμε τη συνεργασία μελών και φίλων, δεχόμεστε τις προτάσεις σας μέσω επιστολών ή και μηνυμάτων από σήμερα, μαζί με τις ευχές σας (γραπτές ή προφορικές)!

*ὀφθαλμιάλος: ἀδύνατος

«Τὸ Γρεβενό» (τηλ. 697.3422849)

Διαπρέπει ο Βαγγέλης Πελεκάνης

Γνωστός στο Πανελλήνιο είναι ο Παχτουριώτης ιατρός Περιοδοντολόγος Βαγγέλης Πελεκάνης.

Ο Βαγγέλης είναι ένας καταξιωμένος ιατρός, ιδιαίτερα γνωστός στην Αθήνα όπου και δραστηριοποιείται.

Συχνά όμως εμφανίζεται και σε τηλεοπτικούς σταθμούς της επαρχίας όπου και παρουσιάζει θέματα σχετικά με την ειδικότητά του.

Την Τρίτη 10 Μαρτίου 2009 στο επετειακό φύλλο - γιόρτασε τις 2.000 εκδόσεις της - της εφημερίδας metro η οποία διανέμεται δωρεάν στην Αθήνα με 200.000 φύλλα ημερησίως, φιλοξενούσε τις επιστημονικές τοποθετήσεις του Βαγγέλη στη στήλη «Υγεία και διατροφή».

Επίσης την Τρίτη 10 Μαρτίου στο ιατρείο του Βαγγέλη Πελεκάνη στην οδό Λεωφ. Αλεξάνδρας 213β βρίσκονταν το κινητό συνεργείο της ΕΡΤ στα πλαίσια εκπομπής για θέματα υγείας που θα προβληθεί τον Μάιο και θα φιλοξενήσει την ανάλυση του πάνω σε οδοντιατρικά προβλήματα.

Το δημοσίευμα της εφημερίδας metro έχει ως εξής:

ΕΠΙΣΤΗΜΗ & ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

Οδοντική πλάκα: Δεν είναι για γέλια

10/3/2009

Αυτή η... πλάκα καλύτερα να μας λείπει, αφού η δημιουργία της αποτελεί το θεμέλιο πάνω στο οποίο «χτίζεται» η καταστροφή της στοματικής μας υγείας και βεβαίως του ωραίου μας χαμόγελου. Η οδοντική πλάκα -

πλάκα. Υπάρχουν σημαντικές μικροβιολογικές διαφορές ανάμεσα σε αυτούς τους δύο τύπους πλάκας. Η υπερουλική μορφή πλάκας σχετίζεται κυρίως με τις ουλικές νόσους (ουλίτιδα) και την τερηδόνα, ενώ η υποουλική πλάκα, επειδή περιέχει πιο «επιθετικά» βακτηρίδια, σχετίζεται με σοβαρότερες νόσους, όπως η περιοδοντίτιδα στα δόντια ή η περιεμφυτευματίτιδα, που αφορά τα εμφυτεύματα.

Η οδοντική πλάκα αποτελεί επίσης τη βάση για τη δημιουργία πέτρας - που στη συνέχεια οδηγεί σε ουλίτιδα -, καθώς η τελευταία σχηματίζεται όταν τα βακτηρίδια της οδοντικής πλάκας απορροφήσουν ασβέστιο που υπάρχει στο σάλιο μας.

Η έγκαιρη και σωστή διάγνωση των προβλημάτων που δημιουργεί η οδοντική πλάκα πρώτα από εμάς και μετά από τον οδοντίατρο αποτελεί πολύ σημαντική παράμετρο. Πρέπει να παρατηρούμε τυχόν αλλαγές στη στοματική μας υγεία, να ανησυχούμε όταν παρατηρήσουμε αιμορραγίες στα ούλα μας ή γύρω από κάποιο εμφύτευμα, να ευαισθητοποιηθούμε αν έχουμε πρησμένα ούλα ή κακοσμία και να απευθυνθούμε σε κάποιο περιοδοντολόγο ή στον οδοντίατρο μας, καθώς όλα αυτά τα συμπτώματα σχετίζονται συνήθως με την οδοντική πλάκα.

Μπορούμε επίσης να ελέγχουμε μόνοι μας πόσο καλά βουρτσίζουμε τα δόντια μας, εάν χρησιμοποιήσουμε τους λεγόμενους «αποκαλυπτικούς παράγοντες της πλάκας», που πωλούνται στα φαρμακεία και είναι σαν καραμέλες, που τις χρησιμοποιούμε μετά το βούρτσισμα των δοντιών. Με τις χρωστικές που περιέχουν χρωματίζουν τα βακτηρίδια που αφήσαμε πάνω στα δόντια

ή βιομεμβράνη - είναι, όπως μας εξηγεί ο περιοδοντολόγος Ευάγγελος Πελεκάνης, ειδικευθείς στο Sahlgrenska Academy University of Göteborg, Sweden (admin@clinicalperiodontology.gr), ένας βιολογικός σχηματισμός, που προέρχεται από την αποίκηση βακτηριδίων πάνω στα δόντια μας. Εκτός από τα βακτηρίδια, η οδοντική πλάκα αποτελείται και από συστατικά που βοηθούν την προσκόλλησή τους πάνω στα δόντια. Τα συστατικά αυτά είναι παράγωγα των ίδιων των βακτηριδίων, αλλά και προϊόντα που προέρχονται από το σάλιο μας και το υγρό που παράγουν τα ούλα μας. Την οδοντική πλάκα δεν τη συναντάμε μόνο πάνω στα δόντια, αλλά και στα ούλα. Σε παθολογικές καταστάσεις των ούλων, όπως η περιοδοντίτιδα, η πλάκα βρίσκεται μέσα στα ούλα μας, στην περιοχή μεταξύ της ρίζας του δοντιού και των ούλων.

Θεμέλιο δεινών

Εμφανίζεται με δύο κυρίως μορφές: Την υπερουλική και την υποουλική οδοντική

μας, αν δεν τα βουρτσίσουμε σωστά ή αν τα βουρτσίσουμε πολύ γρήγορα. Έτσι μπορούμε να καταλάβουμε αν βουρτσίζουμε σωστά τα δόντια μας και να βελτιωθούμε, εάν δεν τα καταφέρνουμε.

Η σημασία της τροφής

Οι τροφές έχουν άμεση σχέση με την παρουσία της οδοντικής πλάκας, γιατί προσφέρουν «τροφή» στα βακτηρίδια. Η ζάχαρη είναι, ως γνωστόν, ένα συστατικό που καταστρέφει τα δόντια.

Οι μαλακές επίσης τροφές επικάθονται πιο εύκολα στα δόντια και βοηθούν την ανάπτυξη της πλάκας και την τροφοδοσία της με θρεπτικά συστατικά.

Για την προστατευτική δράση τροφών απέναντι στην πλάκα, γίνεται κάποια συζήτηση για τη Μαστίχα Χίου. Μια έρευνα του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης το 1985 έδειξε ότι η μαστίχα μειώνει κατά 41,5% τη μικροβιακή πλάκα στο στόμα, ενώ και άλλες, πιο πρόσφατες έρευνες έχουν αποδείξει την αντιβακτηριδιακή της δράση.

Παράθυρο στα περασμένα

Το σκεπάρι, το μπραισόλι, η μπλάνη και το σκαρπέλο

Το σκεπάρι, το μπραισόλι, η μπλάνη και το σκαρπέλο και μερικά άλλα είναι εργαλεία, με τα οποία οι μαραγκοί (ξυλουργοί) επεξεργάζονται το ξύλο. Στο χωριό μας, στις δεκαετίες του εξήντα και εβδομήντα του εικοστού αιώνα, την πρώτη ύλη έδινε το έλατο, ακολουθούσε η βελανιδιά και ο κέδρος. Οι σκεπέδες, τα πατώματα, τα νταβάνια, οι πόρτες και τα

Γράφει ο
Ιωάννης Φ.
Τεντολούρης

ροκάνι, ρόσπα, τραβητά, πατούρα, κινόσο, κουριντζας
ε) Για το άνοιγμα οπών: χειροδέρπανο, ματικάπι, αρίδα, ελικοειδές τρυπάνι
στ) Για το άνοιγμα σχισμών: σκαρπέλο, σμίλη
ζ) Για το άνοιγμα εγκοπών: χειροπρίονο, σκαρπέλο
η) Για το σφίξιμο: σφικτήρας, μέγκενη, νταβίδια

Το σκεπάρι(ν)ι είναι ένα εργαλείο με σιδερένια ακονισμένη πλατιά λεπίδα από τη μια και σε σχήμα σφυριού απ' την άλλη, προσαρμοσμένη σε ξύλινη χειρολαβή. Τη λέξη σκεπάρι τη χρησιμοποιούμε με μεταφορική σημασία στην κουβέντα μας. Για κάποιον που καυχάται επιδεικτικά, χωρίς λόγο, λέμε: «καμαρώνει σα γύφτικο σκεπάρι»

Με το μπραισόλι κόβουν ή σχίζουν τα σανίδια ή λεπτές πλάκες ξύλου. Ο σκελετός του αποτελείται από δυο οριζόντια φύλλα (καδρονάκια) εξήντα περίπου πόντων και ένα άλλο κάθετο στη μέση τους σε σχήμα Η με μήκος ογδόντα πόντων. Στο ένα άκρο των οριζόντιων ξύλων προσαρμόζεται η πριονωτή λεπίδα (κομμάτι συνήθως πριονοκορδέλας). Η λεπίδα μπορεί να γυρίζει κάθετα προς το σκελετό, όταν θέλανε να σχίσουν και λοξά όταν θέλανε να κόψουν. Στο άλλο μέρος των οριζόντιων είναι η σφικτήρα, χοντρό νήμα που έστριβε με ένα ξυλάκι που ακουμπούσε στο κάθετο ξύλο ή χοντρό συρμα με βίδα στην άκρη, που όσο τη στρίβανε τόσο περισσότερο τέντωνε η λεπίδα απ' την άλλη μεριά.

Η μπλάνη αποτελείται από ορθογώνιο ξύλο, μήκους γύρω στους ογδόντα πόντους και από 9-10 πόντους οι άλλες διαστάσεις. Προς το πίσω μισό του μήκους προσαρμόζεται η λεπίδα πλάτους 7-8 πόντους, με βιδωμένη πάνω της την κουπστή, σε πλάγια θέση (φαλτσογωνιά) περνώντας από μια σχισμή, πιο ανοικτή στο πάνω μέρος. Μια ξύλινη σφήνα που τη χτυπούσανε στο πίσω μέρος έσφιγγε τη λεπίδα στο σώμα της μπλάνη. Πίσω απ' την λεπίδα, στο πάνω μέρος, ήταν προσαρμοσμένη η ξύλινη χειρολαβή. Τη μπλάνη τη χρησιμοποιούσαν να φτιάξουμε εντελώς ίσια τη στενή πλευρά του σανιδιού. Βάζανε το σανίδι στο πλάι του ξύλινου πάγκου και το στε-

ρέωνανε με σφήνες. Πιάνανε την μπλάνη (το μπροστινό της μέρος με το αριστερό και τη χειρολαβή με το δεξί) και τη σπρώχνανε πάνω στη στενή πλευρά του σανιδιού. Μια λεπτή κορδέλα από ξύλο (το φρόσιλο) έβγαине μέσα από την οπή μπροστά απ' τη σφήνα της λεπίδας. Πιάνανε και κάθε τόσο βάζανε πάνω στο σανίδι τον οδηγό (ένα άλλο σανίδι που έχει ευθύγραμμη την πλευρά του). Όταν ο οδηγός πατούσε κατά μήκος, σε όλα τα σημεία, τότε η πλευρά αυτή του σανιδιού ήταν μονιασμένη (ίσια, ευθύγραμμη). Μονιάζανε μετά την άλλη πλευρά της σανίδας, φροντίζοντας να έχει το ίδιο πλάτος στη μέση και τις δυο άκρες της. Το σανίδι τώρα ήταν έτοιμο, μονιασμένο και ξεφραδισμένο για την παραπέρα επεξεργασία του.

Το ροκάνι (το μπλάνι) ήταν παρόμοιο με την μπλάνη, αλλά είχε μικρότερο μήκος γύρω στους 25 με 30 πόντους. Με το ροκάνι πλάνιζε τη μια φαρδιά πλευρά της σανίδας ή του πέταβρου, στην περίπτωση κατασκευής πατώματος ή νταβανιού. Πιάνανε το ροκάνι με τα δυο χέρια, το σπρώχνανε πάνω στη σανίδα από τα πίσω προς τα εμπρός, τα φρόσιλα έβγαίναν στο πάνω μέρος του εργαλείου. Με τις κατάλληλες κινήσεις το ροκάνι πλάνιζε όλη την πλευρά της σανίδας. Πιο καλά πλάνιζαν η νταβανιού ήταν σανίδας που έχει τα νερά (τους στρόγγυλους κύκλους του κορμού του ελάτου) προς τα πάνω. Δυσκολία μεγάλη του πλάνιζαν είχαν τα σανίδια που σχίστηκαν με το χέρι από σαρτζήδες, καθώς και αυτά που είχαν πολλούς ρόζους.

Το επόμενο στάδιο της επεξεργασίας των σανιδών ή των πέταβρων για την κατασκευή πατώματος ή νταβανιού ήταν στις λεπτές μονιασμένες πλευρές. Ειδικά εργαλεία (τα τραβητά), έφτιαχναν μια αυλακιά (κινησιά) στη μια πλευρά και μια εξοχή στη μέση της άλλης (θηλυκό, αρσενικό). Έτσι τα σανίδια, όταν καρφώνονταν το ένα δίπλα στο άλλο, η εξοχή του ενός έμπαινε στην κινησιά του άλλου και τα δυο σανίδια ενώνονταν σε ένα σώμα. Τα εργαλεία αυτά (τα τραβητά) καθώς και όλα τα άλλα, πλάνιζανε, κάνοντας πατούρες και κορνίζες, ήταν φτιαγμένα με την ίδια φιλοσοφία της πλάνης (κομμάτι ξύλο με μια λεπίδα, λοξά περασμένη στη μέση του).

Το σκαρπέλο είναι μια μακριά

λεπίδα, κοφτερή στη μια άκρη και προσαρμοσμένη στην άλλη άκρη σε ξύλινη χειρολαβή. Παρόμοια είναι και η σμίλη που η λεπίδα της είναι πιο στενή και πιο χοντρή.

Τα δυο αυτά εργαλεία ήταν απαραίτητα για την κατασκευή περαστής πόρτας. Πιάνανε απ' όλες τις πλευρές δυο μακριά (δυο μέτρων και κάτι) σανίδια και τέσσερα κομμάτια από σανίδα γύρω στους ογδόντα με ενενήντα πόντους. Στα μακριά σανίδια ανοίγανε με σμίλη και το σκαρπέλο τέσσερις στενόμακρες οπές (δυο στις άκρες και δυο κοντά στη μέση). Στις άκρες του μικρότερου έκανε εγκοπές που να προσαρμοζότανε στις οπές των άλλων δυο και σχημάτιζαν έτσι τον αργαλειό (το σκελετό της πόρτας). Στη μέση προσαρμόζονταν τρεις ταμπλάδες (δυο μεγάλοι πάνω κάτω και ένας στενός στη μέση) σε λούκια (κινησιές) που είχαν τα σανίδια του σκελετού στο μέσα μέρος. Τα κομμάτια της πόρτας κολλούνταν με κατάλληλη κόλλα και γινότανε όλα μαζί ένα σώμα.

Με παρόμοιο τρόπο κατασκευάζονταν και τα τζαμπλίκια των παραθύρων, μόνο που ο σκελετός τους είχε πατούρα στην έξω πλευρά. Εκεί προσαρμόζονταν τα τζάμια με καρφιά και στόκο.

Οι καρφοπεραστές πόρτες ήταν πιο στερεές και πιο εύκολες στην κατασκευή τους. Αποτελούνταν από μια στρώση σανιδιών, το ένα δίπλα στο άλλο (όσο το πλάτος της πόρτας) και στο μπροστινό τους μέρος καρφώνονταν άλλα σανίδια, οριζόντια και κάθετα. Και οι καρδιές που ήταν ανάμεσά τους ήταν κι αυτές καρφωμένες στην πίσω στρώση.

Περαστές πόρτες γίνονταν συνήθως οι εσωτερικές πόρτες, ενώ η εξωτερική ήταν πάντα καρφοπεραστή. Υπήρχαν και πιο απλές πόρτες, φτιαγμένες από σανίδια, το ένα δίπλα στο άλλο καρφωμένα σε ένα ξύλινο ζήτη.

Θα μπορούσαμε ακόμη να

γράφουμε και για τις άλλες κατασκευές των μαραγκών. Για τα τραπέζια, τις τάβλες, τα πλαστήρια, τις ντουλάπες κουζίνας, τα κρεβάτια, τα σεντούκια, τα βαρέλια...

Εντύπωση προκαλούν οι πτυσσόμενες καρέκλες που έφτιαχνε ο Κώστας Κουτσιμπαδάκος (Δαίδαλος) από ξύλο πλατάνου ή απαλόκεδρου. Ο σκελετός τους αποτελούνταν από τρία ζεύγη λεπτών καθρονιών:

Εκείνα με το μεγαλύτερο μήκος είχαν σχήμα ανοικτού τελικού σίγματος που ξεκινούσαν απ' την πλάτη και σχημάτιζαν κάτω τα δυο μπροστινά πόδια της καρέκλας. Δύο άλλα κυρτά ξεκινούσαν απ' το μπροστινό μέρος του καθίσματος, στερεωνόταν με άξονα στο κάτω μέρος των προηγούμενων και σχημάτιζαν τα πίσω πόδια. Το κάθισμα αποτελούνταν από τέσσερα λεπτά σανιδάκια (όπως και η πλάτη) καρφωμένα στα δυο μικρά καθρονάκια που προσαρμόζονταν με άξονες (βίδες) στα κυρτά καθρονάκια στο πάνω μέρος και πίσω ακουμπούσανε στα δυο μεγάλα. Δυο χοντρά σύρματα περνούσαν στα μεγάλα καθρονάκια και στη μέση περίπου στα καθρονάκια του καθίσματος. Ανασηκώνοντας το πίσω μέρος του καθίσματος η καρέκλα διπλωνε και μεταφέρονταν ή αποθηκεύονταν έτσι εύκολα. Πατώντας το πίσω μέρος του καθίσματος προς τα κάτω άνοιγαν τα πόδια, οριζωνιωνόταν το κάθισμα και η καρέκλα ήταν έτοιμη για χρήση.

Ο **μαστρο-Κώστας (Κουτσιμπαδάκος)** έφτιαχνε και άλλα χίλια δυο όμορφα πράγματα. Θαύμασα μια φορά, που δεκαεξάχρονος τότε τον επισκέφθηκα στο σπίτι και το εργαστήρι του στην Παραλία, ένα σκαφίδι που είχε φτιάξει από μονοκόμματο ξύλο πλατάνου. Η επιφάνειά του, τόσο στο εξωτερικό μέρος, όσο και στο εσωτερικό, ήταν λεία και φινετσάτη. Ρώτησα να μάθω πώς κατάφερε και το λείανε τόσο καλά εσωτερικά. «Παίρνεις μια μαυρόπετρα απ' το ποτάμι και μ' αυτή το τρίβεις, το τρίβεις και γίνεται τζάμι». (Σημειώτεον ότι οι ποταμίσιας πέτρες έχουν συνήθως αυγοειδές σχήμα).

Άλλοι μαραγκοί που θυμήθηκα στο χωριό ήταν και οι παρκατά: **Στύλιος Κακές και ο γιος του Κώστας, Μήτσιο Πέτρος (Ρομοσός), Απόστολος Κακές, Κώστας Λίας (Ηλίας), Γιώργος Βασιλ'ς (Καραγεωργός), Νάσιος Ψαλμένος (Παπαδημητρίου), Βαγγέλης Σπύρος (Ρομοσός)**. Απ' τον τελευταίο πήρε πολλές πληροφορίες ο πατέρας μου **Φίλιππος Τεντολούρης** που όλα σχεδόν τα μαραγκίστικα εργαλεία τα έφτιαξε με τα χέρια του. Έφτιαχνε τις λεπίδες στο καμίνι (σιδηρουργείο) με ασάλι από σούστα αυτοκινήτου. Τον ξύλινο σκελετό τους τον έκανε από ξύλο πουρναριού, βελανιδιάς, καρυδιάς, ακόμη και πλατάνου. Κοντά στον πατέρα μου έμαθα αρκετά

πράγματα, δούλεψα μαζί του, όταν ήμουν έφηβος και ασχολούμαι ακόμη ερασιτεχνικά με τα μπλάνια και τα πριόνια. Θυμούνται πως αρκετές φορές μου έλεγε να προσέχω στις λεπτομέρειες. «Πρόσεξ' το καλά. Το κάνεις χοντροκομμένο, σαν τον Χρήστου Γιάνν'»

Ο **Χρήστου Γιάνν'ς** ήταν παλιός μαραγκός (παππούς του **Γιώργου Κοθρά** απ' τη μάνα του). Δεν τον έννοιαζε η λεπτομέρεια, η τέλεια εφαρμογή, αρκεί αυτό που έκανε να ήταν γερό. Όλοι οι παλιοί τον θυμούνταν και τον έφεραν στην κουβέντα τους. «Μπήξε πιρουνάρες και πάρε παράδες» όπως έλεγε και ο Χρήστου Γιάνν'. Πήγε μια φορά με το Λαμπράκη Σιούλα (Τσιαγκλή) να δουλέψουν σε κάποιον στην Κότορη (Κατάφυτο). Εκείνος όμως ήταν ο ίδιος μαραγκός. Τους είδε πώς δούλευαν και τους έφερε και τα δικά του εργαλεία. «Γάστ γούστ τα δικά μας τα μπλάνια. Φσιτ, φσιτ τα δικά του έκοβαν». Ξαν είδε ο Χρήστου Γιάνν'ς τη διαφορά είπε: «Πάμε να φύγουμε. Δεν τρώμε ψωμί εμείς εδώ». Τα παράτησαν και γύρισαν στο χωριό.

Για τον **Αναστάσιο Τσαρούχα** (μαραγκό κι αυτόν) λέγανε πως έφτιαχνε ένα μαπούλο σε ένα σπίτι στη Γαρδικί. Το είχε σχεδόν τελειώσει, όταν η νοικοκυρά άρχισε να του κάνει παρατηρήσεις. «Εδώ έπρεπε να το κόψεις έτσι, εδώ λίγο ψηλότερο...» στατίστηκε ο μάστορας, παίρνει το σκεπάρι κι έκανε το μαπούλο φαγκλίδια. «Εσύ θα ψεις έτσι, εδώ λίγο ψηλότερο...» στατίστηκε ο μάστορας, παίρνει το σκεπάρι κι έκανε το μαπούλο φαγκλίδια. «Εσύ θα ψεις έτσι, εδώ λίγο ψηλότερο...» έλεγε, καθώς το έκανε σχίζες.

Σήμερα οι περισσότερες ξυλουργικές εργασίες γίνονται με ηλεκτροκίνητα μηχανήματα και εργαλεία, με λιγότερο κόπο και περισσότερο τέλειες εφαρμογές. Χάθηκε η ψυχική επαφή του δημιουργού με το έργο του. Φόρτωναν οι μαραγκοί τα εργαλεία τους, τα μετέφεραν στο σπίτι που θα έφτιαχναν τα πατώματα, τα νταβάνια, τις πόρτες και τα παράθυρα. Φτιάχναν τον ξύλινο πάγκο κι άρχιζαν να δουλεύουν πολλές μέρες. Επεξεργάζονταν το ξύλο απ' την αρχή και δεν πήγαιναν μόνο μερικές ώρες ή μέρες, απλώς να καρφώσουν το πάτωμα.

Εκείνο που έμεινε από κείνες τις εποχές είναι οι αναμνήσεις μας και κάποια παλιά εργαλεία που κάλλιστα θα μπορούσαν να αποτελέσουν εκθέματα ενός μελλοντικού λαογραφικού μουσείου στο χωριό μας.

Λεξιλόγιο περιοχής μας σε περασμένες εποχές

660. Σκούπτρα (τα): σκουπίδια
661. Σκουτί (το): εγχώριο ύφασμα
662. Σκρόφα (η): παλιονομαίκα

Γράφει ο **Ηλίας Αθ. Καραθάνος**
Νομικός - Ιστορικός - Λαογράφος - Φιλολόγος

663. Σκράπας (ο): αυτός που δεν ξέρει τίποτα
664. Σκρούμπος (ο): καμμένο μάλλινο ύφασμα από τραγό-μαλλα για να μυρίζει έντονα
665. Σμεϊξη (η): εκεί που ενώνονται δυο ποταμοί ειδικά και γενικά το σημείο συνάντησης δύο πραγμάτων
666. Σμιγό (το): ανάμεικτο ψωμί από καλαμποκίσιο, σιταρένιο ή βρίζινο αλεύρι
667. Σοίλης: αυτός που ανήκει σε καλή γενιά
668. Σόι (το): συγγένεια
669. Σούμα (η): άθροισμα
670. Σούμπρο (το): το φαγώσιμο μέρος στο εσωτερικό του καρυδιού
671. Σναρίζουμε: ετοιμάζομαι
672. Σιάζω: ταυτοποιώ

673. Σούμπιτος, -η, -ο: ξαφνικός
674. Σπαράω: μετακινούμαι
675. Σπάθη: ξύλο που ενώνει και στηρίζει το σταβάρι με το αλετροπόδι στο αλέτρι
676. Σταβάρ' (το): το μέρος του αλετριού που συνδέει το ζυγό με το αλετροπόδι
677. Σταλικώνω: κουράζομαι απ' τη συνεχή ορθοστασία
678. Στατέρ' (το): καντάρι, ζυγαριά από τσιγκέλια και βαρούδια
679. Σταφνίζω: υπολογίζω ακριβώς
680. Στεφάν' (το): γκρεμός
681. Στιβάλ' (το): μπιστινι
682. Στοιβανιά (η): επιμελημένος σωρός τακτοποιημένων καυσόξυλων
683. Στομώνω: χαλαίει η κόψη κοφτερού οργάνου
684. Στουμπάω: κτυπώ
685. Στούμπια (τα): αρκετά μεγάλες πέτρες
686. Στουρίζω: τα λέω "ένα χέρι"
687. Στούρνα (η): τρίχα απ' την ουρά του αλογοειδούς
688. Στραβοτσιαούλος, -η, -ο: αυτός που έχει ασύμμετρο σιαγόνη. Μτφ.: παλιάνθρωπος

689. Στραγγίδια (τα): υπολείμματα του νερού που σταδιακά λιγοστεύουν
690. Στραγγιάω: πνίγω
691. Στρέου: συγκατατίθεμαι, συμφωνώ
692. Στριγγιά (η): διαπεραστική φωνή
693. Στριγγίλα (η): ανάποδη
694. Συγκαμάρα (η): φλόγωση ανάμεσα στα σκέλη από την κίνηση του ιδρώτα
695. Συγκυριάζω: συνδέω διάφορα αντικείμενα (κυρίως αλόγα) μεταξύ τους
696. Σφαγίό (το): μεγάλος παρατεταμένος πόνος
697. Σφάχης (ο): οξείος πόνος
698. Σκύμαπαλα (τα): μικρές πέτρες που βάζουν οι κτίστες στο εσωτερικό των λιθόκτιστων τοίχων
699. Σωροβολιάζω: κάνω σωρό από πέτρες ανακατωμένες
700. Τάπα (η): κοντός
701. Ταράφ' (το): γένος
702. Ταχιά: αύριο
755. Τρίμματα (τα) κόκκοι ψωμιού
756. Τριμάφχες (οι): ψυχία

Συνέχεια στο επόμενο

Ο «γαμπρός», η «νύφη» ο «κουμπάρος» και ο «γιατρός»!

Ωραία διασκεδάσαμε όλοι χθες που ήταν Αποκριές. Τέσσερις συγχωριανοί μας ντύθηκαν μασκαράδες με έναν πολύ έξυπνο και ευρηματικό τρόπο. Ο Πανούτσος ντύθηκε «γαμπρός», ο Κώστα-Γιάννης (Τσακάλος) «νύφη», ο Πάνος Τσιακουβής «κουμπάρος» και ο Περικλής «γιατρός». Γύρισαν όλα τα σπίτια και όλοι άνοιξαν τις πόρτες διάπλατα (μη φανταστείτε και πύλες τεράστιες!!). Ήταν τόσο ξεκαρδιστικές και πρωτότυπες οι συνταγές του «γιατρού» ανάλογα με την πάθηση του καθενός αλλά το καταπληκτικό ήταν που και οι απλοί άνθρωποι «μπήκαν στο νόημα» και επινοούσαν φανταστικές ασθένειες. Πονάω εδώ, γιατρέ μου, κάνε με καλά, και ο γιατρός με επαγγελματική ευσυνειδησία συνιστούσε: «Ανακατεύεις φασόλια, φακές, ρεβίθια» και άλλες συνταγές πρωτότυπες και έτσι έγιναν όλοι αυθημερόν.

Αποκρέψαμε λοιπόν με πίτα που έφτιαξε η Μητέρα με τυρί, ξινοτύρι, βούτυρο, νοστιμότατη.

Έτσι σήμερα βγήκα στους αγρούς να μαζέψω ίτσια (κυκλάμινα). Είναι Καθαρή Δευτέρα. Μόνο Ξερό ψωμί τρώμε. Γυρίζω στους αγρούς μόνη και συλλογιέμαι τις μέρες που 'ρχονται.

Δεν θα τρώμε ούτε λάδι την Τετάρτη και Παρασκευή. Τηρούνται όλα με θρησκευτική ευλάβεια, χωρίς καταπίεση, «Την Τρίτη, Την Παρασκευή τα νύχια σου μην κόβεις, την Κυριακή μη λούξεις, αν θέλεις να προκόβεις». Σήμερα, αν παραστεί ανάγκη να λουστώ Κυριακή, νιώθω ενοχές. Περιμένω με λαχτάρα τη Μεγάλη Εβδομάδα.

Τη Μεγάλη Τρίτη εμείς τα παιδιά του Δημοτικού διαβάζαμε εμπρός στην Ωραία Πύλη ακόμη και το Τροπάριο της Κασσιανής. Στους χαιρετισμούς συμμετείχαμε όλοι. Μας έβαζαν να διαβάζουμε τους Ύμνους εναλλάξ κορίτσια – αγόρια. Θυμάσαι, Σωτήρη, που και τη Μεγάλη Παρασκευή αναγνώσαμε τις προφητείες;

Τη Μεγάλη Πέμπτη βάφαμε τα αυγά που το Σάββατο του Λαζάρου είχαμε μαζέψει ψάλλοντας το «*Ήρθε ο Λάζαρος, ήρθαν τα Βάγια, ήρθε η Κυριακή που τρώνε τα ψάρια*». Πού ψάρια;

Ο Παντελής ήταν μικρό παιδί ακόμα για να ψαρέψει πέστροφες και να τις μοιράσει στους χωριανούς. Μας έδινε, λοιπόν η Μητέρα ένα καλάθι μικρό που το διακοσμούσαμε με λουλούδια από κερασιές και γκορτσιές (αγριαχλαδιές). Γυρίζαμε σ' όλα τα σπίτια, όλοι μας καλοδέχονταν θα 'λεγα, μας περιέμεναν γελαστοί, και μας έβαζαν από ένα αυγό στο καλάθι. Τόσο όμορφα αυγά με τέτοιο λαμπερό κόκκινο χρώμα δεν έχω δει στην πόλη.

Η Λούλα είχε επινοήσει – ευρηματική όπως πάντα, και τρόπους δικούς της. Τα στό-

Γράφει η
Αειψίαση
Ελένη Γ.
Τσακάλου,
φιλόλογος,
Επίτ. Λυκείαρχης

λιζε με φύλλα, σε διάφορα σχήματα που τα τύλιγε στο αυγό με ένα τουλουπάνι (τούλι), που πάντα είχε στη διάθεση της ως μοδίστρα των χωριών. Εμείς τα παιδιά χαϊρόμασταν να γευόμαστε τα νοστιμότατα γλουγουδία «ευλογίδια», μικρά ψωμάκια με τη σφραγίδα που τα έβαζε η μητέρα ανάμεσα στις λειτουργίες (τα πρόσφορα). Κάθε Σάββατο και παραμονές εορτών όλες οι γυναίκες του χωριού ξεφούρνιζαν πρόσφορα προσφορά στους αγίους.

Εγώ είχα ιδιαίτερο λόγο να περιμένω με λαχτάρα τη Λαμπρή.

Ερχόταν ο πατέρας μου που δούλευε ως μικροπωλητής καστανάς καλαμποκάς, ανάλογα με την εποχή, στις γωνίες της Αθήνας 'μες στο λιοπύρι και το ξεροβόρι. Ήταν ανταμοιβή της ευγνωμονούσας πολιτείας γι' αυτές τις μοναδικές υπάρξεις που έφτασαν μέχρι το Αφιόν – Καρά – Χισάρ με τον Μαύρο Καβαλάρη (του Πλαστήρα), τον τελευταίο αληθινό πατριώτη.

Θα μας έφερνε ο μπαμπάς καλούδια (καραμέλες, στραγάλια, σταφίδες), αλλά και παπούτσια καινούρια, λαμπριάτικα, κόκκινα θυμάμαι. Θα φορούσα παπούτσια και μάλιστα καινούρια στα ταλαιπωρημένα απ' τα κακοτράχαλα πόδια μου.

Μα θα μου τα πείτε τις άλλες μέρες τι είχαμε στα πόδια μας; Γοβάκια, πορπόδια για τα χιόνια.

Τη Μεγάλη Παρασκευή, όλες οι γυναίκες του χωριού στόλιζαν τον επιτάφιο με λουλούδια από κερασιές, αγλαδιές και με λουλούδια από τις πανέμορφες, πεντακάθαρες ολοπλούμστες αυλές τους.

Καθάριζαν την εκκλησία με χαρά, ζήλο και θρησκευτική ευλάβεια.

Συναγωνίζονταν ποια θα βάλει το πιο όμορφο στολίδι στον επιτάφιο, αλλά και όλη την εκκλησία τη στόλιζαν με όμορφα κεντήματα χειροποίητα. Όλες αυτές οι δραστηριότητες ήταν μέρος της γιορτής, όχι αγγαρεία.

Όσπου έφτανε η Ανάσταση, χαρά για όλους μας. Θα χτυπούσε η καμπάνα χαρμόσινα. Τι γλυκός ήχος. Θεέ μου, μοναδικός. Την ίδια αίσθηση έχω και τώρα οσάκις βρίσκομαι στο χωριό μου. Με συγκλονίζει αυτός ο ήχος, μου ξυπνάει μνήμες παιδικές, γεγονότα συνταρακτικά, ευχάριστα και δυσάρεστα.

Ήταν σύμβολο η καμπάνα μας. Σημαντική συμμετοχή στις ακολουθίες όλες μέθεξη πραγματική, ουσιαστική, κατάνυξη, μοναδικές στιγμές

που έχουν χαρακτεί βαθειά στη μνήμη μας και που μ' αυτά τα εφόδια εμείς τα φτωχάδκια, όταν αναγκαστήκαμε να εγκαταλείψουμε τη γενέτειρα μας, μας στήριξαν, ήταν φωτοδότες στα σκοτεινά μονοπάτια και μας προστάτευαν από κακοτοπιές. Για όλα εκείνα τα παιδιά νιώθω περήφανη διότι όλοι εξελίχθηκαν, πρόκοψαν, έγιναν σπουδαίοι οικογενειάρχες τηρώντας αρχές και αξίες.

Τη μέρα της Λαμπρής όλα τα σπίτια μοσχοβολούσαν από τα νοστιμότατα φαγητά. Μη φανταστείτε καμιά κραιπάλη ή «τη σφαγή των αμνοεριφιών». Μακριά από μας τέτοια φρίκη. Οι μάνες μας έφτιαχναν νοστιμότες πίτες, τυρόπιτες, συκωτόπιτες, κοτόπιτες, πραγματική πανδαισία, που στις μέρες αυτές, παρότι πέρασαν δεκαετίες μου έρχεται αυτή η μοναδική γεύση στο στόμα.

Ήρθα λοιπόν, στο σπίτι, έβαλα τα ίτσια στο βάζο, τα κοίταξα καλά, όχι δεν είναι δυνατόν. Δεν είναι όμορφα και ζωντανά. Ξύπνησα από την παραίτηση. Συνειδητοποίησα ότι τα ίτσια δεν τα μαζέψα στους αγρούς του χωριού μου αλλά στο εξοχικό μου στο Συκάμινο.

Ενστικτωδώς, σαν από μια εσωτερική παρόρμηση, ανάγκη της ψυχής βρέθηκα αυτή τη συγκεκριμένη ώρα εκεί μόνη.

Και οι μασκαράδες που αναφέρω στην αρχή δεν ήταν χθές, αλλά πριν 57 χρόνια. Ο Κώστας, «η νύφη», «έφυγε» τόσο νέος, τόσο ωραίος και τόσο άδικα. Έχει ευτυχώς αφήσει τις διδυμες κόρες του πανέμορφες με παιδιά και εγγόνια. Ο Παναγιώτης μας «έφυγε» πρόσφατα.

Ο Περικλής εδώ και σαράντα χρόνια, αμετανόητος, ρομαντικός, αναγκάστηκε να ξευτευτεί στον Καναδά. Ο Πανούτσος, ο «γαμπρός» δικαίωσε το ρόλο του, παντρεύτηκε την Ελένη, έκανε έξι παιδιά, έχει και 14 εγγόνια και τρία δισέγγονα, υπόδειγμα οικογενειάρχη, πάντα γελαστός, η προσωποποίηση της πραγματικής ευτυχίας.

Έμεινε στο χωριό να «φυλάει» Θερμοπύλες. Να είσαι καλά Πανούτσο, να εξακολουθείς να σκορπίζεις το γέλιο και τη χαρά σε όλους μας με αυτό τον αυθεντικό τρόπο που πηγάζει απ' την ψυχή σου και την πραγματική αίσθηση της ευτυχίας που είναι η ολιγάρκεια, η αυτάρκεια και προ πάντων η Αγάπη.

Η ταπεινότητά μου, ίσως είμαι αθεράπευτα ρομαντική, ίσως δεν έχω αλλοτριωθεί, εκεί βρίσκω την ομορφιά, τη ζεστασιά, την παρηγοριά. Αυτές τις στιγμές της Χριστιανοσύνης μόνο εκεί μπορεί να τις βιώσει κανείς και όχι με τυμπανοκρουσίες, χρυσοποίκιλτα άμφια, στομφώδεις λόγους και κυρίως μ' αυτή την απαραδέκτη, τη βάρβαρη σφαγή των αμνών.

Καλό Πάσχα

Η ομιλία της Αειψίασης, Ελένη Γ. Τσακάλου, φιλόλογου,
Επίτ. Λυκείαρχη στην παρουσίαση του βιβλίου
του Σπύρου Νεραϊδιώτη «ΑΝΑΤΟΛΙΚΑ ΤΩΝ ΤΖΟΥΜΕΡΚΩΝ»

«Η αύρα του με μέθυσε...»

Συνέχεια στο προηγούμενο φύλλο

Τα Τζουμέρκα είναι μια πολυπολιτισμική περιοχή, διότι οι κάτοικοί τους ταξίδευαν σ' άλλα μέρη και έφεραν μουσικά ακούσματα από το Μοριά, τη Στερεά Ελλάδα, τη Θεσσαλία, την Αιτωλοακαρνανία και το αντίστροφο. Τα τραγούδια αναφέρονται σ' όλες τις εκφάνσεις της ζωής του ανθρώπου. «*Η αγάπη θέλει φρόνηση, θέλει ταπεινοσύνη, θέλει περπατησιά λαγού, αητού γρηγοροσύνη*», θέλει καρτερικότητα και υπομονή. Παρομοιάζεται με ασήμι, δηλαδή ακριβή και πολύτιμη. Υμνείται η θεά Φύση, η αβεβαιότητα της ζωής, οι αγώνες εναντίον των βαρβάρων, η ανόητητα, η ειλικρίνεια, ο ρομαντισμός, το μοιρολόι, ο γάμος, η ξενιτιά.

«*Βασιλικός θα γίνω στο παραθύρι σου*». Από τα πιο όμορφα και μυρωδάτα τραγούδια της αγάπης. Σ' αυτό η λαϊκή μούσα παρομοιάζει τον άντρα με μυρωδάτο βασιλικό και τη γυναίκα με την όμορφη μαντζουράνα. Όπως τα δυο αυτά λουλούδια κάνουν ένα ταιριαστό συνδυασμό, μυρωδιάς και ομορφιάς, έτσι και ο νέος με την κοπέλα θέλουν να ενώσουν τον έρωτά τους και τη ζωή τους να είναι όμορφη σαν τη μαντζουράνα και μυρωδάτη σαν τον βασιλικό.

Σήμερα στις καπνισμένες και σκοτεινές καφετέριες, τι να πει ο «μαύρος», ο νέος στην κοπέλα, πού τα αρώματα και τα χρώματα; Σκοτώσαμε τον έρωτα, δυστυχώς. Εύκολη η απόκτηση, χωρίς τη γοητεία της κατάκτησης. Τα υλικά αγαθά δεν γεμίζουν τις ψυχές των νέων, τους δημιουργούν κενό και αναζητούν να το καλύψουν σε άλλα, ανούσια και επικίνδυνα πράγματα.

Η αμοιβαία αγάπη δροσίζει και ξαστερώνει την ψυχή, αλλά και η δύναμη του σεβντά που σε πάει στα ουράνια, σε οδηγεί και στον ολισθηρό κατήφορο. Με ανώδυνο και αποτελεσματικό τρόπο μπορούμε να διδαχτούμε τα πάντα μέσα από την πλούσια λαϊκή μουσική παράδοση.

Όντως η νεολαία του '60 ήταν εραστής της Τζουμερκιώτικης παράδοσης. «*Νεολαία θα είμαστε και όταν πάρουμε σύνταξη*. Δίνουμε το «παρόν» κάθε καλοκαίρι στην ορεινή μας πατρίδα, παραμονή πανηγυριού, σαν να έχουμε βάλει το ξυνητήρι στη μνήμη της ιστορίας και μας ξυπνάει το νου και την ψυχή από τη χειμερία νάρκη του ρυθμού και του άγχους της καθημερινότητας στις πόλεις που ζούμε».

«*Και ο Κώστας, ο δάσκαλος, σε κατάσταση ψυχικής έκστασης*», «*έχω σεβντά τη Φεγγαροπόρωση*», «*Το πρόσωπό του άλλοτε έπαιρνε την αγριάδα του αγωνιστή αντάρτη της Εθνικής Αντίστασης, που κόρφωναν οι ράχες του Αη-Λιά και του Κράκορα, άλλοτε έπαιρνε τη γλυκύτητα του τραγουδιού της Φεγγαροπόρωσης, γεμάτο ερωτισμό κι άλλοτε τη μορφή του Αη-Γιώργη, πολιούχου της Ποθειτής Πατρίδας, σαν να ήθελε να καρφώσει με το βλέμμα της ψυχής του κατάκαρδα τη λαίλαπα της παγκοσμιοποίησης, που παραδοκεί στη γωνία για να κατασπαράξει σαν άγριο θηρίο, να αφανίσει τα πατροπαράδοτά μας και να ισοπεδώσει τις αξίες μας*». Εύστοχος ο σχολιασμός και τραγικά επίκαιρος. Προς επίρρωσιν αυτού αξίζει να μελετήσει κανείς, στο οπισθοφύλλο του βιβλίου τη δήλωση, του Υπουργού Εξωτερικών των ΗΠΑ, Χένρι Κίσιγκερ καθώς και την απάντηση σ' αυτά του συγγραφέα του βιβλίου στο σχόλιο που ακολουθεί.

Υμνείται η λεβεντιά στο «*Τρία καλά είνα στο ντουλάκι*». «*Χορεύει ανάβοντας το μεράκι και σβήνοντας τους καμμούς*». Έντονη αντίθεση που φανερώνει τη συναισθηματική φόρτιση του χορευτή. Σ' όσους εκφράζονται χορευόντας ταιριάζουν οι στίχοι του Νίκου Παπακόγνη, ήρωα, μεγάλου ποιητή απ' τις μικρές μας πατρίδες.

«*Γειά σου λεβέντη χορευτή στα νύχια περπατάς και το λιγνό σου το κορμί το στρίβεις σαν αδράχτι. Ποια να 'ναι τάχα π' αγαπάς κι όλο γυρίζεις και κοιτάς χωρίς ντροπή στο φράχτη*»;

Θυμάμαι πολλούς που χόρευαν με μεράκι και νταλκά και μέναμε καρφωμένοι να τους θαυμάσουμε, μα πιο πολύ έμεινε στη μνήμη μου η Πιστούλα απ' το Παχτούρι. Ασυναγώνιστη, λεβέντισσα, μοναδική, αθάνατη, σαν να το 'ξερε που θα «έφευγε» τόσο νέα.

«*Τα κλείδωσα βαθειά...*» ό,τι κάνω, το κάνω με την ψυχή μου» λέει ο Σπύρος. Γι' αυτό και είσαι αυθεντικός, αληθινός κι έχεις δίκαιο, διότι η λαϊκή παράδοση ασφαλώς και δεν διδάσκει στα πανεπιστήμια, ούτε στα φροντιστήρια και τα αραχνιασμένα εργαστήρια των «γιαχνί σοφών». Ανεκτίμητη η προσπάθεια διάσωσης και διάδοσης της εθνικής μας κληρονομιάς και συλλογικής συνείδησης, ιδιαίτερα στις μέρες μας που παρατηρείται μαρasmus των αξιών και που την ομογενοποίηση τη λένε παγκοσμιοποίηση.

Ακόμη και σάτιρα θα δούμε: «*Πώς το τρίβουν το πιπέρι*», που απαιτεί επιδειξιότητα, χιούμορ και αυτοσαρκαστική διάθεση από μέρους του χορευτή. Η κρυάδα της απόρριψης και άρνησης: «*απόψε κρύο έκανε, κρύο και τραμουντάνα*». Ποιος δεν έχει νιώσει να παγώνει η ψυχή του από την όποια απόρριψη!!! Δεν είναι τυχαίο που κάποιοι καταφεύγουν στο ποτό για να ζεσταθούν.

Πόσο τρυφερά και λυτρωτικά, χωρίς οργή, θρηνεί για το χαμό όσων δεν πρόλαβαν ν' αγαπήσουν, να ερωτευτούν, να δημιουργήσουν, ν' απολαύσουν. «*Για πες μας τι του ζήλεψες αυτού του Κάτω Κόσμου*».

Ατελείωτα τα τραγούδια του γάμου, γεγονός οριακό στη ζωή του ανθρώπου που ουδεμία σχέση έχει αυτή η ιεροτελεστία ενώπιον Θεού και ανθρώπων με το μελετώμενο σύμφωνο συμβίωσης που συντάσσεται σ' ένα ψυχρό, απρόσωπο, καθαρά επαγγελματικό συμβολαιογραφείο.

«*Ας παν να δουν τα μάτια μου*»,
«*Ξύπνα περδικομάτα μου*».

Τραγούδια χαρούμενα, συγκινητικά, διδακτικά, φιλοσοφημένα και το συγκλονιστικό, έντονα φορτισμένο. «*Μια Παρασκευή*».

«*Η νύφη πατάει το πόδι του γαμπρού για να πάρει τα χούγια του, τις συνήθειές του, όχι να του πάρει τον αέρα*». Οποία παρεξήγηση!!! Σκόπιμη παρερμηνεία που επικράτησε και δημιούργησε ενίοτε φαιδρά επεισόδια.

Υμνεί τις αρετές της γυναίκας χωρίς τίποτα το χυδαίο. Και ο Φωριέλ που εξέδωσε τα τραγούδια του Ελληνικού λαού δηλώνει ότι ούτε μια λέξη χυδαία δεν υπάρχει. Τα ονόματα Διαμαντούλα, Ασημούλα, όχι τυχαία. Είναι δηλωτικά ιδιοτήτων και χαρακτηριστικών. Εξάλλου και οι Αρχαίοι Έλληνες μ' αυτό τον τρόπο έδιναν ονόματα σε πρόσωπα και τόπους.

Συνήθως οι γάμοι γίνονταν από προξενικό. Αν υπήρχε αίσθημα έλεγαν: «*Ο τάδε με την τάδε τα 'χουν*», και η κοπέλα έλεγε: «*Άμα με θέλ' ε, έλα να με χαλιέψεις απ' τ' ε' κιό μ' ε*».

Ιστορικά στοιχεία διακρίνει ο Σπύρος με τη διεισδυτική ματιά του σε πολλά τραγούδια όπως: «*Η Κωστήλατα*» ο χορός των Αγίων. Ποιος υποψιάζεται ότι αυτό το πασίγνωστο και απαραίτητος επίλογος στα πανηγύρια, εμπεριέχει κρυφή ανταλλαγή πληροφοριών και μηνυμάτων, διότι απαγορεύονταν οι συγκεντρώσεις στην Τουρκοκρατούμενη Ελλάδα;

Συνέχεια στο επόμενο φύλλο

www.donroi.gr

Δυναμική είναι η παρουσία της νέα ιστοσελίδας www.donroi.gr στα δρώμενα της ορεινής μας πατρίδας. Μια ιστοσελίδα αφιερωμένη στο χωριό του διαχειριστή της (Δημήτρης Ηλ. Τσάκαλο), τον Αετό. Εκεί μπορείτε να διαβάσετε ιστορικά στοιχεία του Αετού, με το πλούσιο φωτογραφικό υλικό να «ταξιδεύετε» μέσα στο χωριό, στις βουνοκορφές του, στο βουνό και τη σπάνη, στα ρέματα, στις λαγκαδιές, στον Άσπρο, να απολαύσετε τη χλωρίδα του χωριού, να γνωρίσετε τους ανθρώπους, το πανηγύρι, τα γλέντια τους, να διαβάσετε το λεξι-

λόγιο της ορεινής μας πατρίδας και να βρεθείτε για λίγο πίσω στο χρόνο. Ειδική σελίδα δημιούργησε ο διαχειριστής για το Παχτούρι καθώς και για το Λ.Ο.ΗΛΙΔΑ.

Το www.donroi.gr φιλοξενεί και όλα τα φύλλα της ορεινής μας πατρίδας (από το πρώτο της έως και αυτό που κρατάτε), τα τελευταία τεύχη του «Γλαβά της Νεραΐδας» και τα έξι φύλλα του «Αετού Ασπροποτάμου» ενώ όπως δηλώνει ο διαχειριστής της οι εκπλήξεις δεν πρόκειται να σταματήσουν. Εκτός των προαναφερόμενων το www.donroi.gr αποτελεί σήμερα και το

ειδησεογραφικό μέσο της ορεινής μας πατρίδας. Καθημερινά μπορείτε να διαβάσετε οτιδήποτε συμβαίνει στην ορεινή μας πατρίδα αφού ένα δίκτυο ανθρώπων βρίσκονται σε άμεση επικοινωνία με το διαχειριστή. Αξίζει να σημειωθεί ότι τους πρώτους δύο μήνες λειτουργίας του το www.donroi.gr έχει 75 αναρτήσεις, ενώ ξεπέρασε τις 20.000 επισκέψεις!

Διαβάστε παρακάτω το μήνυμα του διαχειριστή, μηνύματα επισκεπτών της ιστοσελίδας και ένα σημαντικό άρθρο του Βαγγέλη Πελεκάνη που γράφτηκε με αφορμή το www.donroi.gr

Το μήνυμα του Διαχειριστή

Η μεγάλη μου αγάπη για τον τόπο που πρωτοαντίκρισα το φως της ζωής μου, τον τόπο των γονιών και των παππούδων μου που γέννησε άντρες λεβέντες και γυναίκες ηρώιδες, που όταν πατώ το χώμα του ξεχνώ ότι κι αν με βασανίζει, που νιώθω να με αγγίζει η αγάπη του συχωριανού, μου επιβάλει να είμαι ένας καθημερινός αγωνιστής ταγμένος στην υπηρεσία του χωριού μου, του Αετού Τρικάλων.

Κι όταν η διδαχή από τον παππού μου **Δημήτριο Χρ. Τσάκαλο (Μήτσιο Κορδομπούλα)** - που η αγάπη και η εκτίμηση των συχωριανών μου τον εξέλεγε πρόεδρο της κοινότητας τόσο προπολεμικά όσο και μεταπολεμικά - αλλά και από τον πατέρα μου **Ηλία Δ. Τσάκαλο** - που οι συχωριανοί του τον εξέλεξαν αντιπρόεδρο της κοινότητας για 25 χρόνια - ήταν αγάπη και προσφορά στο χωριό, αντιλαμβάνεσθε όλοι σας ότι για μένα η προσφορά στο χωριό είναι στάση ζωής

Και ο λόγος, γι' αυτό τον τόπο στον οποίο πέρασα κι εγώ πολλά από τα χρόνια της ζωής μου, που μικρό παιδί περπάτησα σ' όλες τις απόκρημνες βουνοκορφές του, που πλάγιασα κατάχαμα στη φτέρη, που δροσίστηκα από τις κρυστάλλινες πηγές της Παχτουρνάτσας, του Βρουτσελιακού, της Τοαρίτσας και της Κρυόβρυσης.

Όταν ο αγώνας για καλύτερη διαβίωση ανάγκαζε κι εμένα να αποχαιρέτω το χωριό και να γίνω ένα μέρος του συστήματος της μεγαλούπολης, αυτές οι βουνοκορφές που με τόση δυσκολία ανέβαινα τότε προβάλλουν καθημερινά μπροστά μου. Όχι για να τις ανέβω, αλλά για να μου θυμίσουν την παλιά μου συνήθεια: Την κατάκτηση της υψηλότερης κορυφής. Και δεν ξεχνώ. Ανεβαίνω, όπως και όλοι οι συχωριανοί μου και κατακτούμε τους στόχους της ζωής μας...

Ποιος θα περίμενε πριν από ελάχιστα χρόνια ότι εμείς η νεότερη γενιά του χωριού μας, **θα ανοίγαμε το Ιατρό στη ράχη στην Παχτουρνάτσα και θα στέλναμε τις πανέμορφες εικόνες του χωριού μας στα πέρατα του κόσμου!** Όλα γύρω μας αλλάζουν τόσο μα τόσο γρήγορα... Τόσο μα τόσο γρήγορα και η μια γενιά διαδέχεται την άλλη στη μικρή των συχωριανών μου οικογένεια. Ιστορικές φυσιογνωμίες του παρελθόντος φεύγουν για το αιώνιο ταξίδι ενώ η νέα γενιά προβάλλει και βγαίνει μπροστά για τη συνέχεια...

Δυστυχώς, η εγκατάλειψη και η ερήμωση χτύπησε ανελέητα τον αγαπημένο μου Αετό όπως και όλα τα χωριά της νοτιοδυτικής Πίνδου. Οι καρδιές μας όμως, όσο θα παραμένουν ζωντανές, θα χτυπούνε και θα αγωνιούν γι' αυτό τον τόπο. Η ιστοσελίδα www.donroi.gr είναι αφιερω-

μένη στη νέα γενιά του χωριού μου του Αετού αλλά και στους φίλους του είτε αυτοί κατάγονται από τα χωριά της ευρύτερης περιοχής μας είτε από άλλα μέρη της Ελλάδας.

Ο Αετός έχει τη δική του ξεχωριστή ιστορία, τη δική του κουλτούρα, τα δικά του ήθη και έθιμα, τις δικές του ομορφιές. Αυτή τη διαφορετικότητα την έχουν όλα τα χωριά της ορεινής μας πατρίδας γι' αυτό και όσο τα γνωρίζουν για πρώτη φορά ενθουσιάζονται τόσο πολύ. Έχουμε ηθικό χρέος, όλοι όσοι αγαπάμε τα μικρά ορεινά χωριά μας, όλοι όσοι αγαπάμε τη γενέτειρά μας, τις ρίζες μας, να μην αφήσουμε το πέρασμα του χρόνου να αλλοιώσει ή να σκεπάσει ούτε ένα μικρό κομμάτι από την ιστορία μας. Δεν είναι εύκολο αλλά πρέπει όλοι να συνδράμουμε και να αγωνιστούμε προς αυτή την κατεύθυνση. Ελπίζω, ετούτη η ιστοσελίδα που γεννιέται με κόπο κι ενθουσιασμό να βάλει ένα λιθαράκι στη διάσωση της ιστορίας μας και στην ανάδειξη των ομορφιών του τόπου μας. Για να γίνει αυτό όμως πράξη χρειάζεται η δραστηριοποίηση όλων.

Ελπίζω ότι θα αποτελέσει ένα μέσο επικοινωνίας των παιδιών του χωριού και της ορεινής μας πατρίδας. Ένα μέσο γνωριμιών, συζητήσεων, πληροφόρησης αλλά παράλληλα και ένα ταξίδι πίσω στο χρόνο για να μάθουν οι νέοι και να θυμηθούν οι παλαιότεροι...

Καλώ όλους όσους επιθυμούν να γίνουν επώνυμοι συνεργάτες να μου το δηλώσουν έτσι ώστε να έχουν ελεύθερη πρόσβαση για να εκφράζουν τις απόψεις τους και να σχολιάζουν γεγονότα. Ευχαριστώ για τη βοήθειά του το φίλο μου και κουμπάρο Νίκο Αγγελινίδη που κατάγεται από τη Ρόδο και αγαπάει τον Αετό μας. Η προσφορά του στο στήσιμο αυτής της σελίδας αλλά και της φιλοξενίας της στον παγκόσμιο ιστό είναι πολύτιμη. Ευχαριστώ επίσης για τη βοήθειά τους τη Θεσσαλονικιά φίλη μου Μαρία Σταυρίδου αλλά και τον Άκη Γρεκό για την επίσης πολύτιμη βοήθειά του.

Τα ιστορικά στοιχεία του χωριού μας προέρχονται από διηγήσεις των παλαιότερων ή χειρόγραφα που μου είχε δώσει ο αείμνηστος Παχτουριώτης δάσκαλος Απόστολος Οικονομού. Ελπίζω ότι κάποτε θα αναδειχθεί το πλούσιο έργο του για το οποίο στο παρελθόν είχα την τιμή να κάνω ατελείωτες συζητήσεις μαζί του.

Η πλειονότητα των φωτογραφιών ανήκουν στην προσωπική μου συλλογή. Επίσης φωτογραφίες ανήκουν στο φίλο Ηλία Προβόπουλο και το συχωριανό μου Ηλία Αν. Κουτσογιάννη.

Δημήτρης (Τάκης) Ηλ. Τσάκαλος

Τα μηνύματα των επισκεπτών του www.donroi.gr

ΘΑΝΑΣΗΣ ΚΑΛΑΤΖΗΣ:

Συγχαρητήρια στην ιστοσελίδα του Αετού. Πολύ δουλειά και πλούσιο υλικό που θα χρειαστούν μέρες να το απολαύσουμε. Καταπληκτικό το φωτογραφικό υλικό

ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΠΑΚΑΛΑΚΗΣ:

Είναι μια πολύ καλή προσπάθεια. Σου αξίζουν συγχαρητήρια. Ελπίζω να συνεχίσεις με περισσότερο ζήλο για να ενημερωνόμαστε κι εμείς που ζούμε μακριά από τον τόπο μας...

ΕΛΕΝΑ Γ. ΤΣΑΚΑΛΟΥ:

Δημήτρη, τα συγχαρητήριά μου για την εξαιρετική δουλειά! Επιτέλους ένα εκπληκτικό site για το όμορφο χωριό μας! Πλούσιο υλικό, πολλές φωτογραφίες και πληροφορίες ηλεκτρονικά διαθέσιμα και άμεσα προσβάσιμα για όλους εμάς αλλά και προς όλους τους φίλους του χωριού μας! Όλοι μας πρέπει να στηρίξουμε αυτή τη προσπάθεια και να την ενισχύσουμε συμβάλλοντας στον εμπλουτισμό του υλικού.
Σε ευχαριστούμε πολύ!!!

ΧΡΗΣΤΟΣ Γ. ΤΣΑΚΑΛΟΣ:

Συγχαρητήρια Δημήτρη για τις όμορφες εικόνες που μας δίνεις από το χωριό μας. Μια ιδιαίτερη χαρά και υπερηφάνεια νιώθουμε για την δημιουργία του «δικτυακού Αετού». Καλή συνέχεια.

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΜΠΑΝΤΑΒΑΝΗΣ:

Φίλε συγχαρητήρια. Συνέχισε αυτό που κάνεις για τον ΑΕΤΟ μας που όλοι αγαπάμε.

ΕΛΕΝΗ Κων. ΤΣΙΑΚΟΥΒΗ:

Δημήτρη πολλά συγχαρητήρια!!! Είναι μια πάρα πολύ καλή και προσεγμένη δουλειά που μέσα από αυτή φαίνεται η αγάπη σου για το χωριό. Σ' ευχαριστώ προσωπικά για τις φωτογραφίες που έχεις βάλει με τον πατέρα μου γιατί το αγαπούσε πάρα πολύ το χωριό...
Και πάλι συγχαρητήρια.

ΝΑΣΟΣ ΒΙΤΣΕΝΤΖΑΤΟΣ:

Καταπληκτική δουλειά Τάκη!!! Συγχαρητήρια, καλή δύναμη και κουράγιο. Πολλές ευχές για μια δημιουργική συνέχεια και εύχομαι να εμπνεύσετε και άλλα άτομα όπως εγώ που δεν είμαι από τον Αετό... Αγαπώ όμως την ορεινή Ελλάδα...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΣΣΑΡΗΣ:

Μία όμορφη, λειτουργική και χρήσιμη ιστοσελίδα, δουλεμένη με μεράκι και αγάπη για τον τόπο! Αγκαλιάζει φιλόξενα τα βουνά, τους ανθρώπους και τους επισκέπτες, σαν καλός νοικοκύρης! Αυτή είναι η παρέμβαση, η συμμετοχή, η προσφορά της νεότερης γενιάς, που βάζει τη σφραγίδα της επιδεικνύοντας έργο ανάλογο της προηγούμενης και αποτελώντας παράδειγμα για την επόμενη! Δημήτρη, σου εύχομαι «καλή δύναμη» και «καλή επιτυχία» και σε αυτό το βήμα σου!

ΣΠΥΡΟΣ ΝΕΡΑΪΔΙΩΤΗΣ:

Εύχομαι εκ βάθους καρδιάς η ιστοσελίδα του Αετού να αποτελέσει έναν ακόμα κρίκο στην αλυσίδα των φορέων πολιτισμού της ορεινής πατρίδας. Είμαι απόλυτα βέβαιος ότι θα πρωταγωνιστεί, γιατί την υπηρετούν άνθρωποι που αρέσκονται στις δύσκολες αποστολές.

ΛΙΛΑ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ:

Δημήτρη πάντα μας εκπλήσσεις ευχαρίστα. Συγχαρητήρια για μία ακόμα φορά για όλα αυτά που μας προσφέρεις. Ένα site που μπορείς να το «κλικάρεις» για ώρες.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΠΟΛΛΗΣ:

Τάκη πάρα πολύ καλή δουλειά! Μπράβο και θερμά συγχαρητήρια, θα είμεθα πάντα κοντά σου. Πολλά φιλά.

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΓΑΡΔΙΚΙΩΤΩΝ ΑΘΗΝΑΣ:

Συγχαρητήρια! Πολύ καλή δουλειά η νέα σας

σελίδα! Μπράβο, κι έχουν αρχίσει και πληθαίνουν στο διαδίκτυο οι ιστότοποι των ορεινών μας πατριδών!

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΛΕΒΕΝΤΗΣ

(ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ
WWW.ASPROPOTAMOS.ORG):

Εξαιρετικά καλοδουλεμένη ιστοσελίδα με πολλές και πρωτότυπες ιδέες. Πολλά μπράβο στον διαχειριστή.

ΗΛΙΑΣ ΑΝ. ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ:

Μπράβο φίλε Τάκη... Καταπληκτική η ιστοσελίδα του Αετού. Νομίζω από τις 2-3 καλύτερες δουλειές που έχουν γίνει για χωριά του Ν. Τρικάλων. Πάντα στη διάθεσή σου για ό,τι χρειαστείς...

ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ Φ. ΒΑΣΙΛΑΡΑΣ:

Φίλε Τάκη πολλά πολλά συγχαρητήρια για την υπέροχη δουλειά. Τέτοιες προσπάθειες πρέπει πάντοτε να επιβραβεύονται και πόσο μάλλον όταν αυτό γίνεται ανιδιοτελώς. Πάντα στη διάθεσή σου.
Καλή δύναμη.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΙΑΜΠΑΣΑΚΟΣ:

Τάκη, Συγχαρητήρια για το www.donroi.gr! Καλοτάξιδο!

ΝΙΚΟΣ ΗΛΙΑ ΤΣΑΚΑΛΟΣ:

Τάκη είναι ευχάριστο να διαπιστώνει κανείς ένα "μικρό" χωριό πόσο "μεγάλο" μπορεί να γίνει όταν έχει ανθρώπους που το αγαπάνε και δουλεύουν γι' αυτό. Εσύ είσαι ένας από αυτούς τους ανθρώπους και χαίρομαι που είμαι συχωριανός σου.

ΡΕΝΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ:

Μόνο από σένα θα περίμενα τέτοια οργανωμένη δημιουργία! Θάναι ενδιαφέρουσα κι απολαυστική πια η περιήγηση στη μαγευτική ομορφιά των βουνίσσιων τόπων σας, που μέσα απ' τα μάτια και την ψυχή πατριωτών σαν και σένα, γίνανε και δικό μου ε-δω και πολλά - πολλά χρόνια... Συγχαρητήρια Τάκη μου!

ΤΑΚΗΣ ΛΙΑΠΗΣ:

ΤΑΚΗ ΜΠΡΑΒΟ. Με την καταπληκτική δουλειά που έκανες, έφερες την ορεινή μας πατρίδα, ακόμα ένα βήμα πιο κοντά μας. ΚΑΛΗ ΣΥΝΕΧΕΙΑ.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΙΝΑΝΗΣ:

Συγχαρητήρια, πολύ καλή προσπάθεια και φυσικά αποτέλεσμα. Δεν περίμενα βέβαια κάτι λιγότερο από σένα. Φιλιά, καλή συνέχεια.
Άγγελος, από τη δικιά του ορεινή πατρίδα
2434071826

Mary Stamouli Korbaki. (Pachtouri) u.s.a.

Δημήτρη συγχαρητήρια!!! Δεν ξέρω πώς να σε ευχαριστήσω για αυτή σου την δημιουργία και θυσία για όλους μας!!! Άκουσα τον σταθμό Ιωαννίνων με τα δημοτικά όπως έβλεπα τους ανθρώπους μας εκεί και ανηφόριζα τις βουνοκορφές!!! Τι μεγαλείο!!! Με έφερες τόσο κοντά στον τόπο μου καθώς και το σύζυγο και τα παιδιά μου. Χίλια ευχαριστώ. Με την αγάπη μας και καλή δύναμη στην συνέχεια.

ΒΑΣΩ ΤΣΙΟΥΝΗ:

Δημήτρη, θερμά συγχαρητήρια! Καταπληκτική δουλειά πραγματικά που αποτυπώνει τον ζήλο και το μεράκι που διαθέτεις. Είμαι βέβαιη ότι με σένα πρωταγωνιστή θα έχει αξιόλογη πορεία! Μπράβο, για μια ακόμη φορά και καλή συνέχεια. Πάντα δίπλα σου για ό,τι χρειαστείς.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΠΑΝΟΥΖΑ:

Δημήτρη, συγχαρητήρια για την υπέροχη ιστοσελίδα που αναδεικνύει τον τόπο μας! Μέσα από αυτή, νοσταλγήσα τα καλοκαίρια που πήγαινα εκεί μικρή!
Και πάλι συγχαρητήρια και καλή συνέχεια.

Ορεινή Πατρίδα, Διαδίκτυο και το πιλοτικό πείραμα του pahtouri.blogspot.com

Άρθρο του Βαγγέλη Πελεκάνη, Administrator pahtouri.blogspot.com στην ιστοσελίδα www.dovroi.gr

Εντυπωσιακή η είσοδος στο διαδίκτυο της νέας ιστοσελίδας www.dovroi.gr. Πρόκειται για μια εξαιρετική δουλειά, που για όσους γνωρίζουν από web, είναι εμφανές ότι έχει πίσω της πάρα πολλές ώρες δουλειάς και... πληκτρογράφησης. Από τα πιο εντυπωσιακά στοιχεία της είναι το ηλεκτρονικό αρχείο της «Φωνής της Ορεινής Πατρίδας». Μοναδικό για την περιοχή και πραγματικός θησαυρός αυτό το αρχείο της εφημερίδας.

Οι ιδιωτισμοί της περιοχής, το ιστορικό φωτογραφικό υλικό, τα ιστορικά αρχεία και το πολύ μεγάλο φωτογραφικό άλμπουμ δείχνουν ότι η ιστοσελίδα δεν είναι καθόλου προχειροφτιαγμένη, αλλά ένας ολοκληρωμένος ιστότοπος.

Να δώσουμε τα συγχαρητήρια λοιπόν στο διαχειριστή της και να ευχηθούμε καλή συνέχεια, πολλά hits, πολλές επισκέψεις και ένα μεγάλο score στο Technorati και στην Alexa (για όσους ξέρουν).

Η εμπειρία του pahtouri.blogspot.com που ξεπέρασε σε ένα χρόνο λειτουργίας συνολικά τις 20.000 επισκέψεις φτάνοντας στις 228 ημερήσιες, μπορεί να δείξει αρκετά πράγματα σε αυτή τη νέα προσπάθεια του dovroi.gr: Κατ' αρχήν υπάρχει κόσμος που ασχολείται με το διαδίκτυο και διαβάζει για την περιοχή. Μπορεί να μη συμμετέχει ενεργά, όπως παρατηρήθηκε στο [blog pahtouri.blogspot.com](http://blog.pahtouri.blogspot.com), αλλά διαβάζει.

Ακόμα και το διάβασμα είναι ενεργοποίηση για τους προερχόμενους από την περιοχή, οπότε η ύπαρξη και μόνο της ιστοσελίδας είναι θετικό γεγονός. Κατά ένα περίεργο τρόπο, οι ιστοσελίδες για την περιοχή έχουν μια αλληλεπίδραση μεταξύ τους.

Τόσο το blog της Κορυφής που λειτούργησε για κάποιο διάστημα, το blog του Αρματωλικού, η ιστοσελίδα της Μεσοχώρας κλπ έδειξαν πολλά κοινά σημεία, αναφέρθηκαν το ένα στο άλλο, έκριναν το ένα το άλλο και έδειξαν μια διαδικτυακή δυναμική για τον τόπο που δε μπορεί να μείνει अपαρατήρητη.

Ακόμα και η άμεση υποστροφή της ιστοσελίδας της Αδελφότητας Παχτουριωτών σε θέματα ανανέωσης και ενημέρωσης αμέσως μετά την αναστολή του [blog pahtouri.blogspot.com](http://blog.pahtouri.blogspot.com) δείχνει ότι ακόμα και δύο ιστοσελίδες που λειτουργούν για τον ίδιο τόπο με εντελώς διαφορετική φιλοσοφία και αντίληψη της πραγματικότητας, έχουν επίδραση η μία στην άλλη στη λειτουργία τους και την ανανέωσή τους. **Δυστυχώς, η πρακτική έδειξε ότι ένα μέρος του κόσμου που διάβαζε το pahtouri.blogspot.com δεν κατάλαβε, ούτε κατανόησε τη βασική έννοια του διαδικτύου, που είναι η ελευθερία της άποψης, ακόμα και όταν αυτή είναι ανώνυμη.**

Παρόλο που οι έννοιες διαδίκτυο, ιστοσελίδα, ιστολόγιο, φόρουμ είναι μέρος της καθημερινότητάς μας (για τον οποιοδήποτε λόγο, από την ψυχαγωγία μέχρι την επαγγελματική συνεχή εκπαίδευση του καθενός), για το μικρόκοσμο των χωριών μας οι έννοιες αυτές είναι άγνωστες και ερμηνεύονται από τον καθένα με διαφορετικό τρόπο.

Ένας από τους λόγους που το [blog pahtouri.blogspot.com](http://blog.pahtouri.blogspot.com) παρεξηγήθηκε, ήταν ότι παρανοήθηκε ότι ήταν καθημερινή εφημερίδα και αντιμετώπιστηκε έτσι.

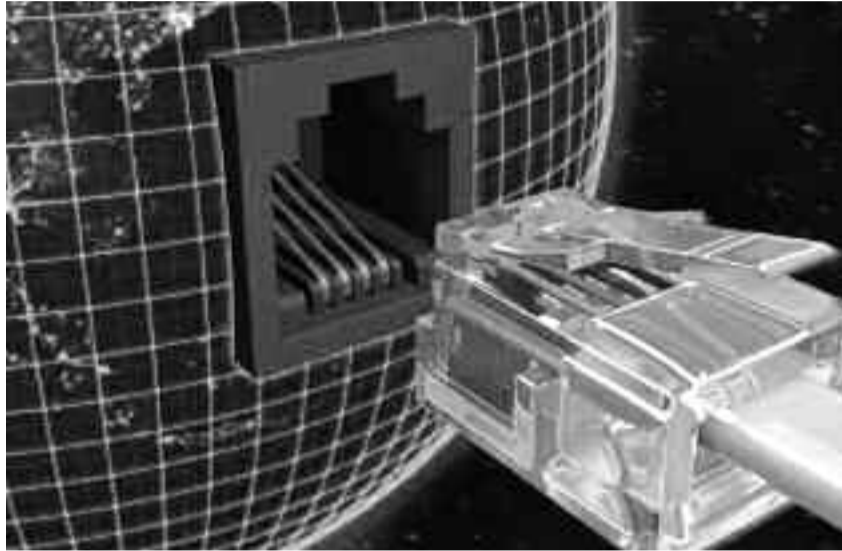
Το διαδίκτυο δεν έχει όρια, δεν έχει θεσμικά πλαίσια που καθορίζουν τι είναι ειδησεογραφική μορφή ιστοσελίδας (ακόμα και οι νόμοι του κράτους έχουν πολλές ασάφειες και κενά στο θέμα τι είναι «ενημερωτική

και ειδησεογραφική ιστοσελίδα» και τι όρια έχει).

Ήταν λογικό, λοιπόν, η σύγχυση αυτή για το συγκεκριμένο ιστολόγιο να διαμορφώσει ένα χάος για το τι ήταν αυτή η ιστοσελίδα. Το μόνο σί-

και το web και αυτοί θα είναι οι πιο ενήμεροι.

Μπορούν ακόμα να παίξουν και ρόλο στις εξελίξεις μέσω του διαδικτύου, κάτι που δε μπορεί να γίνει με μια εφημερίδα που εκδίδεται κάθε

γουρο πάντως ήταν ότι δεν ήταν καθημερινή εφημερίδα, αλλά ήταν ένας χώρος όπου ο καθένας μπορούσε να καταθέσει την άποψή του ακόμα και ανώνυμα. **Η ανώνυμη άποψη πάντως παρεξηγείται στα μέρη μας και δεν υπάρχει η προοπτική να αλλάξει αυτό το πράγμα, γιατί απλά οι άνθρωποι δεν είναι εξοικειωμένοι με αυτό τον τρόπο επικοινωνίας.** Το ότι οι ιστοσελίδες πληθαίνουν, δείχνει ότι το θέμα διαδίκτυο δεν είναι τελειωμένη υπόθεση. Αντιθέτως, για την περιοχή θα είναι το μέλλον της επικοινωνίας των «ξενιτεμένων» για τον τόπο.

Η προσωπική μου άποψη είναι ότι στο πολύ κοντινό μέλλον (όταν το σταθερό μας τηλέφωνο θα είναι μετάδοση δεδομένων VoIP, το διαδίκτυο θα είναι στο αυτοκίνητό μας, πάνω μας στο κινητό μας τηλέφωνο και δωρεάν κλπ), οι ιστοσελίδες θα είναι το μοναδικό μέσο άμεσης επικοινωνίας – προβολής του τόπου και η έντυπη μορφή (όσες αντέξουν) θα αποτελούν παραδοσιακά – συλλεκτικά μέσα πλέον. Ήδη ακόμα και σήμερα που μιλάμε με Mbs για τη σύνδεση και την ταχύτητα (όταν το 2000 πανηγυρίζαμε με τα 128 Kbs του ISDN – φαντάσου τι θα γίνει στο μέλλον) διαβάζουμε σήμερα στον έντυπο τύπο της περιοχής, «απάντηση» σε δημοσίευση στο διαδίκτυο που είχε γίνει 4 μήνες πριν! Πόσο «εκτός τόπου και χρόνου» θα δείχνουν παρόμοια γεγονότα αύριο (για να να μην πούμε σήμερα);

Είναι πραγματικά τόσο «αργοπορημένη» η έντυπη ενημέρωση για την περιοχή ακόμα και σήμερα, την ώρα που υπάρχει το διαδίκτυο, που πραγματικά αν σκεπτόμουν να εκδώσω κάποιο έντυπο για την Ορεινή Πατρίδα, θα επένδυα πρώτα στην ηλεκτρονική του μορφή (ιστοσελίδα) και μετά στην έντυπη. Η επένδυση λοιπόν στο web είναι ένα κεφάλαιο για τον τόπο.

Όταν οι μεγαλύτεροι σε ηλικία δε θα μπορούν να την παρακολουθήσουν λόγω της τεχνολογίας, ή όσο θα επιμένουν σε μορφές διαλόγου ή κατάθεσης μιας π.χ. αντίθετης άποψης μέσω παραδοσιακών εφημερίδων που θα κυκλοφορήσουν μετά από τρεις μήνες και στο ενδιαμέσο σε ένα blog όπως στο pahtouri.blogspot.com θα έχουν αναρτηθεί άλλα διαφορετικά 150 περίπου θέματα σε αυτό το τρίμηνο, το παιχνίδι είναι άνισο για την έντυπη ενημέρωση, αλλά και για τον καταθέτη της αντίθετης άποψης. Από αυτή την εξέλιξη θα ωφεληθούν όσοι έχουν επαφή με την τεχνολογία

τρίμηνο. Η εξέλιξη αυτή της πραγματικότητας και του σήμερα είναι κάτι πρωτόγνωρο και μη ελεγχόμενο για πολλούς που θέλουν να παίξουν (ή πιστεύουν ότι θα παίξουν) ρόλο στα τεκταινόμενα της περιοχής.

Μια εφημερίδα μπορεί – θεωρητικά – να ελεγχθεί, μέσω του εκδότη της. Το διαδίκτυο πώς ελέγχεται; Ποιος μπορεί να αποδείξει ποιος είναι ο συγγραφέας ενός άρθρου στο διαδίκτυο, έστω και όταν μπαίνει ένα όνομα ή ένα ψευδώνυμο από κάτω; Όπως έχουμε ξαναγράψει, η μη ελεγχόμενη κατάσταση προκαλεί κυρίως ένα συναίσθημα: Το φόβο. Σε πολλές περιπτώσεις ο φόβος του αγνώστου (όπως είναι το διαδίκτυο, άγνωστο για πολλούς) εκδηλώνεται με επιθετικές αντιδράσεις, υπερβολές και παραποίηση της πραγματικότητας, πράγματα που έγιναν καθημερινότητα κάποια μέρα στην λειτουργία του πιλοτικού pahtouri.blogspot.com.

Ευτυχώς ή δυστυχώς αυτή είναι η πραγματικότητα και αποδέκτες αυτής της πραγματικότητας είναι όλοι όσοι ασχολούνται με το διαδίκτυο.

Το πρόβλημα υπάρχει σε όποιον δε συμφωνεί με την ύπαρξη των ιστοσελίδων ή του υλικού web για την περιοχή, σε οποιαδήποτε μορφή και αν υφίσταται αυτό (portal, blogs, ιστότοποι, ακόμα και αν κάποιος αποφασίσει μια μέρα να ανοίξει ειδησεογραφική σελίδα για την περιοχή, φτιάχνει και διοχετεύει podcasts ή κάνει internet radio). **Ο καθένας είναι ελεύθερος να κάνει ότι θέλει και να το προβάλλει όπως θέλει. Όσο πιο γρήγορα εξοικειωθούμε με την πραγματικότητα αυτή, τόσο καλύτερα θα είναι για μας.**

Στα θετικά της προβολής της Ορεινής Πατρίδας μέσω του web (όπως διαφάνηκε από το πιλοτικό pahtouri.blogspot.com) ήταν και η διαδικτυακή ανάπτυξη του δικτύου επικοινωνίας με άλλους ανθρώπους. ΜκΟ, πολιτικά blogs, δημοσιογραφικά blogs, ανεξάρτητοι δημοσιογράφοι, συγγραφείς, ερευνητές, ακόμα και... Ξένοι επικοινωνήσαν ηλεκτρονικά και ήρθαν (πάντα ηλεκτρονικά) σε επαφή με τον τόπο.

Η προοπτική που αναπτύσσεται μέσα στο χρόνο είναι τεράστια και η σωστή προβολή της ιστοσελίδας μπορεί να ανοίξει πολλές πόρτες που ένας διαχειριστής δε μπορεί καθόλου να φανταστεί την ώρα που ανεβάζει για πρώτη φορά την ιστοσελίδα στο server.

Ευχόμαστε λοιπόν τα καλύτερα στο www.dovroi.gr και θα είμαστε και εμείς εκεί.

Πηγή: www.dovroi.gr

Και το ΚΑΠΡΟ στο internet

Ένα νέο ιστολόγιο έκανε την εμφάνισή του στο INTERNET.

Πρόκειται για το <http://kaprotrikalon.blogspot.com/> διαχειριστής του οποίου είναι ο συνδημότης μας από την Κορυφή Τάκης Λιάπης.

Καλή επιτυχία και στο <http://kaprotrikalon.blogspot.com/> Η «Φωνή» θα είναι πάντα κοντά του!

Ενδιαφέρουσα δικτυακή πύλη

Το Υπουργείο Εσωτερικών ενημέρωσε ότι λειτουργεί η νέα δικτυακή πύλη:

e-themis.gov.gr μέσω της οποίας τίθεται το σύνολο της ελληνικής νομοθεσίας που υπάρχει από τη σύσταση του Ελληνικού Κράτους στη διάθεση των πολιτών.

Χρησιμοποιώντας τον νέο διαδικτυακό τόπο κάθε ενδιαφερόμενος έχει πρόσβαση στο σύνολο της ελληνικής νομοθεσίας (νόμοι, διατάγματα και κανονιστικές αποφάσεις, όπως δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως) χωρίς κανένα οικονομικό κόστος.

Πηγή: www.dovroi.gr

Νέα από την Αδελφότητα Γαρδικιωτών Αθήνας – Πειραιά

Και ένα ευχάριστο....

Έδω και χρόνια, από τότε που το Γαρδίκι Τρικάλων απέκτησε ψηφιακή εκπροσώπηση στο διαδίκτυο, μέσα από τα διάφορα site για το χωριό, όνειρο και στόχος μας ήταν, κάποια στιγμή, να μπορέσουμε να εγκαταστήσουμε μια δικτυακή κάμερα στο χωριό.

Μια κάμερα δηλαδή που θα μας έδινε ζωντανή εικόνα του χωριού όλο το 24ωρο, εικόνα την οποία θα μπορούσε να δει κάθε Γαρδικιώτης, σε οποιαδήποτε γωνιά της Ελλάδας ή του Κόσμου, μέσα από το Internet.

Οι δυσκολίες, λόγω της τοποθεσίας του χωριού, της έλλειψης αρχικά διαθέσιμων τεχνολογιών για κάτι τέτοιο, αλλά και του κόστους, ήταν πολλές.

Ωστόσο, την Κυριακή 22.02.2009, είδαμε με πολλή χαρά το όνειρό μας αυτό να γίνεται πράξη!

Μέσω του 3G δικτύου της Cosmote και του πακέτου "Internet on the go", πλέον, μπορούμε να έχουμε ζωντανή εικόνα από το αγαπημένο μας χωριό, ανανεούμενη κάθε 2 λεπτά.

Η ποιότητα της εικόνας για αρχή είναι σχετικά καλή (ανάλυση 640px X 480px), με τον καιρό ελπίζουμε να έχουμε τη δυνατότητα να την αναβαθμίσουμε σε επίπεδα Megapixel.

Την εικόνα αυτή μπορείτε να δείτε στο site της Αδελφότητας Γαρδικιωτών Αθήνας, www.adelfotisgardikioton.gr, και το ακριβές link είναι το εξής:

<http://www.adelfotisgardikioton.gr/content/view/54/63/lang,el/>

Για την ιστορία, η κάμερα αυτή εγκαταστάθηκε στην παραδοσιακή πέτρινη οικία του Γρηγορίου Τσακνή, σε υψόμετρο 1150m περίπου.

Το Γαρδίκι για άλλη μια φορά πρωτοπορεί, και γίνεται το πρώτο πανελληνίως χωριό σε υψόμετρο 1150m που αποκτά ζωντανή δικτυακή κάμερα με τέτοια συχνότητα ανανέωσης εικόνας (μέχρι τώρα μόνο στα χιονοδρομικά κέντρα υπήρχαν τέτοιες κάμερες).

Ελπίζουμε και οι τοπικοί άρχοντες να ακολουθήσουν το παράδειγμα αυτό και να ενδιαφερθούν περισσότερο για τον τόπο μας, με έργα. Γιατί το Γαρδίκι πρέπει να ζωντανέψει όλες τις εποχές.

Αν και κάτι τέτοιο είναι ακόμα μακριά, πιστεύουμε πως κάναμε ένα μικρό βήμα.

Πηγή: www.dovroi.gr

Όλα τα γεγονότα και όλες οι εξελίξεις

Ένα σημαντικό γεγονός μας απασχόλησε όλους αυτό το χειμώνα. Το γεγονός αυτό ήταν η αίτηση – αναφορά Παχτουριωτών στην Περιφέρεια Θεσσαλίας για να κλείσει το Στέκι νεολαίας στο Παχτούρι, η παραίτηση του Ανδρέα Βασιλάρα συνεπεία αυτής της αίτησης αναφοράς, η θέση του Πανθεσσαλικού συλλόγου Παχτουριωτών Βόλου αλλά και της Παχτουριώτικης Νεολαίας όπως αυτές κατατέθηκαν στην Περιφέρεια Θεσσαλίας. Αναλυτικά οι επιστολές:

Η αίτηση - αναφορά κατοίκων Παχτουρίου Τρικάλων

Επικοινωνία: Παύλος Παππάς
Προς: τον Περιφερειάρχη Θεσσαλίας κ. Φώτο Γκούπα, Σωκράτους 111 Λάρισα Κοινοπ.: ...1) Υπουργό Εσωτερικών και Δημόσιας Διοίκησης κ. Προκόπη Παυλόπουλο Βασιλίσσης Σοφίας 15 Αθήνα
2) Υφυπουργό εσωτερικών κ. Νάκο Αθανάσιο, Σταδίου 27 Αθήνα
3) Διευρυμένη Κοινότητα Νεραΐδας, Καλαμάτας 1 Τρίκαλα

Κύριε Περιφερειάρχη,
Στο χωριό μας Παχτούρι υπάρχουν και διατηρείται ως κτήριο το Δημοτικό Σχολείο, μοναδικής αρχιτεκτονικής αισθητικής, πέτρινο, λιπής δωρικής ομορφιάς. Ίσως είναι το ωραιότερο σχολείο του νομού Τρικάλων. Το σχολείο αυτό υφίσταται ακόμη χάρη στις άοκνες προσπάθειες των κατοίκων του χωριού μας, που υλοποιούνται μέσω της Αδελφότητας Παχτουριωτών, του ιστορικού πολιτιστικού συλλόγου του χωριού μας που εδρεύει στην Αθήνα. Έτσι κατασκευάστηκε στο εγγύς παρελθόν η σκεπή του σχολείου που έγινε, από πλακόστρωτη, κεραμοσκεπής (πρόσφατα η σκεπή ανακατασκευάστηκε από την Κοινότητά μας), κατασκευάστηκαν εξ υπαρχής οι πόρτες και τα παράθυρα σε παραδοσιακή φόρμα όπως ταιριάζει σ' ένα κτήριο αλλά και στο φυσικό περιβάλλον. Μάλιστα δίπλα στο ιστορικό σχολείο, σε ακίνητο δικό του, κατασκευάστηκε από την Αδελφότητα Παχτουριωτών, παιδική χαρά προς τέρψη των μικρών παιδιών.

Πριν από μερικούς μήνες όμως πήρατε μια λανθασμένη και βεβαιωμένη κατά τη γνώμη μας, απόφαση, ν' αλλάξετε δηλαδή τη χρήση του σχολείου από ΚΑΠΗ που ήταν σε Στέκι, Κέντρο Νεολαίας ύστερα

από απροβλεπτή υπόδειξη του Κοινοτικού Συμβουλίου της Διευρυμένης Κοινότητας Νεραΐδας, η οποία θέλησε δήθεν να ικανοποιήσει τις επιθυμίες νέων του χωριού μας. Ξέρετε ποιο είναι το αποτέλεσμα; Να μετατραπεί το σχολείο σε μια υπέροχη ταβέρνα! Ένα μαγειρείο πλαστικών καρεκλών και τραπέζιων, όπου σερβίρονται αυτά που παρέχονται από τα ανάλογα και αντίστοιχα καταστήματα των πόλεων.

Κύριε Περιφερειάρχη, εσείς το ξέρετε καλύτερα από εμάς, για να γίνει ένας πνευματικός χώρος, όπως είναι το σχολείο, στέκι νεολαίας απαιτούνται ισχυρές προδιαγραφές: πνευματικά παιχνίδια, βιβλιοθήκη, κατάλληλη μουσική, δημιουργική απασχόληση, κατάλληλες κατασκευές, ειδικό άνθρωπο, οι οποίοι να γνωρίζουν άριστα το αντικείμενο αυτό. Τα κέντρα νεολαίας απευθύνονται μάλιστα σε μια ηλικία 5-18 ετών το πολύ, μια κρίσιμη ηλικία, και όχι σε ηλικίες 25-50 ετών. Το στέκι νεολαίας ικανοποιεί συγκεκριμένους σκοπούς, ασκεί παιδαγωγική σκοπιμότητα με την ευρύτερη έννοια του όρου και μας δημιουργεί θλίψη και εντονότατο προβληματισμό πώς εσείς πήρατε τέτοια λανθασμένη απόφαση, ενώ περιβάλλεστε από πλήθωρα εκπαιδευτικών συμβούλων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης! Και ενώ δόθηκε η άδεια αλλαγής χρήσης, κανένας έλεγχος δεν έγινε εκ των υστέρων, για να διαπιστωθεί τι έγινε στην πραγματικότητα. Πέραν τούτων, κύριε Περιφερειάρχη, τα πνευματικά δημιουργήματα των ανθρώπων, όπως είναι οι ναοί, τα σχολεία, τα ιδρύματα, τα μουσεία, πρέπει να αποπνεύνουν σεβασμό απ'

όλους μας και δεν πρέπει εύκολα και απροβλεπτή να αλλάζουμε τη χρήση τους. Εάν επικρατούσε στον κόσμο το πνεύμα του κέρδους και της ωφελιμότητας, δεν θα υπήρχαν ο Παρθενώνας, η Ακαδημία του Πλάτωνος, το Λύκειο του Αριστοτέλη και εκνευρίζομαστε, φαντάζομαι, όλοι μας, όταν καταστρέφεται το Πολυτεχνείο, ένα κτήριο εξαιρετικής ευαισθησίας, με ό,τι στεγάζει μέσα του. Για την πνευματική καλλιέργεια του λαού ο Ι. Θεοδωράκος έγραψε σ' ένα δοκίμιό του. «Η μέριμνα της δημοκρατικής πολιτείας για την πνευματική καλλιέργεια του λαού έχει πρωταρχικό καταστατικό χαρακτήρα. Αντίθετα προς την αρχή «άρτον και θεάματα», μια αρχή που τόσο ελεεινά παραδείγματα έχει να παρουσιάσει στην ιστορία, μια δημοκρατική πολιτεία πρέπει να εργαστεί, να εργάζεται συνεχώς, ώστε να γίνει συνείδηση στο λαό η πνευματική του ανάπτυξη, η οποία τον υψώνει πάνω από την πεζότητα της ζωής και τον καθιστά ικανό να κατανοήσει τι είναι ή τι πρέπει να είναι ο άνθρωπος, για να δικαιώνει τη ζωή του». Για το χωριό μας, για τους ανθρώπους του, το Δημοτικό Σχολείο ασκεί την ίδια γοητεία και επίδραση. Σ' αυτό διδάξαν, μέσα στην γενικευμένη αντιξοότητα, δεκάδες φιλότιμων δασκάλων, φοίτησαν εκατοντάδες μαθητών, οι περισσότεροι των οποίων μετέπειτα έγιναν επιστήμονες και κοσμοούν την ελληνική κοινωνία. Όλοι αυτοί αλλά και όσοι έμειναν στα άγρια εδάφη αδυνατούν και αρνούνται να βλέπουν το σχολείο τους μαγειρείο, καπνιστήριο, bar, καφενείο. Το σχολείο αυτό από μόνο του, απ' εαυτού, αποπνεύει

σεβασμό, γοητεία, πνευματικότητα. Είναι εντελώς αφύσικο ένα τέτοιο ανθρώπινο πνευματικό δημιουργήμα ν' αλλάζει χρήση και να μετατρέπεται σ' εντελώς αντίθετη κατεύθυνση, κάτι που θα μπορούσε να γίνει σ' άλλο κτήριο με τη συνήθη χρήση.

Κύριε Περιφερειάρχη, με την αίτησή μας αυτή δεν αντιπολιτευόμαστε ούτε εσάς ούτε τη Διευρυμένη Κοινότητά μας. Αντιστεκόμαστε όμως στην εσφαλμένη, κατά τη γνώμη μας, απόφαση που λάβανε τόσο η Κοινότητα όσο και εσείς. Και επιθυμούμε η απόφαση αυτή ν' αρθεί ταχύτητα. Η πρότασή μας είναι η εξής: Μέσω της Διευρυμένης Κοινότητας Νεραΐδας, η χρήση του Δημοτικού Σχολείου Παχτουρίου στο σύνολό του να δοθεί στην Αδελφότητα Παχτουριωτών, με τη ρητή υποχρέωση μέσα σε μια τριετία να μετατραπεί σ' ένα σύγχρονο Πνευματικό Κέντρο, το οποίο θα καλύπτει όλες τις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας: αίθουσα διαλέξεων και εκδηλώσεων, προβολές, βιβλιοθήκη, πνευματικά παιχνίδια, μουσικές εκδηλώσεις κ.α. Με βάση και αφετηρία το πνευματικό κέντρο οι νέοι του χωριού μας θα μπορούν να οργανώσουν της δικής τους ηλικίας εκδηλώσεις. Να μελετήσουν την ιστορία του τόπου τους, να βιώσουν το ξεχωριστό περιβάλλον, να οργανώσουν περιπάτους και εκδρομές και να ζήσουν μια διαφορετική εκδοχή των διακοπών τους στη γενέτειρα των γονιών τους. Νομίζω ότι οι νέοι δεν έρχονται στο χωριό τους για να επαναλάβουν τη ζωή των πόλεων· μεγαλύτερη και σπουδαιότερη αξία γι' αυτούς έχει να δοκιμάσουν κάτι

διαφορετικό και πιστεύουμε, πιο αξιόλογο.

Κύριε Περιφερειάρχη, δεν μπορούμε να ανεχθούμε την αλλοίωση του πνεύματος του τόπου μας, γιατί αυτός είναι ο χώρος όπου, για πρώτη φορά, ήρθαμε σ' επαφή με όλες μας τις αισθήσεις, με τον εξωτερικό ορατό κόσμο και τον αφήσαμε να μας κατακλύσει με ήχους, εικόνες και χρώματα, αλλά που κι εμείς τον πλουτίσαμε, έστω και λίγο, με την προσωπική μας παρουσία. Συνάψαμε ένα μυστικό και αραγή αρραβώνα πια μ' αυτόν τον χώρο και τον μεταμορφώνει η συνείδησή μας σε «τόπο μας». Απ' αυτήν την ολόβαθη, όσο τα χρόνια περνούν, βεβαιότητα των πραγμάτων που αποχτήσαμε, αναδίνεται σιγά-σιγά και όλο και πιο έντονη η προσωπική μνήμη του τόπου μας. Μια ατομική εμπλοκή στα πρόσωπα και στα πράγματα, καθώς βιώνεται ο χρόνος της ζωής που μας δόθηκε. Το σχολείο του χωριού μας είναι η σπουδαιότερη εκδοχή της μνήμης μας. Γι' αυτόν το λόγο απαιτούμε κ. Περιφερειάρχη, και παρακαλούμε ν' αλλάξετε τάχιστα τη χρήση του και ν' αποδοθεί στον πολιτιστικό μας σύλλογο, για να μετατραπεί σε πνευματικό κέντρο.

Αθήνα, 2 Φεβρουαρίου 2009

Με εκτίμηση

Παύλος Παππάς,

φιλόλογος

Απόφοιτος Δημοτικού Σχολείου Τρικάλων

Αποστέλλονται 100 περίπου υπογραφές Παχτουριωτών που συμφωνούν με τις παραπάνω θέσεις. Η συλλογή υπογραφών συνεχίζεται και ευελπιστούμε ότι θα ξεπεράσουν τις 300.

Η επιστολή του Ανδρέα Βασιλάρα

Με τη γνωστοποίηση της επιστολής αυτής από τον Ανδρέα Βασιλάρα δόθηκε στη δημοσιότητα η ακόλουθη επιστολή παραίτησή του από το στέκι νεολαίας Παχτουρίου:

Προς όλα τα ΜΜΕ της Ορεινής μας Πατρίδας
Παρακαλώ να δημοσιεύσετε στις σελίδες σας την ακόλουθη επιστολή μου:

"Κύριοι

Έμαθα τελευταία ότι κυκλοφόρησε μια αίτηση-αναφορά προς την Περιφέρεια Θεσσαλίας και τον Υπουργό Εσωτερικών συνοδευμένη από 100 περίπου υπογραφές με θέμα την λειτουργία που αφορά «το στέκι νεολαίας» στο σχολείο του χωριού μας.

Ζήτησα και πήρα αυτή την επιστολή και με λύπησε πάρα πολύ το κείμενο και το ζητούμενό της και θα ήθελα να απευθυνθώ και να ρωτήσω αυτούς που την υπέγραψαν: Ήταν ανάγκη να απευθυνθούν στην Περιφέρεια και στον κ. Παυλόπουλο για το ζήτημα αυτό; Γιατί δεν το ζητούσαν από εμένα που το λειτουργούσα να αποσυρθώ για να κλείσει και να μην δημιουργηθεί τέτοιο πρόβλημα; Ήταν ανάγκη να υπογράψουν σε αυτήν την επιστολή άτομα που δεν ξέρουν καλά καλά που πέφτει το σχολείο; Ήταν ανάγκη να υπογράψουν άτομα που μπορεί να ανεβαίνουν στο χωριό μόνο για τρεις μέρες της Παναγίας και που δεν είδαν καν τη λειτουργία του; Ήταν ανάγκη να υπογράψουν άτομα που δεν έχουν σκεφτεί ούτε στην πιο τρελή τους σκέψη να ανέβουν Χριστούγεννα ή Πάσχα στο χωριό; Ήταν ανάγκη ακόμα και κάποιοι να διπλουπογράψουν για να συγκεντρωθεί ένας αριθμός υπογραφών; Ήταν ανάγκη να υπογράψουν άτομα που πέρυσι μου έδιναν συγχαρητήρια για την λειτουργία του και μου έδιναν και ιδέες για το πώς θα λειτουργήσει καλύτερα για να εξυπηρετήσει το χωριό; Ήταν ανάγκη να υπογράψουν άτομα που πέρυσι ήταν οι πρώτοι πελάτες στο «ταβερνείο» και μάλιστα είχαν και τις επιλογές τους στο φαγητό; Μια μόνο αναφορά σε μένα και όλα θα είχαν τελειώσει ήρεμα και σύντομα. Όταν πέρυσι το Μάρτιο από πολλούς νέους παχτουριώτες και μη κουβεντιάζονταν η ιδέα για τη δημιουργία «Στέκι Νεολαίας» στο Παχτούρι νιώσαμε όλοι χαρούμενοι γιατί οι νέοι ήθελαν έναν χώρο στο χωριό μας για να περνούν καλύτερα. Οι νέοι ήθελαν από εμάς τους μεγαλύτερους να τους προσφέρουμε κάτι διαφορετικό έτσι ώστε να μην έρχονται μόνο για τρεις μέρες στο παγχύρι αλλά να μένουν περισσότερο. Για μένα το Παχτούρι σημαίνει πολλά. Πάντα προσπαθούσα να είμαι παρών,

όπως παρών ήταν για πολλά χρόνια ο πατέρας μου τόσο στην κοινότητα όσο και στην εκκλησία του χωριού την οποία υπηρέτησε αφοσιωμένα έως το θάνατό του!

Το να αναλάβω το «Στέκι» για μένα ήταν και μια ευκαιρία να βρίσκομαι πιο πολύ καιρό στο Παχτούρι σε βάρος των πολλών επαγγελματικών και κοινωνικών μου υποχρεώσεων στην Αθήνα. Ήταν από την μεριά μου μια προσφορά στον τόπο που λατρεύω και που θέλω να τον βλέπω να πηγαίνει πάντα μπροστά και να πρωτοπορεί. Ήταν από την μεριά μου μια προσπάθεια να διαμένουν τα νέα παιδιά όσο το δυνατόν περισσότερο στο χωριό. Προσπάθησα να κάνω το καλύτερο, να παρέχω όσο το δυνατόν καλύτερες υπηρεσίες. Δούλεψα σκληρά και ξόδεψα πολλά χρήματα από την τσέπη μου γνωρίζοντας ότι δεν θα τα πάρω πίσω ποτέ. Έκανα όνειρα γι' αυτό το χώρο των νέων μας και είχα πολλά σχέδια και πολλές εκπλήξεις στο μυαλό μου. Φέτος για παράδειγμα έφερα τη ΝΟΒΑ, σύγχρονο προτζέκτορα για την προβολή ταινιών, αθλητικών αγώνων και πολλά άλλα ενώ για το επόμενο καλοκαίρι ετοιμάζα δορυφορικό internet, πάρτι και πολλά πολλά άλλα. Είχα ήδη παραγγείλει 200 καρέκλες σκηνοθέτη με τα ανάλογα τραπέζια τους και μάλιστα όλα στο χρώμα του δάσους. Και κυνηγούσα το χρόνο για να είμαι το Πάσχα έτοιμος.

Όλα για τη νεολαία μας!

Η καλύτερη ανταμοιβή για μένα δεν ήταν το κέρδος γιατί δεν με ενδιέφερε αλλά το χτύπημα στην πλάτη, τα καλά λόγια από πολλούς, οι βαρύνουσες δηλώσεις «πόσο καλά περνάμε», «πόσο καλά περνάνε τα παιδιά μας», «πόσο ήσυχο ήμαστε που τα παιδιά μας δεν τρέχουν όλη τη νύχτα στη Μεσοχώρα και στο Βουλγαρέλι».

Βέβαια αυτό δεν τους αγγίζει και δεν τους ενδιαφέρει που θα περάσουν τις βραδιές τους τα παιδιά γιατί οι περισσότεροι δεν φέρνουν καν τα παιδιά τους στο χωριό. Όλα ιδανικά το καλοκαίρι στο χωριό. Τα Χριστούγεννα φορτωμένος ψώνια και στολίδια βρέθηκε κι εγώ εκεί κοντά στους χειμωνιάτες για να λειτουργήσει στολισμένο το στέκι. Βρέθηκα μακριά από το σπίτι μου και την οικογένειά μου, παρέα με τους φανατικούς Παχτουριώτες. Το τραπέζι όλες τις μέρες που μείναμε στο χωριό ήταν «ρεφενέ» γιατί δεν κοιτάω το κέρδος όταν όλοι είμαστε χαρούμενοι και νιώθω ότι προσφέρω στο χωριό.

Εκεί και οι πραγματικοί ήρωες, ο Αρστέιδης, ο Αποστόλης, η Θεσσαλία, η οικογένεια του Κώστα Γούλα που τα

σπίτια τους ήταν ανοιχτά για όλους.

Εκεί αυτοί που πραγματικά νοιάζονται τον τόπο, η Λίλα που φέρνει πάντα την παρέα της, ο Λεωνίδας, ο Τάκης, ο Κώστας και ο άλλος Κώστας που έρχονται κάθε χρόνο. Όλα ιδανικά και τα Χριστούγεννα στο χωριό. Και τώρα: Συλλογή υπογραφών να κλείσει το «στέκι νεολαίας». Αν είναι δυνατόν!

Τι μπορεί να πει και τι μπορεί να κάνει ο Ανδρέας;

Ο Ανδρέας δεν μπορεί να πει τίποτα!

Το μόνο όμως που μπορεί να κάνει είναι:

1.- Να βλέπει όλες τις κασέτες που βιντεοσκοπεί όλα αυτά τα χρόνια και να αναρωτιέται που είναι η αρχοντιά, η λεβεντιά, η ντομπροσύνη αυτών που περήφανα χόρευαν τις προηγούμενες δεκαετίες στη πλατεία του χωριού! 2.- Να απορεί πως ακόμη και σήμερα μπορούν και χαλαρώνουν και να ξεχνιούνται οι δήθεν τοπικιστές στη θέα ενός κλυού κοτόπουλου.

Αλήθεια εξηγήστε μου, τη στιγμή που διάλεγαν του μπούτι από το στήθος έκλειναν τα μάτια και δεν έβλεπαν πως το ροκάνιζαν μέσα στο ιστορικό σχολείο;

Αλλά όχι βέβαια, όταν γεμίσει η κοιλιά και γυρίσουνε στο σπίτι προσπαθούνε να το παίξουνε υποδειγματικοί πολίτες και δήθεν τοπικιστές. 3.- Να απορεί πως εσείς οι τοπικιστές τιμήσατε το στολίδι του χωριού!

Γιατί τόσο χρόνια δεν βάλατε κέρνα ομοιώματα στα θρανία του σχολείου να τιμήσετε τους επιστήμονες που βγήκαν από αυτό; Αυτοί οι επιστήμονες που τόσο πολύ τιμάτε εσείς γιατί δεν πήραν την πρωτοβουλία εδώ και 12 χρόνια που παραχωρήθηκε από την κοινότητα να κρατήσουν ζωντανό το στολίδι;

4.- Για την απόφασή του αυτή να ζητήσει συγγνώμη σε αυτούς που στήριξαν αυτή την ιδέα, σε αυτούς που ανταμώθηκαν μαζί στο χωριό και συμμετέχουν σε ότι καλό γίνεται και αγαπάμε το χωριό μας 365 μέρες το χρόνο και όχι μόνο για δέκα μέρες. Και ξέρει ο Ανδρέας ότι η λειτουργία του «Στέκι» αν ήταν θέμα υπογραφών θα μπορούσαν να μαζευτούν 500 υπογραφές που να θέλουν την λειτουργία του και να είναι και γνήσιες. Δεν του πέρασε ποτέ από το μυαλό να μπει σε αυτή τη διαδικασία. Το στέκι κλείνει.

Υπέβαλα ήδη στην κοινότητα την παραίτησή μου.

Σας ευχαριστώ.
Ανδρέας Βασιλάρας."

για το στέκι νεολαίας στο Παχτούρι

Η επιστολή του Πανθεσσαλικού Συλλόγου Παχτουριωτών Βόλου

Στη συνέχεια ο Πανθεσσαλικός σύλλογος Παχτουριωτών Βόλου έστειλε στη Περιφέρεια Θεσσαλίας την ακόλουθη επιστολή:

ΠΑΝΘΕΣΣΑΛΙΚΟΣ
ΕΚΠΟΛΙΤΣΙΚΟΣ
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΑΧΤΟΥΡΙΩΤΩΝ
ΤΡΙΚΑΛΩΝ «Ο ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ»
Έδρα: ΒΟΛΟΣ

Αρ. Πρωτ: 31
Βόλος 24/03/2009

Προς: Περιφερειάρχη
Θεσσαλίας κ. Γκούπα
Κοιν.: Διευρυμένη Κοινότητα
Νεράιδας Τρικάλων

Στις 14/3/09 συγκλήθηκε το Δ.Σ. του Πανθεσσαλικού Εκπολιτιστικού Συλλόγου Παχτουριωτών Τρικάλων «ο Άγιος Νικόλαος» με σκοπό την συζήτηση σχετικά με το «στέκι νεολαίας» του Παχτούριου. Καρπός της συζήτησης και των αποφάσεων του Δ.Σ. είναι αυτή η επιστολή. Το «στέκι νεολαίας» Παχτούριου στεγάζεται στη μια από τις δύο αίθουσες του παλαιού σχολείου της Διευρυμένης Κοινότητας Νεράιδας Κ.Δ. Παχτούριου. Δύο αίθουσες που παραμένανε άδειες και αναξιοποίητες για πάνω από δύο δεκαετίες (η μια αίθουσα χρησιμοποιείται σαν εκλογικό κέντρο). Το 2006 με σχετική απόφαση της Κοινότητας η μια αίθουσα χαρακτηρίστηκε ως Κ.Α.Π.Η. Εγκαταστάθηκαν ψυγεία, νεροχύτες, καναπέδες και ότι άλλο χρειαζόταν για να γίνει η αίθουσα λειτουργική και να εξυπηρετεί τις ανάγκες του Κ.Α.Π.Η. Η ανάγκη όμως δημιουργίας και ενός χώρου που θα φιλοξενούσε τους νέους και μη του χωριού, οδήγησε στην απόφαση της δημιουργίας του στεκιού νεολαίας. Η υποδομή υπήρχε ήδη και έτσι με απόφαση του Δ.Σ. της Διευρυμένης Κοινότητας Νεράιδας με αριθμό 76/2008 τροποποιήθηκε προγενέστερη και ο εν λόγω χώρος χαρακτηρίστηκε ως «στέκι νέων» και δόθηκε σε ιδιώτη, ο οποίος χωρίς καμία παρέμβαση στο κτήριο κατάφερε να δημιουργήσει ένα ζεστό και φιλόξενο περιβάλλον που θα στέγαζε τις συζητήσεις και τους προβληματισμούς των Παχτουριωτών. Βεβαίως η δημιουργία του «στεκιού» θα ήταν περιττή εάν το κατάστημα της πλατείας λειτουργούσε ως όφειλε. Δυστυχώς το κατάστημα υπολειπόταν και έτσι μην έχοντας σταθερό ωράριο και μην παρέχοντας τις υπηρεσίες που θα έπρεπε, αδυνατεί να καλύψει τις ανάγκες των κατοίκων και επισκεπτών του χωριού, με αποτέλεσμα αυτοί να αναγκάζονται να καταφεύγουν σε γειτονικά χωριά προς αναζήτηση των στοιχειωδών υπηρεσιών που θα έπρεπε να απολαμβάνουν στο Παχτούρι τις ημέρες των διακοπών τους. Το «στέκι» λοιπόν είναι ένας χώρος που αναζητούσαν και βρήκαν καταφύγιο οι νέοι και όχι μόνο του χωριού. Το «στέκι» είναι πηγή έλξης νέων και από τα γειτονικά χωριά. Θέλουμε να επιστημόσουμε ότι για τις ανάγκες δημιουργίας ενός χώρου που θα φιλοξενεί οποιαδήποτε μορφή πολιτιστικής δραστηριότητας (πνευματικό κέντρο, λαογραφικό μουσείο κ.α.), υπάρχει πάντα η δεύτερη κενή αίθουσα η οποία μπορεί οποιαδήποτε στιγμή να αξιοποιηθεί. Επιθυμούμε το «στέκι νεολαίας» να παραμείνει ως έχει, μιας και εξυπηρετεί επισκέπτες και κατοίκους της Διευρυμένης Κοινότητας Νεράιδας κατά την καλοκαιρινή περίοδο, το Πάσχα, τα Χριστούγεννα και άλλες εποχές του χρόνου. Όπως προκύπτει από το πρακτικό Νο 144 της συνεδρίασης του Δ.Σ. του Πανθεσσαλικού Εκπολιτιστικού Συλλόγου Παχτουριωτών Τρικάλων της 14/3/09 πάρθηκε ομόφωνη απόφαση για την αποστολή της παρούσης.

Ο Πρόεδρος: **Καταρός Μιχαήλ**
Ο Γραμματέας: **Καλατζής Κων/νος**
Ο Αντιπρόεδρος: **Καταρός Νικόλαος**
Η Ταμία: **Καραβίδα Ευτυχία**
Ο Γενικός Έφορος:
Χρηστάκης Γεώργιος
Τα Μέλη: **Λύτρας Ηλίας,**
Καταρός Κων/νος

Η επιστολή νεολαίας του χωριού

Της επιστολής αυτής ακολούθησε η επιστολή της νεολαίας του χωριού η οποία έχει ως εξής:

Παρασκευή, 27 Μαρτίου 2009
ΠΡΟΣ: ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ
Δ/ΝΣΗ ΤΟΠ. ΑΥΤ/ΣΗΣ
& Δ/ΣΗΣ Ν. ΤΡΙΚΑΛΩΝ
Τμήμα: ΤΟΠ. ΑΥΤ/ΣΗΣ & Ν.Π.Δ.Δ.
Κολοκοτρώνη 30, 42100 Τρίκαλα
Υπόψη: Κας Χρ. Ξάκη
Κοιν: Διευρ. Κοινότητα Νεράιδας

Θέμα:
«Αναψυκτήριο στο πρώην
Δημοτικό Σχολείο Παχτούριου»

Εδώ και κάποιο διάστημα παρατηρείται μια κίνηση με συλλογή υπογραφών, ενάντια στη δημιουργία του - αποκαλούμενου και ως «στέκι νεολαίας» - κοινοτικού αναψυκτηρίου στο πρώην δημοτικό σχολείο Παχτούριου.

Θα θέλαμε να Σας εκθέσουμε κάποιες απόψεις, δεδομένου ότι θεωρούμε ότι η έκταση που έχει λάβει το θέμα, καθώς και η επακόλουθη κίνηση με τη συλλογή υπογραφών αποτελεί αποτέλεσμα παρεξήγησης, παρανόησης και υπερβολικής αντίδρασης σε ένα - απλό κατά τη γνώμη μας - ζήτημα. Θα θέλαμε να επιστήσουμε την προσοχή Σας στα ακόλουθα ζητήματα και δεδομένα:

1ov Η έννοια «στέκι νεολαίας» είναι μια έκφραση που επιλέχθηκε τυχαία, ως εύρηση. Το «στέκι της νεολαίας» στο Παχτούρι αποτελεί - πρακτικά και μόνο - ένα χώρο συνείρεσης νέων ανθρώπων, όπου, κατά τη διάρκεια των καλοκαιρινών τους διακοπών στην περιοχή, έχουν ένα «δικό» τους τόπο για συζήτηση, για το παίξιμο μουσικής, για την προβολή μιας ταινίας, για την ανάγνωση μιας εφημερίδας κ.λ.π. Σημειώνουμε ότι στο «στέκι» αυτό και κατά την πιλοτική λειτουργία του για είκοσι ημέρες τον Αύγουστο του 2008, δεν απαγορεύτηκε η είσοδος σε κανένα αναγκαστικά ανεξάρτητα από την ηλικία του. Αντίθετα, ο καθένας ήταν (και είναι) ελεύθερος να συννευρεθεί με τους νέους ανθρώπους με ή χωρίς τη δική του παρέα. Ένα από τα γεγονότα που απέδειξαν την αποδοχή της λειτουργίας του αναψυκτηρίου από τον ευρύ κόσμο, ήταν το γεγονός όταν σε ένα βράδυ συννευρέθηκαν 220 (διακόσια είκοσι) άτομα στο χώρο.

Οι εκφράσεις «μαγειρείο», «καπνιστήριο», «καφενείο», «μαγειρείο πλαστικών καρεκλών» που αναφέρονται στο κείμενο που κυκλοφόρησε και βρίσκεται στην κατοχή Σας, είναι λανθασμένες, αποτελούν προσωπικές εκτιμήσεις και δε δίνουν με κανένα τρόπο την πραγματική και ρεαλιστική εικόνα της κατάστασης. Σε δημοσίευσή της εφημερίδας «Το Παχτούρι» της Αδελφότητας Παχτουριωτών, το μήνα Σεπτέμβριο του 2008 (τεύχος 205), αμέσως μετά την πιλοτική λειτουργία του αναψυκτηρίου, δεν τέθηκαν ζητήματα τέτοιου είδους για το χώρο (περί «καπνιστηρίων» και «μαγειρείων» ή υποβάθμισης της υπόστασης του εκπαιδευτηρίου), πέρα από μία παραίνεση προς τον ενοικιαστή του χώρου να αντικαταστήσει τις πλαστικές καρέκλες. Η πρόταση έγινε αποδεκτή και προγραμμάτιστηκε φέτος η παραγγελία 200 καθισμάτων που συμβαδίζουν με την αισθητική του χώρου.

2ov Στο χωριό Παχτούρι υπάρχει ένα μόνο κατάστημα - με την παλιά έννοια του «οιονοπαντοπωλείου» - που εξυπηρετεί την εστίαση των συγχωριανών και λειτουργεί στην πλατεία του χωριού. Εδώ και περίπου μία δεκαετία υπάρχουν σημαντικά προβλήματα με τη λειτουργία του καταστήματος αυτού, τα οποία αναγνωρίζονται από όλο το χωριό, αλλά κανένας ως τώρα δεν έχει τολμήσει να ζητήσει αλλαγές ως προς την υπάρχουσα λειτουργία. Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα του καταστήματος είναι το εξής:

Το κατάστημα λειτουργεί - την τελευταία πενταετία - με αυθαίρετο ωράριο. Είναι ανοικτό, συνήθως, μετά τις 19:00, ενώ σε περιόδους διακοπών (αργίες, τριήμερα κ.λ.π.) είναι - επί το πλείστον - κλειστό. Χαρακτηριστικό παράδειγμα τα Χριστούγεννα του 2008, όπου 30 εκδρο-

μείς από την Αθήνα αντίκρισαν το κατάστημα αυτό κλειστό και «κατέφυγαν» στο «στέκι της νεολαίας».

Η εξυπηρέτηση του κόσμου από το συγκεκριμένο κατάστημα θεωρείται ως ανεπαρκής, δεδομένου ότι από τη στιγμή που κάποιος θα δώσει μια παραγγελία για φαγητό να περνά διάστημα έως και δύο ώρες μέχρι να εξυπηρετηθεί. Αυτό συμβαίνει, κυρίως, λόγω της έλλειψης του προσωπικού. Σημειώνουμε ότι κατά το μήνα Αύγουστο στο χωριό Παχτούρι μπορεί και να βρίσκονται και χίλια (1000) περίπου άτομα και να παραθερίζουν. Η δε πλατεία του χωριού, και κατ' επέκταση και το κατάστημα, μπορεί να φιλοξενεί μέχρι και διακόσια (200) άτομα ταυτόχρονα που θα εστιάζονται. Μόνο στα τριήμερα του Δεκαπενταύγουστου έχει παρουσιαστεί μία μικρή αύξηση στο προσωπικό και αυτό λόγω του θρησκευτικού πανηγυριού στο χωριό.

3ov Η όλη αυτή άσχημη κατάσταση με το (μοναδικό) κατάστημα της πλατείας οδήγησε στο αίτημα κάποιων νέων ανθρώπων προς την Κοινοτική Αρχή, να εκμεταλλευτεί με μια νέα μορφή, το χώρο όπου λειτουργούσε έως το 2006 το Κέντρο Ανοιχτής Προστασίας Ηλικιωμένων, σε αίθουσα του πρώην δημοτικού σχολείου Παχτούριου. Ο χώρος επιλέχθηκε, όχι με σκοπό να θιγεί η πολιτιστική υπόσταση και ταυτότητα του εκπαιδευτηρίου, όπως υπονοείται στο κείμενο που κυκλοφορεί, αλλά για πρακτικούς και μόνο λόγους. Αυτό γιατί στο πρώην Κ.Α.Π.Η. προϋπήρχε όλη η υποδομή που θα επέτρεπε να λειτουργήσει και ως αναψυκτήριο, αγορασμένη από την Νοτιοδυτική για τις ανάγκες του Κ.Α.Π.Η.

4ov Η αρχική ιδέα για το «στέκι νεολαίας» δεν προέβλεπε την εστίαση στο χώρο αυτό. Αντίθετα, είχε προταθεί η κατανάλωση καφέ ή αφηρημένων και αλκοολούχων ποτών χαμηλής περιεκτικότητας σε αλκοόλ (π.χ. μπύρας). Η κατάσταση όμως που επικρατεί στο (μοναδικό) κατάστημα της πλατείας του χωριού για χρόνια, οδήγησε τους παραθεριστές να ζητούν από τον ενοικιαστή στο «στέκι» να προσφέρει και κάποιο φαγητό, όχι με τη μορφή του κλασικού εστιατορίου ή «μαγειρείου» - όπως λανθασμένα αναφέρεται στο κείμενο που Σας κοινοποιήθηκε. Για να καλυφθεί η - απόλυτα λογική με την υπάρχουσα κατάσταση του καταστήματος της πλατείας - ανάγκη της στοιχειώδους εστίασης του πληθυσμού, δημιουργήθηκε μια απλή ψησταριά (δεν αναφερόμαστε σε κτιστή ψησταριά ή άλλη κατασκευή που αλλοιώνει το χαρακτήρα του σχολείου) που κάλυψε για 20 ημέρες τα κενά στην παροχή υπηρεσιών του κυρίως καταστήματος. Επισημαίνουμε ότι η ψησταριά δεν προβλεπόταν στον αρχικό σχεδιασμό του αναψυκτηρίου, αλλά προέκυψε ως αποτέλεσμα της παράκλησης του κόσμου προς τον ενοικιαστή.

5ov Στα αξιοσημείωτα της όλης ιστορίας είναι το γεγονός ότι ενώ στις 20 ημέρες λειτουργίας από το «στέκι νεολαίας» δεν προέκυψε καμία επίσημη μορφή σχετικά με την ύπαρξή του, περιέργως, από τα μέσα φθινοπώρου ξεκίνησε μια κινητοποίηση, χωρίς να προηγηθεί κανένας διάλογος, είτε με τη «νεολαία», είτε με την κοινοτική αρχή για το ζήτημα αυτό. Αντίθετα προέκυψε μια μεθοδολογία αντιρρήσεων μέσω υπογραφών, χωρίς την ανταλλαγή απόψεων πάνω στο θέμα. Οι νέοι άνθρωποι που κάθονται και παραθερίζουν στο χωριό Παχτούρι, ουδέποτε απέκλεισαν το διάλογο, την αντίθετη άποψη ή τη συζήτηση πάνω στην επιχειρηματολογία που αναπτύσσεται στο να μη λειτουργεί αναψυκτήριο στο χώρο του σχολείου. Αντί τα πράγματα να έφταναν στη συλλογή υπογραφών και στην αποστολή υπομνημάτων προς την Περιφέρεια, θα ήταν πολύ καλύτερα να είχε προηγηθεί ένας διάλογος, μέσα στην κοινότητα ανθρώπων του χωριού, για το θέμα αυτό και την εξεύρεση λύσεων. Η μεθοδολογία που αποκλεισμού του διαλόγου από τους ενδιαφερόμενους, σαφώς και δεν εφαρμόστηκε από τη νεολαία του χωριού, η οποία βρέθηκε προτελεσμένων γεγονότων. Ακόμα και σήμερα, οι νέοι άνθρωποι είναι ανοιχτοί σε διάλογο, ο οποίος βασίζεται στη λογική,

στο ρεαλισμό, στην πραγματικότητα και στην επιχειρηματολογία.

6ov Αναφορικά με τη χρησιμοποίηση του σχολείου ως πνευματικό κέντρο, υπάρχει μία συζήτηση για το θέμα αυτό εδώ και είκοσι χρόνια. Η μία αίθουσα του σχολείου έχει παραχωρηθεί σε έναν από τους δύο πολιτιστικούς συλλόγους του χωριού, ο οποίος στοχεύει στη δημιουργία λαογραφικού μουσείου στην αίθουσα αυτή. Έως σήμερα δεν έχει γίνει καμία συντονισμένη και ουσιαστική ενέργεια προς την κατεύθυνση αυτή. Έχει πραγματοποιηθεί, βέβαια, κάποια πολύ μικρή συλλογή αντικειμένων, τα οποία θα χρησιμοποιηθούν μελλοντικά ως εκθέματα, η οποία ξεκίνησε πέρυσι. Δεν έχει όμως δοθεί κανένα πλάνο για το πότε αυτό το μουσείο στοχεύει να λειτουργήσει.

Πιστεύουμε ότι η δημιουργία λαογραφικού μουσείου, εάν αυτό είναι επιθυμητό από τους κατοίκους και πραγματοποιηθεί με συντονισμένο και σχεδιασμένο τρόπο, είναι μια θετική κίνηση που συμβάλλει το χωριό μας. Επειδή όμως εδώ και είκοσι χρόνια, η δημιουργία του μουσείου αποτελεί μία θεωρητική έννοια και επειδή η δεύτερη αίθουσα του σχολείου χρησιμοποιήθηκε ως Κ.Α.Π.Η. (και πρακτικά λειτουργούσε ως αναψυκτήριο για ηλικιωμένους) για κάποια χρόνια μέχρι την αναστολή της λειτουργίας του από την Κοινότητα, προτάθηκε η ιδέα για τη μετατροπή του χώρου αυτού - που είναι ανεξάρτητος με αυτόν που προορίζεται για μουσείο (και ο οποίος παρέμεινε κλειστός) - σε αναψυκτήριο για όλους. Δεν νομίζουμε ότι η λειτουργία μουσείου σε ένα χώρο και η λειτουργία ενός αναψυκτηρίου σε παρακείμενο χώρο είναι πράγματα που δε μπορούν να συμβαδίσουν.

7ov Ο χώρος του σχολείου αποτελούσε από τη δεκαετία του 1980, ένα τόπο συνείρεσης των νέων στο Παχτούρι. Σε εποχές όπου η επαφή με άλλα χωριά ή άλλα καταστήματα ήταν σχεδόν αδύνατη, λόγω του απροσπέλαστου οδικού δικτύου, οι νέοι διοργάνωναν ένα πάρτι μέσα στο σχολείο κάθε χρόνο στις 13 Αυγούστου. Διοργάνωναν τη δική τους βραδιά, χωρίς ηλεκτρικό ρεύμα, μόνο με κεριά και κασετόφωνα με μπαταρίες. Το γεγονός αυτό προβαλλόταν τότε και ως «πολιτιστική εκδήλωση» από την Αδελφότητα Παχτουριωτών για τους νέους του χωριού. Οι μεγαλύτεροι «νέοι», αλλά και οι μικρότεροι είχαν μια άρρηκτη σχέση με το σχολείο λόγω εκείνης της βραδιάς. Ο καθένας από εμάς έχει να πει μια ιστορία για τα πάρτι εκείνα στο χωριό, που διέφεραν από αυτά της πόλης. Εκείνα τα πάρτι είχαν μια άλλη υπόσταση και μια άλλη συναισθηματική φόρτιση, γιατί ήταν συνδεδεμένα με τα παιδικά χρόνια στο χωριό, παρά με τους παιδικούς φίλους του καθενός, αγόρια και κορίτσια. Το «στέκι», λοιπόν, είναι μια συναισθηματική συνέχεια των βραδιών της 13ης Αυγούστου. Η νεολαία δεν γνώρισε την εκπαιδευτική υπόσταση του σχολείου, την οποία τιμά και σεβεται φυσικά. Στα χρόνια που έζησε το σχολείο στο Παχτούρι η τωρινή νεολαία, βίωσε την παρέα και τους παιδικούς φίλους, όχι ως συμμαθητές (όπως οι μεγαλύτεροι σε ηλικία) αλλά σαν φίλους που παραθερίζουν, περνάνε καλά, ξεκουράζονται, ονειρεύονται, ερωτεύονται σε ένα πανέμορφο χωριό. Έζησε μια άλλη υπόσταση του σχολείου στο Παχτούρι. Και αυτό είναι κάτι που οι συντάκτες του υπομνημάτων δεν το αναφέρουν. Αν δει κάποιος τη δημιουργία του αναψυκτηρίου - «στέκι» κάτω από αυτό το πρίσμα, τότε θα καταλάβει γιατί η σύγχρονη νεολαία πρότεινε στην Κοινοτική Αρχή να γίνει το αναψυκτήριο αυτό, το οποίο θα αντικαθιστούσε το κλειστό Κ.Α.Π.Η.

8ov Σε περιόδους διακοπών, όπως το Πάσχα του 2008 και τα Χριστούγεννα του 2008, ομάδες εκδρομών επισκέφθηκαν (και διέμειναν) στο Παχτούρι γνωρίζοντας ότι υπάρχει ένας χώρος με θέρμανση και φιλόξενη ατμόσφαιρα να τους δεχτεί και να κερύσουν ομαδικά τις διακοπές τους. Οι παλιότεροι αυτές από τους νέους ανθρώπους δεν είχαν συμβεί άλλη φορά στο παρελθόν και αυτό γιατί το κατάστημα της πλατείας ήταν - ως συνήθως - κλειστό. Η προσέλευση στο

«στέκι της νεολαίας» ακόμα και τις δύσκολες εποχές του χρόνου, είναι ένα μήνυμα ότι οι νέοι άνθρωποι δεν εγκαταλείπουν τον τόπο τους και εφ' όσον έχουν ένα μέρος συγκέντρωσης, που πληροί κάποιες στοιχειώδεις προδιαγραφές, δε διαστίζουν να επισκέπτονται το έρημο χωριό της καταγωγής τους. Να σημειώσουμε ότι η πλειονότητα των σπιτιών (λόγω της παραθεριστικής τους υπόστασης για το καλοκαίρι) δεν έχει τις υποδομές για μακροχρόνια χειμερινή διαβίωση, χωρίς θέρμανση. Το «στέκι της νεολαίας» παρέχει και θέρμανση και την παρειατική ατμόσφαιρα για τους τολμηρούς παραθεριστές του χειμώνα. Ήταν το καταφύγιό τους στο χιόνι και στο κρύο.

Σημειώνουμε ότι το «στέκι της νεολαίας» δε λειτουργούσε με γνώμονα την πώληση και το κέρδος τις λίγες μέρες των Χριστουγέννων. Το κόστος των προμηθειών για τις ημέρες αυτές μοιράστηκε ισομερώς στους παραθεριστές και συμβάλλανε όλοι στα έξοδα. Κανένας δεν κέρδισε ούτε ένα ευρώ.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

1ov Εάν το πρόβλημα στη λειτουργία του αναψυκτηρίου - «στέκι νεολαίας» είναι η παροχή υπηρεσιών εστίασης, αυτό είναι πολύ εύκολο να σταματήσει. Προϋπόθεση όμως είναι να λειτουργεί σωστά και με τον προβλεπόμενο τρόπο το κατάστημα της πλατείας. Όσο όμως θα συνεχίζεται η κατάσταση αυτή με το μοναδικό κατάστημα και όσο ο κόσμος δε θα μπορεί να εξυπηρετηθεί αξιοπρεπώς στις απαιτήσεις του, τότε είναι αναμενόμενο να υπάρχουν προτάσεις από τους παραθεριστές προς τον ενοικιαστή στο αναψυκτήριο να παρέχει και γρήγορο φαγητό. Άλλα καταστήματα που παρέχουν υπηρεσίες εστίασης βρίσκονται σε γειτονικά χωριά (Αετός, 8 χλμ. από το Παχτούρι, Νεράιδα, 12 χλμ. από το Παχτούρι κ.λ.π.)

2ov Θεωρούμε ότι επιβάλλεται να γίνει ένας διάλογος μεταξύ Κοινοτικής Αρχής, Πολιτιστικών Συλλόγων και νεολαίας, ο οποίος θα καθορίσει το πώς θα λειτουργεί το συγκεκριμένο αναψυκτήριο, με μία λύση που θα εξυπηρετεί όλους. Η μεθοδολογία της συλλογής υπογραφών χωρίς να έχει προηγηθεί συζήτηση για τις αντιρρήσεις κάποιων ομάδων του πληθυσμού, είναι μια δεσποτική, αυταρχική και διχαστική κίνηση για ένα χωριό. Να σημειώσουμε ότι δεν έχουμε - πρακτικά - να κάνουμε με ένα χωριό με πληθώρα μονίμων κατοίκων, αλλά για ένα χωριό που αποκτά ζωή και δραστηριότητα τους θερινούς μήνες (και κυρίως τον Αύγουστο) με την προσέλευση παραθεριστών.

3ov Αναρωτιόμαστε, εάν η συλλογή υπογραφών είναι μια αποτελεσματική μεθοδος για την λύση ενός προβλήματος. Εάν ναι, αναρωτιόμαστε ξανά για ποιο λόγο δεν έχει γίνει μια συλλογή υπογραφών και για άλλα ζητήματα όπως είναι το πρόβλημα παροχής πρωτοβάθμιας ιατρικής περιθαλψής στα χωριά της περιοχής μας, η αποκοπή από τη συγκοινωνία για την πόλη των Τρικάλων, η απαγόρευση του κυνηγιού στην περιοχή του Οικολογικού Πάρκου Τζουμέρκων που περιλαμβάνει περιοχές που υπάγονται στο κοινοτικό διαμέρισμα Παχτούριου, η διαχείριση των υδάτινων πόρων στο χωριό κ.λ.π.

4ov Ζητούμε την ευαισθητοποίηση της Κοινότητας, των αρμοδίων αρχών και των φορέων (Διεύθυνση Υγιεινής της Νομαρχίας) για την ορθή και ομαλή λειτουργία του καταστήματος της πλατείας, ώστε να μη συμβαίνουν τα φαινόμενα που προαναφέραμε, σχετικά με τη ανάγκη λειτουργίας του αναψυκτηρίου και ως εστιατόριο. Ζητούμε ένα κατάστημα το οποίο είναι νόμιμο, καθαρό, πληροί τις προδιαγραφές που απαιτούνται, απασχολεί προσωπικό σύμφωνα με τις υπάρχουσες διατάξεις και νόμους και παρέχει υπηρεσίες ποιότητας που ικανοποιούν τους παραθεριστές. Υπό την προϋπόθεση αυτή, πιστεύουμε ότι η λειτουργία του αναψυκτηρίου στο πρώην δημοτικό σχολείο, μπορεί να έχει μια τελείως διαφορετική μορφή που έρχεται πολύ πιο κοντά στην έννοια «στέκι νεολαίας».

Ο συμπατριώτης μας από τη Μεσοχώρα καθη

«Οι πατρίδες δεν πωλούνται. Και η Μεσοχώρα...»

Συνέντευξη στο Δημήτρη Τσάκαλο

ΕΡ.: Αγαπητέ Θανάση τι γίνεται σήμερα με την ύπαρξη της Μεσοχώρας; Έχουμε από τη μια ένα νέο νόμο που πρέπει να εφαρμοστεί και από την άλλη τους δικούς σας αγώνες ενάντια σε αυτό το νόμο. Επειδή είμαστε μπερδεμένοι μπορείς να κωδικοποιήσεις τα θετικά και τα αρνητικά αυτού του νόμου, τις θέσεις όσων διαφωνούν, τις θέσεις όσων συμφωνούν αλλά και του Δήμου Πινδαίων που απ' ότι βλέπουμε παίζει σημαντικό ρόλο στην όλη υπόθεση;

ΑΠ.: Σε ευχαριστώ πολύ, Δημήτρη, που μου δίνεις την ευκαιρία μέσα από τη «ΦΩΝΗ» να αναφερθούμε στη Μεσοχώρα. Και είναι χρήσιμο αυτή την περίοδο η φωνή μας για τη Μεσοχώρα να βγει προς τα έξω.

Στις 28/01/09, λοιπόν, ψηφίστηκε ο νόμος 3734/09 που προβλέπει την απαλλοτρίωση ολόκληρου του οικισμού της Μεσοχώρας και την απαλλοτρίωση δύο περιοχών «μετεγκατάστασης» που αφορά και τους κατακλυζόμενους από το Αρματολικό, Φορτώσι, Παλαιοχώρι κλπ. Μάλιστα εξαιρείται της απαλλοτρίωσης μέσα στον οικισμό, μια στενή ζώνη με την εκκλησία, το σχολείο, το κτήριο του ΟΤΕ και 3-4 σπίτια. Για όσους ξέρουν την περιοχή εξαιρείται και η περιοχή του νεκροταφείου. Δηλαδή η απαλλοτρίωση εστιάζεται αποκλειστικά στον οικιστικό ιστό του χωριού.

Ο νόμος από τη στιγμή που απαλλοτριώνει ολόκληρη τη Μεσοχώρα και εκδιώκει τους κατοίκους της είναι αρνητικός. Οι επιμέρους ρυθμίσεις του δείχνουν πόσο παράλογος και απάνθρωπος είναι. Δεν δημιουργείται οικισμός, πωλούνται τα οικόπεδα μετεγκατάστασης σε τιμή ίδια της τιμής απαλλοτρίωσης, το φράγμα κλείνει πριν ολοκληρωθεί η μετεγκατάσταση και για τους κατοίκους που ζουν συνεχώς στο χωριό, προβλέπει εγκατάσταση σε προσωρινές εγκαταστάσεις (βλ. κάτι σαν κοντέινερς).

Εμείς διαφωνούμε με το συγκεκριμένο νόμο που εξαφανίζει τη Μεσοχώρα. Ζητούμε την αναστολή του. Ζητούμε να συγκληθεί άμεσα σύσκεψη με την συμμετοχή της Περιφέρειας, της Νομαρχίας και της Δημοτικής Αρχής, και των φορέων των κατοίκων για την εξεύρεση κοινά αποδεκτής λύσης.

Υπάρχουν και κάποιοι που για λόγους οικονομικούς, προσωπικούς, κομματικούς (υπάρχουν και τέτοιοι), είναι υπέρ του νόμου και προσπαθούν με κάθε τρόπο να βοηθήσουν στην υλοποίησή του. Και μάλιστα πολλοί από αυ-

τούς που πρωτοστατούν όχι μόνο δεν έχουν σπίτι λειτουργικό στη Μεσοχώρα αλλά μερικοί ούτε καν σπίτι.

Ο Δήμος Πινδαίων, που, όπως ξέρετε, στην συμπολίτευση δεν έχει κανέναν σύμβουλο Μεσοχωρίτη,

με επικεφαλής τον Δήμαρχο ξεκίνησε με θετική στάση απέναντι στο νόμο και την απαλλοτρίωση ολόκληρης της Μεσοχώρας από την περίοδο ακόμα της διαβούλευσης, παρότι βασικά αιτήματά του δεν λήφθηκαν υπόψη στην οριστική σύνταξη του νόμου. Ο αγώνας όμως των Μεσοχωριτών και η ενημέρωση του Συμβούλων άλλαξε την κατάσταση τελευταία. Αντε-

Η Μεσοχώρα που αφανίζεται.

λήφθηκαν πως δεν μπορεί να αφανιστεί το δεύτερο σε πληθυσμό χωριό του Δήμου και μάλιστα με σαθρά επιχειρήματα. Έτσι στην τελευταία του απόφαση (26/03/09) αποφάσισε: «1. Προσπάθεια παραμονής του χώρου των 540 στρεμμάτων (σημ. μη κατακλυζόμενο) με ταυτόχρονη επέκτασή τους στο τμήμα των 60 στρεμμάτων του προηγούμενου νόμου.

2. Εάν αυτό δεν επιτευχθεί τότε οι κάτοικοι να παραμείνουν με ευθύνη τους στο μη βυθιζόμενο τμήμα.

3. Έμφραξη μόνο όταν τελειώσουν όλες οι μελέτες για τους χώρους μετεγκατάστασης και την έναρξη των έργων υποδομής.

4. Καμιά προσωρινή μετεγκατάσταση. Αν η έμφραξη γίνει ταυτόχρονα με την έναρξη κατασκευής των έργων υποδομής προλαβαίνουν να γίνουν και οι νέες κατοικίες.

5. Να υπάρξει σαφής κυβερνητική δέσμευση (με επισκέψεις σύσσωμου του Δημοτικού Συμβουλίου σε Γενικό Γραμματέα σε Υπουργούς) για τα παραπάνω, αλλιώς η Δημοτική αρχή να διακόψει κάθε προσπάθεια εφάρμογής του Νόμου».

Η απάντηση της ΔΕΗ ήταν αρνητική με επιμονή στο νόμο. Έτσι σε πρόσφατο Δημοτικό Συμβούλιο ο Δήμος αρνήθηκε να ορίσει εκπρόσωπο στην τριμελή επιτροπή για τον προσδιορισμό των

μόνιμων κατοίκων της Μεσοχώρας. Ο Δήμαρχος όμως σε δημόσιες παρεμβάσεις του επιμένει στο νόμο αδιαφορώντας για τις αποφάσεις του Δ.Σ. Μάλιστα τελευταία με επιστολή του στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή παραποιεί και αυτή ακόμα την απόφαση του Δ.Σ. Ελπίζουμε ότι ο Δ.Σ. του Δήμου Πινδαίων θα είναι αλληλέγγυο στον αγώνα της Μεσοχώρας. Και ο ρόλος του βέβαια είναι καθοριστικός. Βέβαια θέλω να τονίσω, ότι οι αποφάσεις του Δ.Σ. πρέπει να υλοποιούνται από όλους και ιδιαίτερα τον Δήμαρχο, γιατί διαβάζοντας τα πρακτικά της Βουλής διαπιστώνουμε την παραποίηση τους.

ΕΡ.: Μπορούμε να μιλήσουμε με αριθμούς; Διάβασα σε τοπική εφημερίδα

τμήμα και για την περιοχή Αη-Γιάννης συνολικά 700 εγκαζόμενους ιδιοκτήτες. Το μη κατακλυζόμενο τμήμα του χωριού το οποίο απαλλοτριώνεται για χώρους αναψυχής, είναι το πλέον πυκνοκατοικημένο, με πολλαπλάσιες κατοικίες και πολυποικιλία ιδιοκτητών. Ο συνολικός αριθμός των εγκαζόμενων ιδιοκτησιών, ίσως και να φτάνει τις 3000. Αυτά με τους αριθμούς αν και προσωπικά πιστεύω ότι τα βασικά δικαιώματα του ατόμου (ζωής, ιδιοκτησίας) δεν είναι θέμα αριθμών ή πλειοψηφιών.

ΕΡ.: Ειλικρινά δεν κατάλαβα τι θέλει να πει ο νομοθέτης για το τμήμα του χωριού που δεν κατακλύζεται. Ας πούμε για τα μαγαζιά που βρίσκονται κατά μήκος της πλατείας και που δεν θα κατακλυθούν προβλέπεται απαλλοτρίωση και γιατί; Οι ιδιοκτήτες των καταστημάτων αυτών πως αντιδρούν;

ΑΠ.: Ο νομοθέτης το λέει με σαφήνεια. «Η αναγκαστική απαλλοτρίωση κηρύσσεται για λόγους μεγάλης σημασίας δημόσιας ωφέλειας, οι οποίοι συνίστανται στην αντιμετώπιση των αναγκών του υδροηλεκτρικού έργου Μεσοχώρας και συγκεκριμένα για την εξασφάλιση των υπόλοιπων εκτάσεων που απαιτούνται για τη λειτουργία του έργου». Πουθενά ο νόμος δεν γράφει για λόγους ασφάλειας, ούτε κατατέθηκαν μαζί με το νόμο, παρά τα αιτήματα Βουλευτών, μελέτες που να χαρακτηρίζουν την περιοχή μη ασφαλή. Προφορικά μπορεί να λένε ότι θέλουν. Ακόμα πριν το 2002 είχε θεθεί από τη ΔΕΗ

Η Μεσοχώρα δεν πωλείται.

το ερώτημα πώς μπορεί να ενισχυθεί και να διατηρηθεί το μη κατακλυζόμενο τμήμα του χωριού. Η σχετική μελέτη που έγινε κατέληξε σε πρόταση για αποστραγγιστική σήραγγα κάτωθεν του χωριού. Η σήραγγα αυτή άρχισε αλλά σήτιν συνέχεια εγκαταλείφθηκε. Κι όταν το 2007 επανήλθε το ζήτημα η αποστραγγιστική ξεχάστηκε.

Και ποια θα είναι η τύχη του απαλλοτριωμένου χωριού που δεν κατακλύζεται, των μαγαζιών, της πλατείας;

Ο νόμος προβλέπει ότι «Οι απαλλοτριωμένες εκτάσεις πέραν της ανώτατης στάθμης πλημμύρας θα διαμορφωθούν από τη ΔΕΗ Α.Ε., κατά τρόπο ώστε να αποτελούν χώρο αναψυχής. Ο χώρος αυτός παραχωρείται στον οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης α' βαθμού, στον οποίο υπάγονται οι πρώην κοινότητες, που ανήκε η περιοχή. Το είδος της χρήσης θα προσδιορισθεί από το Σχέδιο Χωροταξικής Οργάνωσης Ανάπτυξης και Πολεοδομίας (ΣΧΟΑΠ) και από το Χωροταξικό Σχέδιο της περιοχής, μετά από γνώμη της ΔΕΗ Α.Ε. για θέματα ασφάλειας. Τα έσοδα που προκύπτουν από τη χρήση αυτή θα διατίθενται για τις ανάγκες των περιοχών των πρώην κοινοτήτων, στις οποίες υπάγονταν οι εν λόγω εκτάσεις».

Εδώ βρίσκεται όλη η ουσία του θέματος. Ο χώρος θα διαμορφωθεί σε χώρο αναψυχής. Κάποια σπίτια θα καταδαφιστούν, κάποια θα διατηρηθούν. Η πλατεία βέβαια θα παραμείνει και μαζί με την εκκλησία και το σχολείο που δεν απαλλοτριώνονται, θα αποτελέσουν επισκέψιμο χώρο. Και για να μην σχεδιάζω προσωπικά έχει έλθει το ΣΧΟΑΠ και προτείνει προτάσεις ανάπλασης του χώρου. Προβλέπει μάλιστα πού θα γίνουν ξενοδοχειακές μονάδες, αθλητικές εγκαταστάσεις ακόμα και .....ελικοδρόμιο. Τόσες πολλές ιδέες υπάρχουν!

Κι εκεί που εγώ έπαιζα στα παιδικά μου χρόνια, την κούνια και τη γούτσα, θα στήθουν χώροι αναψυχής επισκέψιμοι από τρίτους που θα αφήνουν και έσοδα σε τρίτους. Κι εγώ θα πρέπει να ε-

Το συμπατριώτη μας από τη Μεσοχώρα καθηγήθη στην Καλαντζή τον γνωρίζω από την ιστοσελίδα του www.mesochorane.gr

Το www.mesochorane.gr ιστοσελίδα της περιοχής με χρόνια φιλοξενεί και τη «Φωνή της Ορεινής Πατρίδας» με μεγάλη συμμετοχή και ημερησίως έχει περισσότερες επισκέψεις και για τους φίλους της ιστοσελίδας.

Ο Θανάσης Καλαντζής ιστοσελίδα του με μεγάλο αγώνα ενάντια στο φράγμα η λίμνη του οποίου το όνομα είναι Μεσοχώρα.

Με την ψήφιση του νέου νόμου αναφέρεται στις απαλλοτριώσεις, των χρονοδιαγραμμάτων και τους αγώνες των συμπατριωτών στο φράγμα, η ιστοσελίδα του Θανάση Καλαντζή στη «Φωνή της Ορεινής Πατρίδας».

μου ξεριζώσουν. Για μένα η καταστροφή της Μεσοχώρας θα είναι συναισθηματική πληγή. Γιατί οι πατρίδες όχι μόνο δεν πωλούνται αλλά και δεν μεταφέρονται. Η Νέα Μεσοχώρα, που σχεδιάζουν οι νεο-Μεσοχωρίτες, θα είναι προσωρινή. Η ιστορική Μεσοχώρα δεν ξεριζώνεται θα είναι εκεί για να μας τη θυμίζει. Συνοπτικά το δίστημα είναι: Θα αφήσουμε τη διαχείριση της Μεσοχώρας σε τρίτους κι εμείς θα διαχειριστούμε ένα νόμο που μας βάζει σε περιπέτειες σε νέα εγκατάσταση ή θα αγωνιστούμε να επιβιώσει η Μεσοχώρα με τις λιγότερες δυνατές απώλειες; Καθένας μας κάνει την επιλογή του.

ΕΡ.: Εσείς που διαφωνείτε σήμερα (και τονίζω το σήμερα), είστε αντίθετοι με το νέο νόμο ή αντίθετοι με την έμφραξη της λίμνης και κατά συνέπεια με την κατασκήνωση του φράγματος; Δηλαδή έχετε την πρόθεση διαπραγμάτευσης με τη ΔΕΗ και την πολιτεία ή όχι;

ΑΠ.: Δεν αγνοούμε την πραγματικότητα που έχει διαμορφωθεί. Σήμερα όμως «αντίπαλος» μας είναι ο νόμος 3734/09 που αφανίζει τη Μεσοχώρα. Και ζητάμε να ανασταλεί η εφαρμογή του. Από εκεί και πέρα το Τοπικό Συμβούλιο Μεσοχώρας, Ο Σύλλογος κατακλυζόμενων, η Αχελώου Ρους ήδη έχουμε ζητήσει να συγκληθεί άμεσα σύσκεψη με την συμμετοχή της Περιφέρειας, της Νομαρχίας και της Δημοτικής Αρχής, και των φορέων των κατοίκων για την εξεύρεση κοινά αποδεκτής λύσης. Λύσεις υπάρχουν αρκεί να υπάρχει θέληση και καλή διάθεση από την πλευρά της Πολιτείας. Πάντως θα είναι δύσκολο για τη ΔΕΗ να απαλλοτριώσει

γητής Θανάσης Καλαντζής μιλάει στη «Φωνή»

«Μεσοχώρα είναι η δική μου μικρή πατρίδα»

Από τη Μεσοχώρα Θανάσαμε μέσα από τη θau-
www.mesochoranet.gr

...t.gr είναι η πρώτη ιστο-
...ας, ενώ τα τελευταία
...ην εφημερίδα μας, τη
...ρίδας». Μια ιστοσελίδα
...και αναγνωσιμότητα α-
...ρισσότερες από 200 ε-
...γνώστες της τεχνολο-
...idth 4GB περίπου.

...είναι καθηγητής φιλό-
...α στην Πάτρα. Μέσα α-
...και όχι μόνο δίνει έναν
...πο φράγμα του Άνω Α-
...ίου θα αφανίσει το χω-

...ου νόμου 3734/2009 που
...ατριώσεις της Μεσοχώ-
...μάτων που τρέχουν αλ-
...Μεσοχωριτών που ενα-
...η συνέντευξη του Θα-
...νή» είναι επίκαιρη όσο

...ένα χωριό χωρίς τη συγκατά-
...θεση της συντριπτικής πλειο-
...ψηφίας των κατοίκων του. Ό-
...που τα «μεγάλα» έργα επιχει-
...ρήθηκαν χωρίς την συναίνε-
...ση των τοπικών κοινωνιών,
...προέκυψαν μόνο καταστροφές,
...αστοχίες και τραγωδίες.

ΕΡ.: Τα τελευταία είκοσι
...πέντε χρόνια που οι μπουλ-
...ντόζες των εργολάβων της
...ΔΕΗ αλωνίζουν μέσα στον
...Άσπρο, έγιναν λάθη από τη
...μεριά των Μεσοχωριτών
...και αν ναι ποια είναι; Το
...λέω αυτό γιατί έχουμε για
...παράδειγμα τα Δασιά Πλα-
...τάνια που τα ισοπέδωσαν
...περισσότερο τα αλυσσπρίο-
...να των Μεσοχωριτών και
...λιγότερο τα αλυσσπρίο-
...των Αετιωτών. Πέρα από τη
...Μεσοχώρα έγιναν τόσες
...και τόσες καταστροφές αλ-
...λά και αδικαιολόγητες πα-
...ρεμβάσεις στο περιβάλλον

...οι οποίοι διερωτώνταν: Ό-
...ταν ξεκίνησε το φράγμα κι
...εμφανίστηκαν οι πρώτες
...μπουλντόζες που ήταν αυ-
...τοί που διαμαρτύρονται σή-
...μερα για να τις σταματή-
...σουν και να αποτρέψουν ό-
...τι έγινε όλα αυτά τα χρόνια;

ΑΠ.: Έχω την τύχη να έχω
...στη κατοχή μου φωτογρα-
...φία με τα Δασιά Πλατάνια
...πριν την έναρξη των έργων
...και την έχω στείλει σε πολ-
...λούς φίλους. Πράγματι ό-
...μορφος τόπος. Τα αλυσσ-
...πρίο-να, Μεσοχωριτών ή Αε-
...τιωτών, όταν δουλεύουν για
...τις ντόπιες καθημερινές
...τους ανάγκες δεν ανατρέ-
...πουν την ισορροπία στο πε-
...ριβάλλον. Κάθε περιοχή έχει
...τη δύναμη να συντηρεί τα
...έμβια όντα της μαζί και την
...κοινωνία. Η ανατροπή επέρ-
...χεται όταν τα αγαθά μιας πε-
...ριοχής μεταφέρονται για τις
...ανάγκες άλλης περιοχής. Ας
...μην ξεχνάμε ότι τα παλιά σπί-
...τια των χωριών της περιοχής
...και κάθε άλλη ανάγκη των
...κοινωνιών καλύφθηκε με ξυ-
...λεία των τοπικών δασών και
...καμιά καταστροφή δεν έγινε.
...Με την εκτροπή του Αχελώ-
...ου που σχεδιάζεται ανατρέ-
...πονται οι ισορροπίες μιας
...περιοχής που καλείται να κα-
...λύψει και άλλη περιοχή.

...Η Μεσοχώρα, ως κεφαλο-
...χώρι της περιοχής, δεν αντέ-
...δρασε όταν έπρεπε στην κα-
...ταστροφή που προκαλούσε
...η κατασκευή του φράγματος.
...Κι αυτό, κατά τη γνώμη
...μου γιατί: α. Δεν ευτύχησε
...να έχει άρχοντες που να βλέ-
...πουν μακριά και που συμβι-
...βάστηκαν με την κατάσταση
...β. Δεν υπήρχε περιβαλλοντι-
...κή συνείδηση της κοινωνίας
...γ. Εξαπατήθηκε από τη ΔΕΗ
...και την εξουσία της εποχής
... (χωρίς αυτό να αποτελεί και
...δικαιολογία). Σας θυμίζω ότι
...τα πρώτα σχέδια και ανακοι-
...νώσεις της ΔΕΗ μίλαγαν για
...μικρού ύψους φράγμα που
...δεν έπνιγε τα χωριά. Αυτό
...φαίνεται και από το γεγονός
...ότι η ΔΕΗ πρώτα ολοκλήρω-
...σε το φράγμα και μετά α-

Πορεία διαμαρτυρίας προς το φράγμα.

...δράσεις των κατοίκων.

...Οι Μεσοχωριτές στο τα-
...βερνάκι του Αετού είναι η
...προηγούμενη μας γενιά. Θα
...μπορούσαν να είναι και οι
...πατεράδες μας. Αυτή η γε-
...νιά είχε τη δεκαετία του '80
...τα δημόσια αξιώματα και το
...δημόσιο λόγο (όχι όλοι για
...να μην αδικήσω και κάποι-
...ους). Άρα έχει και ευθύνη
...για όσα έγιναν τότε. Και ανα-
...ρωτιέται αυτή η γενιά γιατί
...τα παιδιά τους δεν διαμαρ-
...τύρονταν τότε και το κάνουν
... τώρα; Τώρα που τα παιδιά
...τους απόκτησαν δημόσιο λό-
...γο και σύγχρονη αντίληψη
...για ζωτικά θέματα της ζωής
...μας, προσπαθούν να ανα-
...τρέψουν τις επιλογές της γε-
...νιάς εκείνης.

...Προσπαθούν να διορθώ-
...σουν καταστάσεις.

ΕΡ.: Παίζονται σήμερα οι-
...κονομικά και προσωπικά
...συμφέροντα στην «πλάτη»
...της Μεσοχώρας;

ΑΠ.: Γενικά όπου κινείται

...ποιοι βέβαια θα έχουν όφε-
...λος και μάλιστα μεγάλο. Κά-
...ποιοι ίσως σκέπτονται πως η
...λίμνη μαζί με την περιοχή
...της Μεσοχώρας αποτελεί οι-
...κονομικό φιλέτο. Άλλωστε α-
...πό όλη την περιμετρο της πι-
...θανής λίμνης πρόσβαση πα-
...ρέχεται μόνο από την περιο-
...χή της Μεσοχώρας. Είναι
...δηλ. προνομακική η θέση της.

...Και τα προσωπικά υπάρ-
...χουν. Υπήρχαν και την εποχή
...των έργων στην περιοχή και
... τώρα συνεχίζονται. Κάποιοι
...εκείνης της γενιάς έμειναν
...στην παλιά νοοτροπία τους.
...Και ξημεροβραδιάζονται σε
...γραφεία της ΔΕΗ και στη
...συμβολαιογράφο Πύλης σε
...σημείο φορτικό.

...Και έχουν αναλάβει να ενη-
...μερώνουν τηλεφωνικά τους
...Μεσοχωριτές για τη διαδικα-
...σία και τις προθεσμίες πώλη-
...σης ενεργώντας ως μεσίτες.

...Είναι γεγονός ότι κάποιοι
...Μεσοχωριτές πέρασαν από
...την πλευρά της ΔΕΗ. Άκου-
...σα Γαρδικιώτη να λέει: Να ή-
...μασταν εμείς, να μας πά-
...ρουν το Γαρδίκι! (και κου-
...νούσε με έμφαση το κεφάλι
...του). Δυστυχώς για μας εί-
...μαστε αυτοί που είμαστε.

ΕΡ.: Πες μας δυο λόγια για
...την ιστοσελίδα σου
...www.mesochoranet.gr η ο-
...ποία είναι φτιαγμένη με πολ-
...λύ μεράκι και παίζει πρωτα-
...γωνιστικό ρόλο στα δρώμε-
...να της ορεινής μας πατρί-
...δας.

ΑΠ.: Η προβολή της Μεσο-
...χώρας μέσα από το Διαδί-
...κτυο άρχισε το 2003 και από
...το 2006 καθιερώθηκε ως
...www.mesochoranet.gr Δεν
...είναι χώρος προσωπικός. Ξε-
...κίνησε ως χώρος προβολής
...της δικής μας μικρής πατρί-
...δας και επικοινωνίας των α-
...πανταχού Μεσοχωριτών.
...Προσπαθεί να αναδείξει τις
...ομορφιές της Ορεινής πα-
...τρίδας μας στο χώρο και το
...χρόνο. Αγωνίζεται για να μη
...χαθούν τα ίχνη των προγώ-

...νων μας και τα δικά μας βή-
...ματα. Μας καλεί να βρισκό-
...μαστε στο ..... χωριό μας.

Δεν κατακλύζεται, απαλλοτριώνεται. Τι θα γίνει;

...Και όλα αυτά γιατί πιστεύω
...τελικά ότι αυτός ο τόπος αξί-
...ζει καλύτερη μοίρα. Τελευ-
...ταία έχει στρατευτεί στη σω-
...τηρία της Μεσοχώρας από
...τις ρυθμίσεις του ν. 3734/09.
...Αν η Μεσοχώρα σωθεί από
...την ολοκληρωτική καταστρο-
...φή η ιστοσελίδα θα έχει δι-
...καιολογήσει την ύπαρξή της.
...Ευτυχώς που η ιστοσελίδα,
...με το περιεχόμενό της, δεν
...μπορεί να απαλλοτριωθεί.
...Έχει ταυτιστεί με την ιστορι-
...κή Μεσοχώρα και έτσι θα
...παραμείνει.

...Παράλληλα η σελίδα εκ-
...φράζει και τη ΜΚΟ Αχελώου
...Ρους της οποίας είμαι από
...το ιδρυτικά μέλη. Μια κίνηση
...εθελοντική για τον πολιτισμό
...και το περιβάλλον της περιο-
...χής.

...Έχουμε καθιερώσει τις ε-
...τήσιες ΓΙΟΡΤΕΣ ΑΧΕΛΩΟΥ
...στη Μεσοχώρα και παρεμ-
...βαίνουμε καθοριστικά στον
...αγώνα που δίνει η Μεσοχώ-
...ρα για την επιβίωσή της.

ΕΡ.: Ποιο μήνυμα στέλνεις
...στους συγχωριανούς σου
...τους Μεσοχωριτές και το
...λάο της Ορεινής μας Πατρί-
...δας;

ΑΠ.: Στους συμπατριώτες
...μου ήθελα να πω ότι έχουν ι-
...στορική υποχρέωση την πα-
...τρίδα που κληρονόμησαν α-
...πό τους προγόνους τους να
...την κληροδοτήσουν στους
...απογόνους τους. Πρέπει να
...ξέρουν ότι το χωριό δεν εί-
...ναι σπίτια που γίνονται και
...ξαναγίνονται. Είναι κοινωνία
...ανθρώπων. Και αυτή την κοι-
...νωνία μας ζητάνε να πουλή-
...σουμε. Και δεν είναι θέμα
...χρημάτων, είναι θέμα επιλο-
...γής. Ας μην επιλέξουν να
...δώσουν «γη και ύδωρ» και
...να γίνουν πρόσφυγες.

...Για την ευρύτερη περιοχή
...της Ορεινής Πατρίδας πι-
...στεύω ότι είναι ενιαία γεω-
...γραφικά, ιστορικά, κοινωνι-
...κά, πολιτισμικά και θα πρέ-
...πει να ενωθεί και διοικητικά.
...Οι άλλοι συμπατριώτες μας
...της Ορεινής πατρίδας θα
...πρέπει να κατανοήσουν τον
...αγώνα των Μεσοχωριτών και
...να μην ευελπιστούν ότι απα-
...ραίτητα η δημιουργία της λί-

ΓΙΟΡΤΕΣ ΑΧΕΛΩΟΥ.

...με απλό θεατή το ισχυρό
...κεφαλόχωρι της περιοχής
...μας. Πρόσφατα στο ταβερ-
...νάκι του Αετού συζητούσα
...με μια παρέα Μεσοχωριτών

...σκολήθηκε με τη Μεσοχώρα.
...Ήταν αυτό υστερόβουλο
...σχέδιο ή η ελληνική παθογέ-
...νεια των δημόσιων έργων;
...Μάλλον γιατί φοβήθηκε αντι-

...χρήμα υπάρχουν και οικονο-
...μικά συμφέροντα μικρά ή
...μεγάλα, θεμιτά ή αθέμιτα.
...Όταν το μη κατακλυζόμενο
...μέρος αποδίδει έσοδα, κά-

...μνης θα μεταμορφώσει την
...περιοχή προς θετική κατεύ-
...θυνση. Γιατί, για παράδειγ-
...μα, τι θα έλεγαν οι φίλοι μου
...οι Παχτούριτες αν ένας ι-
...διωτικο-δημόσιος φορέας
...τους έλεγε να εγκαταλεί-
...ψουν το χωριό γιατί μπορεί
...να πέσουν πέτρες από το
...βουνό, και να μετακινηθούν,
...αφού απαλλοτριωθούν, στην
...Καπριάτσα όπου θα τους
...πουλήσουν οικόπεδα; Και η
...θέση στο Παχτούρι να αξιο-
...ποιηθεί με έργα αναψυχής,
...χιονοδρομικά πεδία, extreme
...sports κ.α. Θα ξεσηκώνονταν
...ή όχι;
...Αν η Μεσοχώρα αφανιστεί,
...η Ορεινή Πατρίδα, ως άλλη
...μάννα, θα χάσει ένα από τα
...παιδιά της. Και τα άλλα χω-
...ριά θα χάσουν ένα από τα α-
...δέλφια τους. Ελπίζω και α-
...γωνίζομαι να μην μας συμ-
...βεί. Καλώ με την ευκαιρία
...και όλους τους συμπατριώ-
...τες από τα γύρω χωριά να α-
...γωνιστούν μαζί μας.

Γράφει ο
Λαφινιώτης,
Αθανάσιος
Στεργίου
Λιάπης

Χειμωνιάτικο οδοιπορικό στη Λαφίνα...

19 χρόνια πριν...

Μεσημέρι Δευτέρας, 15 Γενάρη του 1990. Τρίκαλα. Η πόλη όπως πάντα όμορφη. Το κρύο είναι αρκετά έντονο αν κι έχει ηλιοφάνεια. Αποφασίζουμε να εφοδιαστούμε από την Πύλη. Η ώρα είναι δύο ακριβώς, όταν ξεκινάμε για το δύσκολο ταξίδι...

Σκοπός του ταξιδιού μας είναι να φτάσουμε στη Λαφίνα και να περιγράψουμε τις συνθήκες κάτω από τις οποίες ζουν οι λίγοι συγχωριανοί μας μέσα στο καταχείμωνο.

Πύλη ή Πόρτα. Ώρα δύο και τέταρτο. Στο βάθος του ορίζοντα βλέπουμε τα μαύρα σύννεφα που έχουν σκεπάσει τον ουρανό και καταλαβαίνουμε ότι ο καιρός στα ορεινά είναι άσχημος. Αναγκαζόμαστε να εφοδιαστούμε με τρόφιμα στα γρήγορα και να ξεκινήσουμε αμέσως, φοβούμενοι για τον καιρό και για να μη μας πιάσει η νύχτα στο δρόμο.

Προτού αρχίσει η ανάβασή μας στις στροφές των Στουρναραϊκών, βάζουμε αλυσίδες στο αυτοκίνητο. Ο δρόμος είναι παγωμένος και η ανάβαση δύσκολη. Στη Γκρόπα αισθανόμαστε πραγματικά τι θα πει κρύο. Το χιόνι στις άκρες του δρόμου είναι σε αρκετό ύψος και παγωμένο. Τα έλατα ορθώνονται ολόλευκα παρουσιάζοντας ένα φανταστικό θέαμα.

Κατεβαίνοντας προς το Βαθύρρευμα, τριγύρω και αντίκρυ μας βλέπουμε τα βουνά. Στέκουν περήφανα, άγρια, πελώρια σα γίγαντες, κάτασπρα από το χιόνι. Ο ουρανός συνεχίζει νάναι απειλητικός πάνω από το κεφάλι μας και φοβόμαστε ότι θα βρέξει ή θα χιονίσει.

Η διαδρομή από Βαθύρρευμα προς Μεσοχώρα είναι αρκετά δύσκολη. Αλλού ο δρόμος είναι παγωμένος κι αλλού υπάρχουν μικρές λιμνούλες. Σ'αρκετά σημεία πέφτουν μπροστά μας χώματα και πετρούλες και φοβόμαστε για κατολίσθηση. Πλησιάζοντας στη Μεσοχώρα, αναμώνουμε το πρώτο αυτοκίνητο στη διαδρομή μας από Στουρναρέικα. Είναι ένα μικρό φορτηγάκι με δυο κυνηγούς. Αρχίζει να ψιλοβρέχει, όμως χαϊρόμαστε που σε λίγο φτάνουμε στο χωριό. Το βουητό του Άσπρου που είναι κατεβασμένες και άγριος μας συντροφεύει στα τελευταία δυο χιλιόμετρα για το χωριό...

Σχολείο Λαφίνας. Ψιλοβρέχει και το κρύο είναι τσουχτερό. Κοιτάμε το ρολόι. Η ώρα είναι πέντε και τέταρτο. Κοντά τρεις ώρες για 75 χλμ. δρόμο. Το σούρουπο αρχίζει να πέφτει. Διακρίνουμε σε καναδιό σημεία καπνό.

Σημάδι για κάποιον ξένο ότι υπάρχουν άνθρωποι στο χωριό. Παίρνουμε τις τσάντες με τα τρόφιμα κι ανηφορίζουμε για το σπίτι. Περνώντας μπροστά από την αυλή του, βλέπουμε το Λάκη που μας καλωσορίζει και μας προσκαλεί στο σπίτι. Θα γυρίσουμε του λέμε. Ν'αφήσουμε τα πράγματα.

Πρώτη μας δουλειά με το που μπαίνουμε στο σπίτι μας είναι ν'ανάψουμε φωτιά. Το δωμάτιο κλεισμένο τόσους μήνες μοιάζει σα ψυγείο. Ρίχνουμε μπόλικο ξύλα και δυο κούτσουρα στο τζάκι και πάμε στου Λάκη.

Ο Λάκης δεν έχει τζάκι. Καθόμαστε γύρω από τη σόμπα. Ο αχιστός καφές που μας προσφέρει η Παναγιώτα, είναι ότι καλύτερο θα μπορούσε να έχουμε τούτη τη στιγμή. Η ζεστασιά πούναι απλωμένη σ'όλο το δωμάτιο μας τυλίγει σιγά - σιγά και μας αναγκάζει να βγάλουμε τα χονδρά μπουφάν.

Κάποιος που μένει χειμώνα στο χωριό, διψάει για νέα και ειδήσεις από την πόλη κι αυτό φαίνεται αμέσως κι από την πρώτη στιγμή που καθόμαστε κάτω. Οι ερωτήσεις αρχίζουν να πέφτουν σαν τη βροχή. Τι γίνονται οι συγχωριανοί στην Αθήνα; Πως πάει η πολιτική κατάσταση; Ακρίβυνε η ζωή; Ένα σωρό ερωτήσεις για κάθε πράγμα. Απαντάμε για το κάθε τι που μας ρω-

τούν με μεγάλη χαρά.

Δεν προλαβαίνουμε να αποτελειώσουμε τον καφέ και η οικοδέσποινα αφήνει μπροστά μας μια μπουκάλια τσίπουρο και ρωτά πώς και τέτοιο καιρό ανεβήκαμε στο χωριό. Είναι η αφορμή που ζητάμε για να ξεφύγουμε από καθημερινές και γνώριμες σε όλους από την Αθήνα συζητήσεις. Βγάζουμε τη ΛΑΦΙΝΑ (σημ.: Περιοδικό Η ΛΑΦΙΝΑ. Κυκλοφορούσε για 4 χρόνια και κάθε μήνα την εποχή εκείνη από τον γράφοντα) και τη δείχνουμε. Εξηγούμε το σκοπό του ταξιδιού μας και στα μάτια και

σχολείο. Ένα στο Γυμνάσιο στη Μεσοχώρα (μένει στο οικοτροφείο) και τ'άλλο στο δημοτικό στην Κορυφή (πηγαίνει με αυτοκίνητο όταν το επιτρέπει ο καιρός). Τ'άλλα παιδιά είτε τέλειωσαν, είτε δε συνέχισαν στο Γυμνάσιο και βοήθησαν στα πράματα και στο σπίτι. Η μέρα είναι μικρή κι όλο και κάτι θα βρεις ν'ασχοληθείς. Πότε στον κήπο, πότε για κάνα ξύλο. Οι μισοί περίπου από τους χειμωνιάτες, άλλος λίγα κι άλλος περισσότερα, έχουν πράματα κι ασχολούνται αρκετές ώρες τη μέρα. Όταν το επιτρέπει ο καιρός τα βγάζουν έξω και

ντάσματα, σκέφτηκα.

Κατηφορίζουμε προς την πλατεία. Στα δυο πρώτα σπίτια που περνάμε, η Παναγιώτα και η Χ'σούλα (Χρυσούλα) κοιμούνται. Προχωράμε και φτάνουμε στην πλατεία. Στου Μπακογιάννη υπάρχει φως κι ακούγεται μια τηλεόραση. Κατεβαίνουμε προς τα Στασινείκα. Στο ένα από τα δυο σπίτια όπου μένουν τρεμοπαίζει η φλόγα μιας φωτιάς. Στο άλλο ούτε φαίνεται, ούτε ακούγεται τίποτε. Προχωράμε προς τα Γουλέικα, αναγκαζόμενοι ν'ανάψουμε τους φακούς, γιατί οι λάμπες στο δρόμο ή είναι σπασμένες ή καμένες και δεν υπάρχει φως. Στο παραθύρι του σπιτιού μπροστά μας βλέπουμε την αναλαμπή μιας φωτιάς κι ακούμε κουβέντα. Αρχίζουμε να προχωράμε προς τα πάνω. Σβήνουμε τους φακούς, γιατί εδώ υπάρχει φως στις λάμπες και φτάνουμε στα Καινουργείκα. Η θεια-Πάννα κοιμάται. Περνώντας έξω από του Λάκη, ακούμε την τηλεόραση να παίζει. Φως υπάρχει και στο επόμενο σπίτι, του Δημητράκη. Αντίθετα, στ'άλλα τρία που περνάμε και μένει κόσμος, όλα είναι ήσυχα και σκοτεινά.

Επιστρέφουμε στο σπίτι. Η ώρα έχει πάει δέκα. Κάνουμε μια ώρα περίπου να διαπιστώσουμε, ότι από τις εννιά η ώρα το βράδυ οι περισσότεροι κοιμούνται.

Καθόμαστε στη φωτιά, βγάζοντας πρώτα όλα αυτά που είχαμε φορέσει στη νυχτερινή μας έξοδο. Δεν αργούμε να ζεσταθούμε. Βγάζουμε να ψήσουμε κάστανα κι ανοίγουμε ένα μπουκάλι κρασί. Έξω ο αγέρας δυνάμωσε κι ακούγεται φοβερός. Η φωτιά στο χωριό είναι κάτι υπέροχο. Το να κάθεσαι σιμά στη φωτιά, να έχεις καλή παρέα και λίγο κρασί, είναι κι αυτό υπέροχο. Ξεχνάς την Αθήνα, το τρέξιμο, το άγχος, τα προβλήματα. Αφήνεις τον εαυτό σου ελεύθερο, κοιτάς τη φλόγα που μια θεριεύει και μια αργοσβήνει και το μόνο που σκέφτεσαι είναι ότι στη ζωή υπάρχουν κι όμορφα πράγματα...

Γύρω στις μία η ώρα τα βλέφαρά μας μισοκλείνουν. Το κρασί τέλειωσε από ώρα. Ρίχνουμε ξύλα στη φωτιά και στρώνουμε να κοιμηθούμε εκεί κατάχαμα, δίπλα στη γωνιά. Κάτι που απ'όσο θυμάμαι μ'άρεσε από μικρό παιδί, να κοιμάμαι δηλ. στο ίδιο αυτό σημείο.

Σηκωνόμαστε γύρω στις οκτώ το πρωί. Το νερό στη βρύση είναι παγωμένο. Ετοιμάζουμε ένα πλούσιο πρωινό. Λέμε σήμερα να κάνουμε μια βόλτα μέχρι τους Αι-Ταξιάρχες και να γυρίσουμε από τον Κανάλο.

Ξεκινάμε. Έχει φοβερή υγρασία και το χώμα είναι παγωμένο. Περπατάμε δύσκολα. Στα Π'γαδούλια σταματάμε και χαζεύουμε το νερό στην πηγή, που έχει σχηματίσει κρύσταλλο. Βλέποντας παντού τον τόπο παγωμένο, προβληματιζόμαστε και για τα Αρτάκια μήπως είναι χειρότερα κι αποφασίζουμε να μη συνεχίσουμε.

Γυρίζουμε προς τα πάνω και πίσω παίρνουμε ένα μονοπάτι που γνωρίζω από τα καλοκαίρια. Σκοπός μας να βγούμε στη Λακοπούλα. Η ανάβαση είναι δύσκολη και κάνουμε μια ώρα να βγούμε πάνω κι ύστερα από μεγάλη προσπάθεια.

Μαζί με μας βγαίνει δειλά - δειλά κι ο ήλιος. Στεκνόμαστε λαχνασμένοι (άτιμο τσιγάρο!) κι απολαμβάνουμε το θέαμα που δημιουργείται καθώς οι ακτίνες του ήλιου πέφτουν πάνω στο παγωμένο έδαφος. Αγανακτώ με τη σκέψη ότι θα μπορούσα να έχω μαζί μου την κάμερα για να τραβήξω την όλη εικόνα κι αρκούμαι στη φωτογραφική μηχανή.

Ξεκινάμε προς τα κάτω σιγά - σιγά. Στο Σιλιό δυο κοτσούφια πετάνονται από ένα θάμνο μπροστά μας φεύγοντας τρομαγμένα. Είναι τα πρώτα ζωντανά που συναντάμε στη διαδρομή μας μέχρι εδώ. Κοντεύοντας στ'Αλώνι ακούμε μπροστά μας βελάσματα και διακρίνουμε καμιά σαρανταριά πρόβατα. Τρέχουν μουδιασμένα προς το μέρος μας και μόλις μας κοντεύουν σκορ-

Σπίτι στη Λαφίνα, ερημικά κλειστό...

των δυο διακρίνουμε μια χαρούμενη λάμψη, ίσως γιατί κάποιος τους θυμήθηκε μέσα στο καταχείμωνο.

Δοκιμάζουμε το τσίπουρο. Δεν είναι πολύ δυνατό και κατεβαίνει ευχάριστα.

Ξεκινάμε τις ερωτήσεις μας, με το πόσα άτομα βρίσκονται στο χωριό αυτή τη στιγμή. Πώς περνούν τη μέρα τους. Τι προβλήματα αντιμετωπίζουν.

Καθόμαστε αμίλητοι κι ακούμε προσεκτικά το μονόλογο του συνομιλητή μας, διακόπτοντας κάπου - κάπου για κάποια διευκρίνιση. Πίνουμε τσίπουρο τρώγοντας τα νόστιμα μεζεδάκια της οικοδέσποινας, ενώ το μαγνητοφωνάκι καταγράφει όσα μας λέει.

-Είναι ανοικτά δώδεκα σπίτια, στα οποία μένουμε είκοσι οκτώ άτομα.

(Υπολογίζουμε οκτώ άνδρες, δεκατρείς γυναίκες και επτά παιδιά - έξι αγόρια, ένα κορίτσι). Στα τέσσερα από αυτά ζει μόνο ένα άτομο. Δυο από τα παιδιά πηγαίνουν

15 Γενάρη 1990.
Ο συνεργάτης της «ΦΩΝΗΣ»
Θανάσης Λιάπης, οδεύει
προς τη χιονισμένη Λαφίνα.

πίζουν, ψάχνοντας να βρουν λίγο χορτάρι στο παγωμένο έδαφος. Από κοντά τους κι ένας πιτσιρικάς, μέσα σε μια χονδρή κάπα, που μας κοιτά περίεργα. Τον ρωτάμε τα' όνομά του και τίνος είναι. Δεν μας απαντά, μέχρι που του δίνουμε μια σοκολάτα. Τον αφήνουμε να την φάει και παίρνουμε το δρόμο προς τ' αριστερά μας. Φτάνουμε στα Πουρναράκια. Το καλύτερο σημείο ν' απολαύσεις ένα φανταστικό θέαμα.

Και η κληματαριά περιμένει την άνοιξη στη Λαφίνα

Μπροστά μας και μέχρι το σχολείο χαμηλά, οι ακτίνες του ήλιου δημιουργούν σ' όλη την πλαγιά, πέφτοντας στο παγωμένο έδαφος, ένα καθρέπτη με χίλια-δυο χρώματα. Στο βάθος τ' Αυγό χιονισμένο. Αριστερά μας και πάνω το Σόποτο. Τ' αφρισμένα νερά κυλούν ορμητικά, δημιουργώντας ένα μεγαλειώδη καταρράκτη και ξεχύνονται ν' ανταμώνουν τον Ασπροπόταμο.

Ο Άσπρος. Το καμάρι του χωριού μας. Τον βλέπουμε χαμηλά στα πόδια μας να τρέχει ασταμάτητα, άγριος κι ορμητικός και να γεμίζει με τα νερά του όλη την κοίτη, μέχρι τις Λογγές. Βλέπουμε μια πανέμορφη εικόνα, που είναι δύσκολο να περιγραφεί. Μια εικόνα που αν δε βλέπεις ο ίδιος, δεν μπορείς να καταλάβεις. Μια εικόνα που σίγουρα θα ενέπνευσε ένα ζωγράφο να φτιάξει ένα αριστούργημα.

Κατηφορίζουμε και τραβάμε προς το Ρέμα. Σε πολλά σημεία ο ήλιος έχει βοηθήσει κι ο πάγος έχει λιώσει. Σε λίγα λεπτά βρισκόμαστε στην πηγή. Δεν μπορούμε όμως να πλησιάσουμε γιατί το νερό είναι άφθονο κι έχει σχηματίσει λιμνούλα.

Πάντα μ' αρέσει να έρχομαι εδώ. Όποτε βρεθώ στο χωριό, σίγουρα θα βρεθώ και στο Ρέμα. Το μέρος αυτό, που πάντα με γοητεύει, το αγαπώ. Πάω στον γνωστό μου πλατάνο, που στέκει ολόιδιος απ' όσο θυμάμαι, χωρίς να τον φθείρει ή να τον αλλάξει ο χρόνος και δίπλα στα παλιά σημάδια μου, χαρακώνω με το μαχαίρι άλλο ένα.

Στην επιστροφή μας έρχονται στο νου άλλες εποχές. Τότε που το Ρέμα ήταν καθημερινό πέρασμα για όλες σχεδόν τις γυναίκες του χωριού, που φορτωμένες τη βαρέλα κουβαλούσαν νερό για το σπίτι. Τότε που έφευγα από την πλατεία με τον μπαρμπα-Ρίζο και το μπαρμπα-Γιώργη με τα λουκούμια στην τσέπη να 'ρθούμε εδώ και να πιούμε καθαρό κι ολόδροσο νεράκι. Τότε που το μέρος αυτό το αγαπούσαμε όλοι και το προσέχαμε σαν το σπίτι μας, να είναι καθαρό και φιλόξενο.

Οι σκέψεις μου διακόπτονται γιατί φτάνουμε στην πλατεία. Μας υποδέχεται μόνη της η βελανιδιά. Δείχνει λίγο παράξενη, λίγο άχαρη στα μάτια μας, έτσι που στέκει χωρίς φυλλωσιά. Όμως κι έτσι δεν παύει να δείχνει την αρχοντιά της και το μεγαλείο της. Τεράστια, ορθώνεται περήφανα προς τον ουρανό κι είναι σα να μας λέει, το καλοκαίρι που θάρθετε θα με βρείτε καταπράσινη να σας χαρίσω τον ίσκιο

και τη δροσιά μου. Στέκει εδώ, εφτακόσια χρόνια τώρα, αγέραστη, ενάντια στο χρόνο, προστάτης της πλατείας, σύντροφος της εκκλησίας μας, στολίδι του χωριού μας.

Ανηφορίζουμε για το σπίτι. Δε συναντάμε κανέναν. Μεσημέριασε πια κι όλοι βρίσκονται στα σπίτια τους. Καθόμαστε στην αυλή μας, κάτω από την κερασιά κι απολαμβάνουμε το χειμωνιάτικο ήλιο. Ο πολυς δρόμος που κάναμε μας άνοιξε και την όρεξη. Οι κονσέρβες βρίσκονται στη στιγμή μπροστά μας και φαντάζονται σαν το καλύτερο γεύμα του κόσμου...

Η σκέψη ότι σε λίγο θα φύγουμε, μας κάνει να σηκωθούμε στενοχωρημένοι και λίγο λυπημένοι. Η διάθεσή μας έχει χαλάσει. Μακάρι να μπορούσαμε να μείνουμε μια-δυο μέρες ακόμα. Συμμαζεύουμε τα πράγματα κι αφού κλείνουμε το σπίτι, τραβάμε για το σχολείο. Στο σπίτι του Λάκη σταματάμε και τον φωνάζουμε. Βγαίνει και μας προσκαλεί μέσα. Δεν του χαλάμε το χατίρι. Η πρώτη του κουβέντα καθώς καθόμαστε κάτω, είναι αν έχουμε φάει. Γνέφουμε καταφατικά. Γιατί φεύγετε τόσο γρήγορα; Η δεύτερη ερώτηση. Δυστυχώς, απαντώ, αύριο ο φίλος από δω δουλεύει. Πρέπει να φύγουμε. -Τουλάχιστον αφού δεν τρώτε πιέστε καφέ και προτού προλάβουμε να πούμε ναι ή όχι φωνάζει την κυρά - Παναγιώτα να φτιάξει τρία καφεδάκια.

Στην κουβέντα π' ανοίγουμε πάνω στον καφέ, του εξηγούμε και για το που χαθήκαμε όλη μέρα όπως μας ρωτά και τον λέμε και για τη χθεσινो-βραδινή μας έξοδο.

Ένα ερώτημα που με βασανίζει συνεχώς, δεν καταφέρνει τελικά να βγει από τα χείλη μου... Ρωτάω όμως αν τα ταξί, ένα από τη Μεσοχώρα κι ένα από την Κορυφή, κινούνται τώρα τον χειμώνα. Το ένα από την Κορυφή, μας λέει, το βλέπουμε συχνά. Όταν έχει καλό καιρό κατεβαίνει στα Τρίκαλα. Υπάρχουν βλέπετε διάφορες ανάγκες. Όπως όμως ξέρετε, εδώ δεν υπάρχει γιατρός. Έτσι αν παραστεί ανάγκη, θέλει δε θέλει να κατέβει στην Πόρτα ή τα Τρίκαλα...

Το ερώτημά μου απαντήθηκε έστω κι αν δε το έκανα. Ίσως υπάρχει κάποιος αγροτικός γιατρός στη Νεραίδα ή τη Μεσοχώρα. Έτσι όμως και χρειαστεί μεγάλη ανάγκη για τα Τρίκαλα κι ο δρόμος είναι κλειστός και το χωριό αποκλεισμένο, τι γίνεται; Ένα ερώτημα, δυστυχώς αναπάντητο....

Κατά τις τρεις και μισή φεύγουμε από το σχολείο. Πιο κάτω συναντάμε ένα φορτηγάκι. Στη θέση του συνοδηγού κάθεται ένα παιδάκι. Καταλαβαίνουμε ότι είναι το παιδάκι που 'ρχεται από το σχολείο της Κορυφής.

Λίγο πριν πάρουμε τη στροφή για το Νεράκι γυρίζω το κεφάλι κι αποχαιρετώ το χωριό. Αποχαιρετώ τους ανθρωπώπους του, τους συγχωριανούς μας, που ζουν κάτω από δύσκολες καταστάσεις. Σκέφτομαι όμως, ότι αυτοί οι άνθρωποι και το αισθάνονται και είναι ευτυχημένοι. Το βλέπεις στην κουβέντα τους. Στον κάθε τους λόγο. Τους ζηλεύω. Και λυπάμαι, γιατί διάφοροι λόγοι μ' έστειλαν ή μάλλον μ' έδιωξαν από το χωριό μου και ζω στην Αθήνα. Αυτοί οι άνθρωποι έχουν λίγα κίμωλα νιώθουν πλούσιοι... Μένουν στο χωριό. Δε φεύγουν. Δεν το ερημώνουν. Είναι άξιοι θαυμασμού. Ας μην τους ξεχνάμε....

Μετά από δύομιση περίπου ώρες, γύρω στις έξι κι ύστερα από μια ήσυχη και χωρίς προβλήματα διαδρομή, φτάσαμε στα Τρίκαλα....

(Το οδοπορικό αυτό έγινε και δημοσιεύτηκε στο περιοδικό «Η ΛΑΦΙΝΑ», που κυκλοφορούσε επί μια τετραετία και κάθε μήνα την εποχή εκείνη από τον υπογράφο. Σήμερα πολλά έχουν αλλάξει στο χωριό από την επίσκεψή μας κείνη.

Πολλοί από τους συγχωριανούς που συναντήσαμε τότε δεν υπάρχουν στη ζωή. Σήμερα στη Λαφίνα το χειμώνα ζουν έξι μονάχα άτομα, τα οποία κατά την περίοδο των γιορτών φεύγουν κι αυτά).

Η Μεσοχώρα σε καινούρια τροχιά εξέλιξης και ανάπτυξης

Με την ψήφιση του Ν. 3734/2009 στις 28 Ιανουαρίου 2009 (αριθμός ΦΕΚ 8Α'/28-01-2009) που αφορά τους κατακλυζομένους κατοίκους Μεσοχώρας, από την πλειοψηφία της Βουλής των Ελλήνων, αξιοποιείται το μέχρι τώρα αναξιοποίητο Εθνικό Ενεργειακό Κεφάλαιο, το φράγμα της Μεσοχώρας, ισχύος 161MW. Το εν λόγω έργο θα τεθεί σε λειτουργία το 2010 όπως ανακοίνωσε ο Υπουργός Ενέργειας και Ανάπτυξης Κος Κων/ος Χατζηδάκης.

του Φώτιου Ι. Βαρελογιάννη
Προέδρου άτυπης αγωνιστικής επιτροπής κατακλυζομένων κατοίκων Μεσοχώρας για τη λειτουργία του ενεργειακού φράγματος Μεσοχώρας

καινούρια, από 750€ ανά τετραγωνικό μέτρο σε 1500€ ανά τετραγωνικό μέτρο. Οι επαγγελματικές στέγες από 1500€ ανά τετραγωνικό μέτρο σε 3000€. Επιπλέον μόνους για τις επαγγελματικές στέγες 2000€ εφάπαξ.

Τα στρέμματα, ξηρά, ποτιστικά, χέρσα από 1760,82€ ανά στρέμμα στα 3000€ το στρέμμα.

Τα οικοπέδα από 23.480€ το στρέμμα στα 30.000€. Το μόνους των 20.000€ το δικαιούται και οι κτηνοτρόφοι και οι μόνιμοι κάτοικοι της Μεσοχώρας μέχρι τις 19/07/1993.

Όσες εκτάσεις είναι δημοτικές ή κοινοτικές δεν απαλλοτριώνονται αλλά παραχωρούνται στο Δήμο ή Κοινότητα αλλά σχετική σημείωση στα βιβλία μετεγγραφών και του κτηματολογίου.

Όσοι έχουν κατοικία μικρότερη των 60 τετραγωνικών μέτρων αποζημιώνονται για 60 τετραγωνικά μέτρα. Εάν το οικοπέδο του σπιτιού τους είναι μικρότερο του άρτιου που θα διαμορφωθεί στο χώρο μετεγκατάστασης, θα πάρουν άρτιο οικοπέδο και θα πληρώσουν μόνο το ποσό της αποζημίωσης του μη άρτιου οικοπέδου, ως αντάλλαγμα του νέου οικοπέδου στον καινούργιο χώρο απαλλοτρίωσης.

Επίδομα ενοικίου 10€ ανά τετραγωνικό μέτρο κύριας μόνιμης κατοικίας, ανεξαρτήτως του αριθμού των συνιδιοκτητών της, θα καταβάλλεται μέχρι και 12 μήνες μετά την έκδοσή της δικαστικής απόφασης αναγνώρισης των δικαιούχων της αποζημίωσης. Δηλαδή όποιος κατέχει σπίτι 100 τ.μ. σε δώδεκα (12) μήνες θα εισπράξει 12.000€.

Ο Νόμος ορίζει απευθείας κτηματογράφο το Διευθυντή της Πολεοδομίας και Περιβάλλοντος Κο Αναστάσιο Τάσιο της Νομαρχίας Τρικάλων. Ο ίδιος άλλωστε παρέδωσε και τη κτηματογράφηση των 1432 στρεμμάτων του προηγούμενου Νόμου 3066/2002, για το έτος 2005. Ο ανωτέρω κτηματογράφος υποχρεούται να παραδώσει την κτηματογράφηση εντός προθεσμίας πέντε (5) μηνών. Περαιτέρω καθυστέρηση της μη παράδοσης της κτηματογράφησης υπόκειται σε πειθαρχικό αδίκημα.

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να σημειώσω και να τονίσω το εξής: Στο άρθρο 21, παράγραφο 5 του Νόμου αναφέρεται ότι οι κάτοικοι των προς απαλλοτρίωση εκτάσεων υποχρεούνται να επιτρέπουν και να διευκολύνουν τον κτηματογράφο βάσει του άρθρου 19.

Δεν πρέπει να δημιουργούν προβλήματα παρεμπόδισης της κτηματογράφησης όπως συνέβη στις 11 Φεβρουαρίου 2009 από ελάχιστους. Αυτοί οι ελάχιστοι οφείλουν να γνωρίζουν ότι σε ενδεχόμενη παρεμπόδιση του έργου του κτηματογράφου, το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης είναι αρμόδιο να επιβάλλει την τάξη σε θέματα παρεμπόδισης.

Από την άλλη, οι ελάχιστοι αυτοί αντιδρώντες σήμερα, δήλωσαν όλα τα ακίνητά τους το 2005, κατά την προηγούμενη κτηματογράφηση των 1432,137 στρεμμάτων του Νόμου 3066/2002. Όσοι δε θα δεχτούν την κτηματογράφηση κινδυνεύουν να γραφτούν στο Κτηματολόγιο με τη λέξη άγνωστος και τα λεφτά της αποζημίωσής τους να καταθεθούν στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων... και άντε να τα πάρουν μετά! Δύσκολο να ξεπλέξεις από τις Υπηρεσίες αυτές! Θα τα κάνουν δώρο στο Δημόσιο;

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να κλείσω, απευθύνοντας το μήνυμά μου στους συντοπίτες μου: Ναι στη λειτουργία του έργου που θα δώσει πνοή ζωής στον τόπο μας Ναι στον καινούργιο Νόμο που επισπεύδει τη λειτουργία του

Ναι στην Ανάπτυξη του χωριού μας Όχι στην εμμονή εκείνων που παρεμποδίζουν το έργο και καθυστερούν την Ανάπτυξη του Δήμου Πινδών και της ευρύτερης περιοχής.

Υ.Γ.: Ο Βουλευτής του ΠΑΣΟΚ Α. Αθανασιάδης στη δευτερολογία του είπε τα εξής: ...Γιατί το Νομοσχέδιο Μεσοχώρας, που αναφέρεται στη λειτουργία έργου πράσινου και όχι επιβλαβούς για την υγεία, προβλέπει τέτοιες ευνοϊκές τιμές ενώ στην Πτολεμαίδα, που τα έργα είναι ρυπογόνα και ζημιογόνα για την υγεία, οι κάτοικοι αποζημιώνονται με τα μισά λεφτά από εκείνη των κατοίκων της Μεσοχώρας; Μήπως δεν είναι κι αυτό ένα σημαντικό πρόβλημα του νέου Νόμου 3734/2009;

Το ανωτέρω Νομοσχέδιο μετά από συνεχείς διαβουλεύσεις δύο (2) περίπου ετών μεταξύ του Περιφερειάρχη Θεσσαλίας Κου Φώτη Γκούπα και των θεσμικών οργάνων του Δήμου Πινδών, Δήμου Αιθίων, Διευρυμένης Κοινότητας Νεραίδας και του Νομάρχη Τρικάλων κατέληξε προς ψήφιση στη Βουλή των Ελλήνων, αφού προηγουμένως πέρασε προς έγκριση από τη διαρκή Επιτροπή Παραγωγής και Εμπορίου της οποίας προϊστάται η Κα Αικατερίνη Πανουργιά.

Το ανωτέρω προεδρείο στη συζήτηση αυτή για το Νομοσχέδιο Μεσοχώρας δέχτηκε να παραστούν μόνο τα θεσμικά όργανα των περιοχών που θίγονται από το φράγμα, ο Δήμαρχος Πινδών Κος Α. Παντέρας, Αιθίων Κος Μπατατόλης, ο Πρόεδρος της Διευρυμένης Κοινότητας Νεραίδας Κος Η. Καραγιώργος, ο Νομάρχης Τρικάλων Κος Η. Βλαχογιάννης, οι Βουλευτές Τρικάλων: Κα Σ. Μερεντίτη ως εισηγήτρια του ΠΑΣΟΚ και ο Κος Χ. Χάιδος, ο Υπουργός Δικαιοσύνης Κος Χατζηγάκης, ο Υφυπουργός Οικονομίας Κος Ν. Λέγκας, ο Υπουργός Ενέργειας Ανάπτυξης Κος Χ. Φώλιας, το επιτελείο της ΔΕΗ καθώς επίσης και ο Πρόεδρος του Ι.Γ.Μ.Ε. Κος Χ. Τσουτρέλης. Την ψήφιση του ανωτέρου Νόμου την παρακολούθησε προσωπικά από τα θεωρεία της Βουλής, Σας παραθέτω όσα είδα και άκουσα.

Ο νυν Υπουργός Ενέργειας και Ανάπτυξης, Κος Χατζηδάκης, ανέφερε ότι το ανωτέρω έργο κόστισε 500.000.000€ και ότι το Ελληνικό Δημόσιο χάνει από τη μη λειτουργία του 35.000.000€ ετησίως. Αντιθέτως, με τη λειτουργία του θα παραχθεί πράσινη ενέργεια ισχύος 161,6MW. Εάν το φράγμα λειτουργούσε το καλοκαίρι του 2007, όπου ο υδράργυρος άγγιξε τους 48° C θα συντελούσε στην αποφυγή μπλακ άουτ και κατ' επέκταση των σοβαρών οικονομικών επιπτώσεων αυτού από την ανεπαρκή συντήρηση κρεάτων και άλλων ευπαθών τροφίμων.

Ο Υφυπουργός Ενέργειας Ανάπτυξης, Κος Γ. Μπούντας, επισήμανε ότι το υδροηλεκτρικό φράγμα Μεσοχώρας είναι αυτόνομο και συνδέεται μόνο περιβαλλοντικά με το όλο έργο της εκτροπής του Αχελώου. Ακολούθησε η ομιλία της εισηγήτριας του ΠΑΣΟΚ, Κας Σ. Μερεντίτη, η οποία είναι υπέρ της λειτουργίας του υδροηλεκτρικού έργου, ωστόσο το καταψήφισε διότι δεν έγιναν οι σχετικές βελτιώσεις του καινούργιου Νομοσχεδίου.

Ο Βουλευτής του ΠΑΣΟΚ, Κος Χ. Χάιδος, ανέτρεξε στις προδιαγραφές του ανενεργού πλέον Ν3066/2002 και καταψήφισε το νέο Νομοσχέδιο.

Ο Βουλευτής του ΚΚΕ Κος Α. Κανταρτζής υποστήριξε ότι για την σταθερότητα της Δ' Ζώνης απεφάνθη το Ι.Γ.Μ.Ε. (ανώτερη Υπηρεσία Γεωλογικών Μελετών του κράτους) και αυτό ευθύνεται για τη μη εδαφολογική καταλληλότητα του χώρου αυτού. Περίμενε βελτιώσεις επί του Νομοσχεδίου και το καταψήφισε.

Μετά από τα παραπάνω θα ήθελα να παραθέσω και τη δική μου άποψη επί του θέματος. Ο Νόμος 3734/2009 παρουσιάζει αρκετά θετικά στοιχεία. Βάσει αυτού:

Η ΔΕΗ εκδίδει εγγυητική επιστολή 5.000.000€ υπέρ του Δήμου Πινδών μέσα σε δυο (2) μήνες από τη συντέλεση της απαλλοτρίωσης των προς μετεγκατάσταση περιοχών: Βαρκό Κάτω και Άνω (συνολικής έκτασης 146 στρεμμάτων) και περιοχή «σπίτια» έκτασης 160 στρεμμάτων, εκτάσεις δασικά αποχαρακτηρισμένες.

Οι ανωτέρω περιοχές είναι γεωλογικά σταθερές μετά τις επιτόπιες έρευνες του Ι.Γ.Μ.Ε. Η εγγυητική επιστολή καλύπτει όλο το φάσμα της εκπόνησης μελετών και την κατασκευή έργων υποδομής, πάντα υπό την επίβλεψη της Περιφέρειας.

Άλλο θετικό σημείο είναι ότι και η Μεσοχώρα τυγχάνει της εύνοιας του Ν. 3734/2009 δικαιούται δηλαδή συμπληρωματική αποζημίωση από την απαλλοτρίωση 1092519/5318/0010 19.7.1993 (ΦΕΚ 1000Δ') όπως συνέβη και το Αρματολικό βάσει του Ν. 3066/2002 από την απαλλοτρίωση 1092518/5317/0010 19.07.1993 (ΦΕΚ 993 Δ'). Όλες σχεδόν οι αποζημιώσεις διπλασιάστηκαν και συγκεκριμένα: Τα σπίτια, παλιά και

Ποίηση

Η ΜΗΤΕΡΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ
ΚΑΙ Η ΜΗΤΕΡΑ ΤΟΥ ΙΟΥΔΑ

Με αργό το βήμα η Παναγιά κι αμέτρητο τον πόνο,
τη νύχτα από το Γολγοθά κατέβαινε και μόνο
ο Ιωάννης ήταν πλάι της μες στο βουβό της θρήνο.

Όλα τριγύρω σιωπηλά, βουβός είναι κι ο δρόμος,
θαρρείς τον κόσμο νέκρωσε, ένας μεγάλος πόνος.

Κι όσο βαδίζουν σα σκιές στα άχαρα εκείνα μέρη,
λέει μοιρολόγια η Παναγιά, τα πιο όμορφα που ξέρει.
Τα λέν τα όρη κι οι πλαγιές από όπου κι αν διαβαίνει
κάθε λουλουδι τρυφερό που βρίσκει το μαραίνει.
Κλαίει η Παρθένας που αγινε σκοτάδι εκείνη η μέρα,
είναι ο Χριστός Θεάνθρωπος, μα η Παναγιά Μητέρα.

Πιο κάτω ακούει μια φωνή που την ερημιά ταραίζει
και τι φωνή λυπητερή: ποια είναι, ποια στενάζει;
Ποια σαν κι εμέ άλλη πονει και μοιρολόγια λέει,
με τον παιδιού της το χαμό, ποια άλλη μάνα κλαίει;
Ναι, μια μάνα κάθεται μονάχη σε μιαν άκρη,
απαρηγόρητα θρηνηί και χίνει μαύρο δάκρυ.
Κι εκείνη σαν τη Παναγιά το γιο της έχει χάσει
και δε μπορεί η άμοιρη σιγή να τον ξεχάσει.
Η Παναγιά το Χριστό τον είδε Σταυρωμένο,
μα κείνη είδε σε δένδρο το γιο της κρεμασμένο.
Κλαίει. Αλλά το κλάμα της δε συγκινεί κανένα.
Νιώθει όμως τον πόνο της η Παναγιά Παρθένα,
πες ακούει το μοιρολόγι της και πάει να τη γνωρίσει
λόγια Αγάπης να της πει, να την παρηγορήσει,
με ένα χαμόγελο γλυκό, ναι, του Χριστού η Μητέρα,
"μάνα" της λέει "δύστυχη, τι σέρνεσαι εδώ πέρα;"
Δεν είσαι η μόνη που έχασες το φως των οφθαλμών σου,
είμαι και γω, μη δέρνεσαι, πες μου ποιος ήταν γιος σου;

Κι η μάνα που είναι ένοχη, τα μάτια χαμηλώνει
και η ερώτηση αυτή στα σπλάχνα την πληγώνει.
Σκύβει δειλά και απαντά "Ιούδας αδελφή μου,
Ιούδας ονομάζεται, το άμοιρο παιδί μου...
Μόνο μια μάνα μόνο αυτή, σε όλο τον κόσμο ξέρει,
τι κοίτηρό νιώτω βαθιά, στα σπλάχνα μου μαχαίρι.
Στους πέντε δρόμους ρίχτηκα, κυρά μου σα ζητάνα,
αλί και να μην έσωνα, να γίνω Θεέ μου μάνα..."

Η Παναγιά κατάλαβε. Τον γιο της τον γνωρίζει.
Μα η Μητέρα του Χριστού, δε φεύγει δε γογγύζει.
Τον ιδικό της τον καημό ξεχνά την ώρα εκείνη
και για τη μάνα του κακού τα δάκρυά της χίνει.
Σκύβει και την ασπάζεται, χαϊδεύει τα μαλλιά της
και την κρατάει με σιγορή σφιχτά στην αγκαλιά της.
Της λέει λόγια τρυφερά, την γλυκομιμερώνει,
της δίνει θάρρος, δύναμη κι απάνω τη σηκώνει.
"Ελα," της λέει "άμοιρη, πρέπει να ξεποστάσεις,
πάμε μαζί στο σπίτι μου, τη νύχτα να περάσεις.
Εκεί, οι δυο τον πόνο μας τον μητρικό να πούμε,
να σμιζουμε τα δάκρυα και να προσευχηθούμε".

Αυτά είπε η Δέσποινα, στη δύστυχη τη μάνα.
Τι εὐσπλαχνη η Παναγιά! Και ξεκινούν αντίμα,
η μια στις άλλης το πλευρό, σκνιπές, συλλογισμένες,
οι δυο οι μάνες περπατούν, αδελφαγαλιασμένες.

Ναι. Γιατί ο Χριστός που σήμερα, στο Γολγοθά κρεμάται,
έδωσε τέτοια εντολή, "Αλλήλους να αγαπάτε".

Το παραπάνω τραγούδι είναι από τη λαϊκή μας θρησκευτική
Παράδοση. Για την εφημερίδα, Αθανάσιος Στεργίου Λιάτης

Ο γερο-Κριάκουρας

Της ΣΤΑΥΡΟΥΛΑΣ ΜΑΝΤΕΛΛΟΥ - ΧΡΗΣΤΑΚΗ, («Βούλα του Τσιταλάμαγκα»)

Η ΝΕΡΑΪΔΑ ΜΑΣ

Τι κι αν γεράσει ο άνθρωπος,
τα χρόνια κι αν διαβαίνουν;
Σ' όποιον πονάει τον τόπο του
οι αναμνήσεις μένουν.

Το Γρεβενό κι αν γέρασε, έδωσε τη σκυτάλη
στην όμορφη Νεραΐδα μας που δεν υπάρχει άλλη.
Έχει ολόξανθα μαλλιά, νυφούλα στολισμένη,
για τη φιλοξενία της παντού είναι ξεκουσμένη.
Πνήγντα έχει τις πηγές και καθαρόν αέρα.
Ο ήλιος όταν πρωτοβγεί λάμπει πέρα ως πέρα.
Έχει στην άκρη το Γλαβά, τον πολυξακουσμένο

κι απ' άκρη σ' άκρη το χωριό πάντα είναι ποτισμένο.
Την όμορφη πλατεία της που 'ναι πλακοστρωμένη
στη βορινή της τη μεριά είν' η εκκλησιά χτισμένη.
Είν' η εκκλησιά τ' Αη Γιώργη μας, τ' αφέντη καβαλάρη
τον προσκυνάμε όλοι μας και το 'χουμε καμάρι.
'Κει γίνοντ' όλες οι χαρές, εκεί το πανηγύρι
και ο καγκελωτός χορός ο ήλιος πριν να γείρει.
Τα πέντε εξωκλήσια της την έχουσε ζωμένη
κι όσες φουρτούνες πέρασε, 'π' αυτά είναι φυλαμένη.
Έχει την Αγία Κυριακή που 'ναι το στήριγμά της
και στην κορφή του Κριάκουρα, που 'ναι τα σύνορά της.

Ο ΓΕΡΟ-ΚΡΙΑΚΟΥΡΑΣ

Αυτός ο γερο-Κριάκουρας, ο πολυξακουσμένος,
δεν είναι κρίμα κι άδικο να είναι ξεχασμένος;
Είν' ο καθρέφτης του χωριού με κρουσταλλένιο τζάμι
έχει κορνίζα κάρυνη και πέρα ως πέρα λάμπει.
Πολλά έχει ο Κριάκουρας και τι να πρωτογράψεις;
Αν «έχεις κότσια», φίλε μου, ανέβα ν' απολάψεις!
Απ' την κορφή του Κριάκουρα τα Γιάννιν' αντικρίζεις.
Και άμα έχεις και τρουβά, βοτάνια τον γιομίζεις.
Ο ήλιος στην ανατολή όταν γλυκοξυπνήσει,
πρώτα το γερο-Κριάκουρα θα τον ηλιοφωτίσει.
Στην πιο ψηλή του την κορφή, δυο και... χιλιάδες μέτρα,
με το σεισμό του '67 δε ράισ' ούτε πέτρα.

Αχόρταστη κι αμέτρητη του Κριάκουρα η χάρη.
Όποιος θέλει αμάραντο, εκεί θα βρει να πάρει,
καθώς κι αγριοβασιλικό, ψινθιά, νένες και τσάι,
όσος καιρός και αν διαβεί, αυτό μοσχοβολάει.
Έχει και τρύπα ξεκουστή με παγωμένο χιόνι,
που όσα χρόνια κι αν διαβούν, αυτό ποτέ δε λιώνει.
Πρώτος το χιόνι δέχεται και στέλλει το χαμπέρι,
πως ο χειμώνας έρχεται και πάει το καλοκαίρι.
Στον πάτο του Κριάκουρα, όπου στοιβάζει χιόνια,
βρίσκεις τσουκνιδία τρυφερή για να Αύγουστο ακόμα.
Δέχονταν τους φυγόδικους και τους κυνηγημένους,
χιλιάδες γιδόπρόβατα με τους τζιμπομπαναριούς.

Η ΔΟΞΑ ΤΟΥ ΚΡΙΑΚΟΥΡΑ

Καραϊσκάκης διάβαινε απ' τα χωριά του Βάλτου,
που οι διάβες του 'χανε κοπέι και η λισιά του Άσπρου.
Τα μονοπάτια είχαν κλειστεί και φράχτηκαν οι δρόμοι,
μα για τον τετραπέδατο υπήρχαν κι άλλοι τρόποι.
Πέρασε απ' το Γρεβενό που είναι σταυροδρόμι
και τον ακολουθούσαν οι σύντροφοί του όλοι.
Με τη βαριά αρρώστια του και με τη στενοχώρια,
αυτός βρήκε τη δύναμη να πάει στα Βλαχοχώρια.
Και πήρε τον ανήφορο απ' το Γρεβενόσέλι
κι αγάλια-αγάλια ο άρρωστος μπήκε μες στο διασέλι.
Η στρατ' απέκεια διάβαινε κι ήταν αποσταμένος
κι έμεινε απ' τον Κριάκουρα κατενθουσιασμένος,
που ήταν γιομάτος πρόβατα, που ήταν γιομάτος γίδια
και με λουλουδοβότανα που τα 'χε για στολίδια.
Γυροβολία αγνάντευε και ταλαιπωρημένος

αντίκρισε τον Κριάκουρα εντυπωσιασμένος
με τσάι και αμάραντο να 'ναι στεφανωμένος
και με αγριολούλουδα παρδαλοφορεμένος.
Σ' ένα λιθάρι ακούμπησε λίγο να ξεποστάσει
κι απ' τον πολύ ενθουσιασμό όλα τα 'χε ξεχάσει.
Ένωσε ο Κριάκουρας τον ενθουσιασμό του
μα και παραξευτέθηκε πόκανε το σταυρό του.
Στην Παναγιά προσεύχονταν για να τον βοηθήσει,
να πάρει πάλι τ' Άγραφα, στη μάχη να νικήσει.
Σκέφτηκε τότε ο Κριάκουρας να τονε βοηθήσει,
να ξαναπάει δύναμη, να πάει καλά στη βρύση,
να πιεί νερό ο άρρωστος, λίγο να ξεποστάσει
και στο σκοπό που έβαλε με το καλό να φτάσει.
Η βρύση βγαίνει στο βουνό, τη λεν Νεραΐδας βρύση,
κι όποιος θα πιεί νερό απ' αυτή, πολλά χρόνια θα ζήσει.

Ο ΚΑΗΜΟΣ ΤΟΥ ΚΡΙΑΚΟΥΡΑ

Σήμερα ο Κριάκουρας πολύ 'ναι σκανιασμένος,
αφού τα πάντα έχασε, δικαιολογημένος.
Γιατάκια μείναν ορφανά, αφέντες καρτερούνε
και στα προσκεφαλάκια τους άγρια πουλιά λαλούνε.
Τόμεινε ο Σπύρος έρημος και ξεμοναχιασμένος
κι απ' ό τι βλέπει γύρω του απογοητευμένος,
που ξέρει την αξία του απ' τα παλιά τα χρόνια,
πατάει τα ποδαράκια του και με βροχές και χιόνια.
Ναι! Αυτόν τον ογδοντάχρονο το Σπύρο Καρακώστα
ο Κριάκουρας τον καρτερεί μέρα και νύχτ' ακόμα.
Δίνει στο Σπύρο δύναμη κι εκεί που αγναντεύει,
αντί να πάρει δύναμη, τον απογοητεύει.
Βλέπει τις ράχες έρημες και αδειανές τις στρούγκες,
τα τσελιγκάτα λείψανε και οι τσελιγκοπούλες,
να σκούζουν τα τρουγκολίδια, που φύγαν οι αρμηχτάδες
και τα γιατάκια ξίστρωτα, που λείπουν οι αφεντάδες.

Οι στάλοι να 'ν' ξαρμάτωτοι κι αγνώριστα τα γρέκια
κι ο Σπύρος μας από καημό αγναντεύει και παρέκεια.
Τα πλάια να 'ναι αδειανά, ξεροχορταριασμένα
και μόνο αγριοζούλατα βρίσκονται φωλιασμένα.
Να 'ναι αητοί να τα πατάν κι αγρίμια να βοσκάνε
κι αποβραδής οι πέρδικες να πικροκελαηδάνε.
Αυτός ο γερο-τσέλιγκας, ο Σπύρο Καρακώστα,
κρατάει την παράδοση πρόβατα σαλαστώντας.
Αυτός σιουράει πρόβατα και σαλαγάει γίδια,
που συνοδεύουν τα βουνά και τα 'χουσε στολίδια.
Έχει και άλογο ψαρή, που το 'χει για καμάρι
με μαντανιά κεντιστή στρωμένη στο σαμάρι
κι άμα πααίνει στα πρόβατα, τον βλέπεις καβαλάρη,
πότε αυγούλα με δροσιά και πότε με φεγγάρι.
Τιμή του και καμάρι του και για την αρχοντιά του!
Του εύχομαι από καρδιάς να οδίσουν τα παιδιά του!

Αναδημοσίευση από το περιοδικό «ΤΟ ΓΡΕΒΕΝΟΣΕΛΙ» τεύχος 66 ΧΙΝΟΠΩΡΟΣ 2008

Πάσχα στην Λαφίνα

Ο Πέτρος πάει για το χωριό
πάει την φαμελιά του
δακρύζουνε τα μάτια του
γελούνε και τ' αυτιά του.

Το Πάσχα είναι έθιμο
το Πάσχα είναι χάρη
είναι για κάθε χριστιανό
για κάθε φαμελιάρη.

Πέμπτη πρωί ξεκίνησε
και Πέμπτη βράδυ φτάνει
κι αμέσως στη μανούλα του
τηλέφωνο να κάνει.

- Μάνα μ' πως κάνουν τον πλαστό;
πως κάνουν την πίτα;
γιατί πεινάνε τα πιδιά
και θα με πάρει νύχτα.

- Η πίτα θέλει λάχανα
θέλει και τσ-κνιδάκι
να την αρχίζεις το πρωί
να μην σε βρει βραδάκι.

ροκίσιο αλεύρι βάλε της
πλαστό σαν θα την κάνεις
κι άναψε και το φούρνο σου
πιδί μ' να προκάνεις.

Την άλλη μέρα το πρωί
στον Αετό πηγαίνει
αρνάκι να 'ναι νόστιμο
στον Πάνο παραγγέλνει.

κι η Παναγιώτα την πατσά
πλένει και τ άντερα του
τη μαγειρίτσα νόστιμη
θέλει για τα πιδιά του.

Σαββάτο το απόγευμα
νωρίς - νωρίς πηγαίνει
στην εκκλησιά η Ανάσταση
8 η ώρα βγαίνει.

Γιατί παπά 'χουν δανεικό
και γι άλλα χωριουδάκια
που να προκάνει ο έρημος
πολλά τα εκκλησιάκια.

Την Κυριακή πρωί - πρωί
την σούβλα του την στένει
ανάβει και τα κάρβουνα
κι ο πετεινός του κρένει.

Σαν φάγαν και σαν ήπιαν
περίσσια σαν γλεντήσαν
τον δρόμο τον επήραν
Λαφίνα μ' και σ' αφήσαν.

Πέτρο μ' όλα τα πρόκανες
έχεις περίσσια χάρη
είσαι νοικοκυρόπιδο
λιβέντης και παλκάρι.

Πρώτος εις την κουζίνα σου
με τέχνη και μεράκι
πέιτε μου ποιόν ψηφίζετε
Πέτρο ή Μαμαλάκη;

ΚΡΗΤΙΚΟΣ

Παλιά έθιμα του χωριού μας Αρραβώνες-Γάμοι

Γράφει ο Παχτουριώτης Χρήστος Κων. Λύτρας

Στα περασμένα τα προπολεμικά χρόνια και τα παλιότερα χρόνια τα έθιμα αρραβώνων - γάμου ήταν τελείως διαφορετικά από τα σημερινά. Τα συνοικέσια γίνονταν σχεδόν όλα τα καλοκαίρια που συγκεντρώνονταν όλοι οι κάτοικοι στο χωριό και κλείνανε τα περισσότερα, ανάμεσα στα δύο πανηγύρια, του Προφήτη Ηλία 20 Ιουλίου τρεις μέρες και της Παναγίας 15 Αυγούστου δυο μέρες, γι' αυτό τα πανηγύρια λέγονταν και «νυφοπάζαρα». **Τις ημέρες των πανηγυριών τα παλικάρια και οι νιες του χωριού κατέβαιναν στην πλατεία να χορεύουν και στο χορό μονάχα μπορούσαν ελεύθερα να βλέπονται μεταξύ τους.** Όταν σ'ένα

νέο άρσεε μια κοπέλα δεν μπορούσε ο ίδιος να της μιλήσει αλλά έπρεπε ή ο ίδιος προσωπικά ή να στείλει έναν από τους γονείς του κάποιο συγγενή του να πάει να ζητήσει την κοπέλα σε γάμο από τους γονείς της. Όταν θα συμφωνούσαν και θα αποφάσιζαν τότε θα κανόνιζαν και την προίκα η οποία ήταν πάντοτε μικρή γιατί τότε όλοι σχεδόν στα χωριά μας ήταν φτωχοί.

Η σημαντικότερη προίκα τότε ήταν ο ρουχισμός τον οποίο κάθε κοπέλα ετοίμαζε από τότε που πρωτομάθαινε να υφάνει, να πλέκει και να κεντάει μέχρι το γάμο της ενώ όλα τα άλλα τα ετοίμαζαν οι γονείς της.

Πριν απ' το γάμο γίνονταν οι αρραβώνες στο σπίτι της κοπέλας σε στενό οικογενειακό κύκλο ή σε ευρύτερο συγγενικό με μουσικά όργανα και τραγούδια. Τις βέρες τις άλλαζε ή ο παπάς ή πατέρας του γαμπρού με ευχές για τους μελλόνυμφους.

Μετά τους αρραβώνες καθόριζαν και την ημερομηνία του γάμου που απαιτούσε μεγάλη φροντίδα και πολλά έξοδα ιδιαίτερα τότε με την ανέχεια και τη φτώχεια των χωριών μας γι' αυτό και λέγανε: «*όποιος δεν πάντρευσε και δεν έκτισε δεν ξέρει τίποτε από οικονομία.*»

Ο γάμος στο χωριό μας πολλές φορές κρατούσε τότε μια ολόκληρη εβδομάδα από Δευτέρα μέχρι Δευτέρα. Πριν απ' όλα φρόντιζαν να εξασφαλίζουν μουσικά όργανα, δύο κομπάνιες, μια για το σπίτι του γαμπρού και άλλη για το σπίτι της νύφης.

Τη Δευτέρα το απόγευμα θα μαζεύονταν όλοι οι συγγενείς της νύφης στο σπίτι της για να κόψουν το φόρεμα το νυφικό, που θα το έραβε μια μοδίστρα της αρεσκείας της, καλούσαν δε και το γαμπρό που αυτός θα πλήρωνε και το ράψιμο στην μοδίστρα η οποία καλαμπουρίζοντας προφασιζονταν ότι «δεν έκοβε το ψαλίδι της» για να πληρωθεί και φιλοδώρημα από το γαμπρό. Μετά από το φόρεμα που θα παραβουκόταν ο γαμπρός δεν θα έπρεπε την εβδο-

μάδα αυτή να ξαναδεί τη νύφη.

Την Τρίτη η νύφη θα μάζευε όσες κοπέλες θα μπορούσαν να τη βοηθήσουν να πλύνει, να σιδερώσει ότι από την προίκα της θα ήταν σε θέση να ταξιδέψει για το νέο νοικοκυριό της. Επίσης θα προσπαθούσαν να εξοικονομήσουν σφάγια και οτιδήποτε πράγμα για το γάμο που θα χρειάζονταν.

Την Τετάρτη θα «αναπιάναν τα προζύμια» για τις κουλούρες του γάμου, με την ευκαιρία αυτή θα «αλευρώναν το γαμπρό», απαραίτητο έθιμο έτσι την Τετάρτη το βραδάκι με χαρές, τραγούδια πάντα με γραμμόφωνα ώσπου να έρθουν τα όργανα, μαζεύονταν οι συγγενείς και προσκαλεσμένοι του γαμπρού στο σπίτι του, καλούσαν τρία παιδιά που να έχουν μάνα και πατέρα και αναλάμβαναν να κοσκινίσουν το αλεύρι. Κοσκινίζοντας το αλεύρι σε μια σκάφη τα παιδιά, περνούσαν οι προσκαλεσμένοι και έριχναν διάφορα κέρματα μέσα στη σίτα και πέρναν από ένα άμα έβρισκαν επάνω του, να τον αλεύρωναν και του εύχονταν «καλά στέφανα». Τα κέρματα που μάζευαν τα παιδιά τα μοιράζονταν γλεντούσαν δε αρκετά με διάφορα ποτά, τσίπουρα και μεζέδες.

Την Πέμπτη κατ' αυτόν τον τρόπο θα αλεύρωναν και τη νύφη. Το αλεύρι αυτό που θα πείρισε θα το αναπιάναν προζύμη για να ζυμώσουν τις κουλούρες που θα της κάνουν κεντητές και τόσο άσπρες με το πιο πολυτελείας αλεύρι που υπήρχε.

Την Παρασκευή ετοίμαζαν τα σφάγια και τα καζάνια και θα μάζευαν πιάτα και κουταλοπήρουνα από όλο το χωριό για να φτάσουν για όλο τον κόσμο που θα έτρωγε στο γάμο και κανόνιζαν τους μαγειρούς που θα αναλάμβαναν προσωπικά και υπεύθυνα τι μαγειρέμα των φαγητών. Επίσης κανόνιζαν και τρία ή πέντε αγόρια και κορίτσια και άλλα τόσα από τη νύφη τα «Μπρατίμια» πρωτοξάδερφα των νεόνυμφων που θα αναλάμβαναν την εξυπηρέτηση του κεράσματος των προσκαλεσμένων και για να διακρίνονται από τους άλλους είχαν ένα μαντίλι άσπρο στο λαιμό.

Το Σάββατο ήταν και η μεγάλη μέρα του γλεντιού. Στο σπίτι της νύφης από το πρωί καταφάναν τα όργανα· το απόγευμα πολύ γρήγορα θα προσκαλούσαν τον κόσμο· τότε προσκλητήρια δεν κάναν στον Τύπο, ιδιόχειρα μόνο. Και κάτι άλλο όταν προσκαλούσαν, στέλναν έναν συγγενή τους με ένα μπουκάλι κενητό και στρογγυλό (την κάφα ή φιρφίρι) γεμάτο τσίπουρο, στο κάθε σπίτι που θα προσκαλούσαν. Του πρόσφεραν το μπουκάλι και έπινε μια γουλιά και αυτό ήταν το σημάδι ότι τον προσκαλούσαν στο τραπέζι και συνέχισαν στους γάμους.

Δώρα δε όπως σήμερα δεν υπήρχαν τότε· το μόνο που πηγαίναν ήταν μια κουλούρα ή ένα σφάγιο ή μια νταμιτζάνα κρασί.

Το Σάββατο μαζεύονταν όλοι στο σπίτι της νύφης το απόγευμα και πρώτα «τεγγιάζαν» τα προικιά της νύφης, τα κάναν μπόγους ανά 4-5 τεμάχια ρούχα, να είναι σε θέση να μεταφερθούν στο σπίτι του γαμπρού. Στο τέγγιασμα θα παίρναν μέρος αγόρια και κορίτσια που να έχουν μάνα και πατέρα. Στο δι-

πλωμα που τα κάναν, ανάμεσα ρίχνανε ρύζι, κουφέτα, λεφτά και λουλούδια, από αυτά που πετάγαν οι προσκαλεσμένοι βλέποντας τα προικιά όταν τα κατεβάζαν και τα ξεδιπλώναν ένα-ένα από τη «στηβανιά» όπως της λέγαν της νύφης, εκθέτοντας τα στο κοινό, βάζαν δε επάνω στα εκτεθειμένα προικιά ένα αγοράκι να κάτσει για γούρι δήθεν η νύφη να κάνει αγόρι.

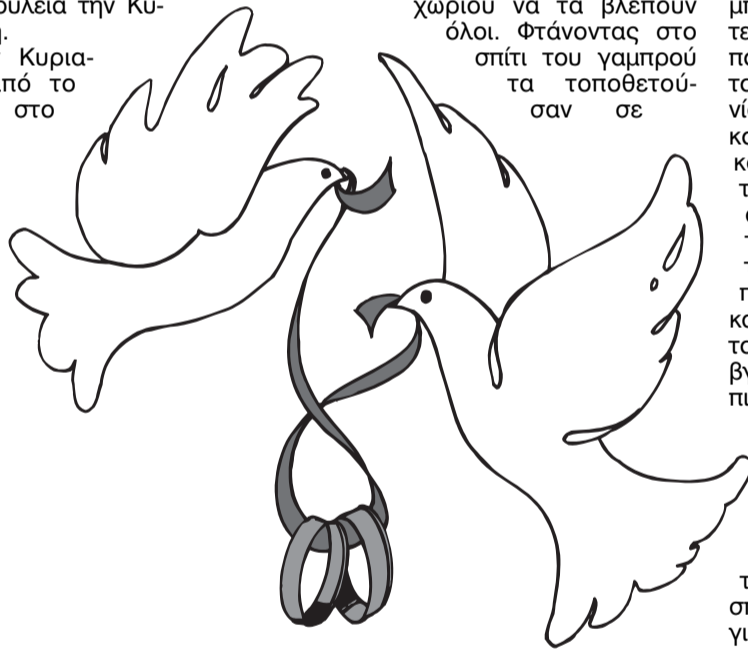
Μετά το τέγγιασμα των προικιών, φρόντιζαν να τακτοποιήσουν όλους τους προσκαλεσμένους να φάνε. Έστρωναν κάτω στο πάτωμα διάφορα σεντόνια ή χράμια, εάν είχαν μαξιλάρια, εάν δεν είχαν κάθονταν σταυροπόδι και όλοι με τη σειρά άρχιζαν και σερβίρονταν από τα μπρατίμια και άλλους συγγενείς της νύφης που βοηθούσαν. Μετά το φαγητό τραγουδούσαν όλοι μαζί το τραγούδι «*σε τούτη την ταύλα που είμαστε, σε τούτο το τραπέζι...*» και άλλα τραγούδια, πίνοντας και κρασί και μπαίνοντας στα κέφια σηκώνονταν να χορέψουν. Πρώτα βάζαν τη νύφη στο χορό έπειτα και οι άλλοι με τη σειρά όλοι, μέχρι τα ξημερώματα ώσπου το διαλούσαν, να ξεκουραστούν όλοι, γιατί τους περίμενε πιο πολύ δουλειά την Κυριακή.

Την Κυριακή από το πρωί στο

τι της νύφης. Τρώγανε όλοι μαζί, τραγουδούσαν και χόρευαν ως την ώρα που θα ξεκινούσαν να πάνε να πάρουν τα προικιά από το σπίτι της νύφης.

Ξεκινούσαν με τα όργανα, τα δεμπρατίμια χορεύοντας μπροστά και ακολουθώντας πίσω όλοι, κατευθείαν στο σπίτι της νύφης. Εάν η νύφη ήταν από άλλο χωριό πήγαιναν με μουλάρια και άλογα στολισμένα όλοι καβάλα και είχαν και ένα άλογο για τη νύφη χρώματος λευκού ή караβέλικο. Πριν πάνε για τα προικιά στέλνανε τρεις ανθρώπους, τους κουλουριάρους, να πάνε την κουλούρα στο σπίτι της νύφης και από εκεί θα την άλλαζαν με άλλη κουλούρα της νύφης. Όταν πηγαίναν να πάρουν τα προικιά, είχαν μαζί τους και το δίσκο της νύφης, που είχε όλα τα καλλυντικά και τα παπούτσια της τα νυφιάτικα, τα οποία θα φορούσε να είναι έτοιμη στον άλλο δρόμο για την εκκλησία.

Φτάνοντας στο σπίτι της νύφης, τους καλωσόριζαν και τους κερνούσαν όλους με ρακί, τυρί, καρπούζι, παίρναν τα προικιά ανά ένα μπόγο ο καθένας στο κεφάλι και άλλα μικρότερα στα χέρια, γύριζαν και περνούσαν από τους κεντρικότερους δρόμους του χωριού να τα βλέπουν όλοι. Φτάνοντας στο σπίτι του γαμπρού τα τοποθετούσαν σε

σπίτι του γαμπρού μαζεύονταν όλους τους κόσμους να βοηθήσει, γιατί ο γαμπρός έκανε και το μεσημέρι τραπέζι σε όλους και το βράδυ βέβαια στους δικούς του προσκαλεσμένους αλλά και σε αρκετούς συγγενείς της νύφης που θα πήγαιναν να κάνουν συντροφιά της νύφης στο καινούργιο σπίτι του γαμπρού, αυτούς τους λέγαν «Μπειτσήδες».

Κατά τις 10 η ώρα την Κυριακή, ξεκινώντας από το σπίτι του γαμπρού με τα όργανα, μπρατίμια και πολλές κόσμες, πατινάδα και τραγουδώντας, πήγαιναν να πάρουν τους κουμπάρους (το Νουνο) και επιστρέφοντας ετοίμαζαν το ξύρισμα του γαμπρού από έναν που να έχει μάνα και πατέρα. Μαζεύονταν όλοι γύρω στο γαμπρό, πρώτοι οι γονείς του γαμπρού, που θα τον «ασήμωναν» στο μέτωπο σταυρώνοντας με ένα ασημένιο νόμισμα της τότε εποχής, και εν συνέχεια περνούσαν όλοι μπροστά του, τον ασήμωναν, τον φιλούσαν, του εύχονταν καλορίζικα και τραγουδούσαν όλοι το τραγούδι «*ξυράφια από τα Γιάννενα...*» Μετά το ξύρισμα του γαμπρού, τακτοποιούσαν τον κόσμο για το μεσημεριανό φαγητό, όπως και στο σπι-

ένα μέρος όλα μαζί, ώσπου να πάει η νύφη να τα τακτοποιήσει.

Και ο τελευταίος δρόμος ήταν να πάνε να πάρουν τη νύφη. Πηγαίνοντας για τη νύφη, στην πομπή ασφαλώς είναι και ο γαμπρός, ο οποίος μεταφέρει και τα δώρα των στενών συγγενών της νύφης, τραγουδώντας «*ας παν να ιδούν τα μάτια μου*» και άλλες πατινάδες, φτάνουν στο σπίτι της νύφης. Καλωσορίζοντας ο ένας τον άλλον φιλιούνται, φιλάει ο γαμπρός το χέρι του πεθερού και εκείνος χαριεντιζόμενος τον φιλοδωρεί με μια μικρή καρπαζιά. Παίρνουν τα δώρα που τους δίνει και όλοι μαζί ξεκινούν για την εκκλησία. Ακόμα και μέσα στο χωριό τη νύφη την ανέβαζαν σε ένα λευκό άλογο μέχρι την εκκλησία. Εκείνα τα χρόνια κάνανε και στα σπίτια στέφανα, αργότερα όμως πάντα στην εκκλησία.

Γίνονται τα στέφανα, βγαίνουν έξω στην πλατεία και άρχιζαν το χορό, πρώτος έσερνε το χορό κουμπάρος με το επιτελείο του και δεύτεροι οι νεόνυμφοι. Κατόπιν όλοι με τη σειρά και όλους με το μαντήλι του θα κρατούσε ο γαμπρός.

Τελειώνοντας και ο χορός αργά το βράδυ, όλοι πήγαιναν στο σπίτι του γαμπρού τραγουδώντας «*έβγα κυρά και πεθερά να δεις τη νύφη πούρχεται*» και πολλά άλλα τέτοια τραγούδια της νύφης. Φτάνοντας στην πόρτα του σπιτιού, η πεθερά περίμενε με το δίσκο στα χέρια, με το γλυκό για να κεράσει τους νεόνυμφους και να τους γλυκάνει στο καινούργιο νοικοκυριό, έβαζαν δε στο κατώφλι ένα σιδερίκι να δρασκελίσει η νύφη για να είναι όλα στεριωμένα και καλορίζικα. Μετά το κέρασμα της πεθεράς, η νύφη καλούσε τους συγγενείς, αυτούς που θα δώριζε έναν - έναν για να τους δώσει τα δώρα, τελευταίο άφηνε τον πεθερό που του έδινε και το ακριβότερο δώρο, συνήθως μια φλοκάτη φανταχτερή. Μετά από αυτά τους κερνούσαν όλους και σιγά - σιγά σκόρπιζαν για λίγο, να πάνε να ετοιμαστούν για το βραδινό γλέντι στο σπίτι του γαμπρού. Μόλις ξεκουράζονταν λίγο, συγκεντρώνονταν πάλι και ξεκινούσαν μαζί με τα μπρατίμια και τα όργανα πατινάδα για το σπίτι του νονού και απ' εκεί όλοι μαζί πηγαίναν στο σπίτι του γαμπρού για το βραδινό γλέντι.

Γυρίζοντας στο σπίτι του γαμπρού ξανάρχιζε το γλέντι· το τελευταίο του γάμου· με φαγοπότι, χορό και ξεφάντωμα μέχρι το ξημέρωμα που άρχιζε το «κανίσκι» του νονού, που ήταν μια κουλούρα, ένα ολόκληρο αρνί και άφθονο κρασί. Πίνοντας από το κρασί του νονού έπρεπε να αδειάσουν τελείως το ποτήρι τους ευχόμενοι να του ζήσουν τα κουμπάρουδια του. Από το πολύ κρασί το κέφι μεγάλωνε και το ξεφάντωμα κρατούσε ως το πρωί της Δευτέρας και τότε βγαίναν όλοι στην πλατεία και πιάναν το χορό, ο οποίος κρατούσε αρκετή ώρα ώσπου να χορέψουν όλοι και από εκεί τελειώνει ο γάμος.

Οι συγγενείς του γαμπρού και τα μπρατίμια του θα έπρεπε να παραβρεθούν και το απόγευμα της Δευτέρας στο σπίτι του γαμπρού για να «ξετεγγιάσουν» (ξεδιπλώσουν) τα προικιά ξεράβοντας τους μπόγους, η δε νύφη τα έβαζε με τη σειρά στη θέση τους.

Είχαν και ένα έθιμο εκείνα τα χρόνια· ξετεγγιάζοντας τα προικιά βρίσκαν μέσα την τριχιά που είχε πάντα η νύφη, που θα έφερνε τα ξύλα από το λόγγο ή τη βαρέλα απ' τη βρύση, γιατί τότε οι γυναίκες φέρναν στην πλάτη και τα ξύλα από μακριά και το νερό απ' τη βρύση.

Με την τριχιά αυτή πιάναν το γαμπρό, εάν μπορούσαν βέβαια, και τον κρεμούσαν ή από μια γρινιά (χοντρό μαδέρι) του σπιτιού ή από ένα δέντρο έξω· και για να τον ξεκρεμάσουν θα έπρεπε η νύφη να τους πληρώσει (να τον εξαγοράσει).

Επίσης η νύφη εκείνο το βράδυ θα έπρεπε να πάρει τη βαρέλα και με ένα παιδάκι παρέα, που να έχει μάνα και πατέρα, να πάνε στη βρύση να πάρει νερό. Έπαιρνε νερό και κατόπιν έβαζε μέσα στη βρύση ένα μήλο και μερικά κέρματα τα οποία έπαιρνε το παιδάκι από την πέτρινη βρύση που είχαμε τότε.

Επίσης για εκείνη τη χρονιά του γάμου του, είχε υποχρέωση ο γαμπρός να εφοδιάσει την εκκλησία του χωριού με δάφνη για την ημέρα των Βαΐων.

Στην Τηλεόραση 902 ο Σπύρος Νεραϊδιώτης

Το Σάββατο 24 Γενάρη η τηλεόραση του 902 έκανε αφιέρωμα στην ορεινή πατρίδα των ανατολικών Τζουμέρκων. Στην 30λεπτη εκπομπή «**Ανοιχτοί Ορίζοντες**», την οποία επιμελείται και παρουσιάζει ο Θοδωρής Σδροούλιας, προβλήθηκαν πλάνα, αφηγήσεις των κατοίκων, τραγούδια, καθώς και το παραδοσιακό Διπλοκάγκελο από την περιοχή της Νεραϊδας.

Στην ΕΤ3 ο Λ. Ο. "Τα Τζουμέρκα" και ο Σπύρος Νεραϊδιώτης

Στις 8 Μάρτη η τηλεόραση της ΕΤ3 βρέθηκε στο χωριό Σκουληκαριά Άρτας πατρίδα του Γεωργίου Καραϊσκάκη, όπου έκανε γυρίσματα για την εκπομπή "ΚΥΡΙΑΚΗ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ".

Για την εν λόγω εκπομπή χόρεψε το χορευτικό του Λ.Ο. "Τα Τζουμέρκα".

Επίσης μίλησε ο πρόεδρος του συνδέσμου φιλολόγων Άρτας και φίλος της ορεινής μας πατρίδας Δημήτρης Βλαχοπάνος. Η εκπομπή προβλήθηκε την Κυριακή 15 Μαρτίου στις 3,30 μμ απο την ΕΤ3.

Κείμενα και ποιήματα του Παχτουριώτη μουσικού Κώστα Παπαχρήστου

Μέρος 2ο (τελευταίο)

Δημοτικά τραγούδια

Τα δημοτικά τραγούδια είναι η κυριότερη εκδήλωση της ψυχής του λαού μας. Με αυτά εκφράζουμε τους καημούς και τους πόθους της απλής καθημερινής ζωής. Με το δημοτικό τραγούδι «νταχτιρντί και ποποπό» ερχόμαστε στον όμορφο τούτο κόσμο και με το τραγούδι «μοιρολόι» φεύγουμε από αυτόν. Μας συντροφεύουν δηλαδή σε όλες τις εκδηλώσεις της ζωής μας σαν αχώριστοι φίλοι. Φίλος απ' τους καλούς και εγώ των δημοτικών μας τραγουδιών, επιχείρησα να γράψω αυτά που αισθάνομαι σαν Έλληνας που γεννήθηκα και βρήκα το δημοτικό τραγούδι στις ρίζες του. Το δημοτικό τραγούδι επιβάλλεται να διατηρηθεί από την πολιτεία, ν' αγαπηθεί από όλους εμάς που λεγόμαστε Έλληνες και ιδιαίτερα από τη νέα γενιά. Μόνο μέσα από αυτό μπορούμε να γνωρί-

σουμε τις ρίζες της φυλής μας. Τα δημοτικά τραγούδια είναι η εθνική μας κληρονομιά, είναι η ψυχή του λαού μας, είναι η εθνική ταυτότητά μας και η θρησκεία μας, ο χριστιανισμός. Αξίζει λοιπόν να τα προστατεύσουμε και να τα προβάλλουμε. Είναι χρέος εθνικό και επείγουσα ανάγκη. Όποιος θέλει να ζήσει σε αυτό τον τόπο δεν πρέπει να ξεχνά ποτέ την ιστορία και τη γλώσσα του, τους θρύλους και τις παραδόσεις του, τα ήθη και τα έθιμά του. Ας σταθούμε λοιπόν δίπλα στα δημοτικά μας τραγούδια με αγάπη και ενδιαφέρον ώστε να τα διατηρήσουμε ανέθετα, γιατί σ' αυτά χρωστάμε πολλά. Τα δημοτικά μας τραγούδια ήταν και θα παραμείνουν αχώριστοι φίλοι μας στις χαρές και στα γέλια μας, στους πόνους και στα δάκρυά μας.

Η Αγία Παρασκευή

Εκεί ψηλά στα έλατα
πάνω απ' το Παλαιοχώρι
είν' η Αγία Παρασκευή
χτισμένη μες στα όρη.

Αφού ετελειώσαμε
φάγαμε και το στάρι
κατηφορίζοντας ξανά
φεύγουμε από τη χάρη.

Στο δρόμο που την έκτισε
όποιος και να περάσει,
θα κάτσει να ξεκουραστεί
νερό να ξεδιψάσει.

Στις 26 τ' Αλωναριού
γιορτάζει η εκκλησία
κι οι χωριανοί μας γρήγορα
θα παν στη λειτουργία.

Κι η δωρεά που έγινε
εκεί στην εκκλησία
Γυφτάκης ήταν το όνομα
ήταν θαυματουργία.

Ονομασίες έχουμε πολλές
γύρω απ' το χωριό μας
πρέπει να ξέρουν οι νεαροί
που έρχονται κοντά μας.

Πρώι πρώι ξεκίναγαν
όλοι πεζοπορία
για να προλάβουν τον παπά
πριν μπει στη λειτουργία.

Κάνω και μιαν ερώτηση
τους χωριανούς που ζούνε
ποιο έτος είν' το χτίσιμο
αν ξέρουν να μας πούνε.

Φροντίζοντας όλοι μαζί
να βάλουμ' ένα χεράκι
για να μαθαίνει ο κάθε νιος
σια που το λεν Νεράκι.

Κι η λειτουργία γίνεται
κάνουμε το σταυρό μας
όλον τον κόσμο να βοηθά
κι όλους απ' το χωριό μας.

Κοντά σ'ν Αγία Παρασκευή
βρύση με πέτρα έχει χτιστεί
Μπανούζας Νίκος φέρνει νερό,
νερό απ' τον Ποτ' στη.

Επιστολή του Παχτουριώτη δημοσιογράφου Γεωργίου Τσιούνη

Νέα Κίος 8-3-09

Αγαπητοί συμπατριώτες,

Η επιστολή του συμπατριώτη μας και συγχωριανού μου, μουσικού **κ. Κώστα Παπαχρήστου**, για τον πατέρα μου, με συγκίνησε και τον ευχαριστώ από καρδιάς. Επίσης ευχαριστώ εσάς που την δημοσιεύσατε και σας συγχαίρω για μια ακόμη φορά, για την πολύ καλή εφημερίδα που εκδίδετε.

Ο μακαρίτης ο πατέρας μου **Νίκος Γ. Τσιούνης** έλεγε πάντοτε ότι έκανε το καθήκον του έναντι του χωριού του και των συγχωριανών του. «Οτι κάνω, είναι υποχρέωσή μου. Έχω υποχρέωση να το κάνω», τόνιζε σε όσους τον ευχαριστούσαν ή τον συ-

νέχαιραν. Αυτός ήταν ο Νίκος Τσιούνης που έφυγε το 1994 σε ηλικία 104 ετών. Δυστυχώς δεν έχω τη διεύθυνση του αγαπητού μου καλλιτέχνη Κώστα Παπαχρήστου για να τον ευχαριστήσω και με ιδιαίτερη επιστολή μου.

Πάντως τον ευχαριστώ δημόσια χίλιες φορές και του στέλνω την αγάπη μου.

Σας αγαπώ όλους
Γιώργος Τσιούνης
Δημοσιογράφος

Μέλος Ε.Σ.Η.Ε.Α. & Διεθνούς Ομοσπονδίας
Δημοσιογράφων

ΜΕΓΑΛΗ ΕΒΔΟΜΑΔΑ – ΑΝΑΣΤΑΣΗ

ΚΕΙΜΕΝΟ - ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: : Κων/νος Χρ. Βασιλάρας, Ταξίαρχος ε.α.

• Προέκταση και έντονη βίωση της Σαρακοστής είναι η εβδομάδα των παθών με όλα τα στοιχεία της σταδιακής συμπεριεργασίας και συμπαραστάσεως των πιστών στην πολυαφηγημένη από τους Ευαγγελιστές μαρτυρική περιπέτεια του Διδασκάλου τους.

• Η Λαμπρή είναι η μεγαλύτερη γιορτή για τον Έλληνα, που χαίρεται επειδή αναστήθηκε ο Χριστός... ενίκησε τους εχθρούς του, τον Ιούδα, τον Καϊάφα, τον Πιλάτο, τους Εβραίους, τον Άδη και βγήκε θριαμβευτής: Θανάτω θάνατον πατήσας.

• Τα ήθη και τα έθιμα κατά τις ημέρες των εορτών του Πάσχα είναι λίγο πολύ γνωστά και διαφέρουν κατά γεωγραφική περιοχή. Εκείνο το οποίο έχει μεγάλη σημασία κατά τις άγιες μέρες του Πάσχα, είναι να θυμηθούμε τι είπε ο Χριστός, όταν ήταν καρφωμένος πάνω στον Σταυρό. Δηλαδή τα τελευταία επτά (7) λόγια του με συνοπτική επεξήγηση:

• **Πρώτος λόγος Του:** « Πάτερ άφες αυτοίς, ου γάρ οίδασι τι ποιούσιν»! Ένας άνθρωπος αδύνατον

να σκεφτεί έτσι. Ο Χριστός όμως μπόρεσε δείχνοντας υπερβολική αγάπη και ανεξικακία.

• **Δεύτερος λόγος Του αυτός:** «Αμήν λέγω σοι, σήμερον μετ' εμού έση εν τω Παραδείσω». «Σήμερα, μόλις κλείσουμε τα μάτια μας, θα είμαστε μαζί στον Παράδεισο!». Ευλογία, χάρη και τύχη είχε ο πρώην κλέφτης και φονιάς, στον οποίο ο Χριστός είπε αυτή τη φράση.

• **Τρίτος λόγος Του:** «Γύναι, ιδού ο υιός σου... ιδού η Μητήρ σου». Γιατί Γυναίκα και όχι Μητέρα; Για να την κάνει να υπομένει ευκολότερα το Πάθος του Υιού της.

• **Τέταρτος λόγος του Χριστού:** «Θέε μου, Θέε μου, ίνα τι με εγκατέλιπες;». Τη φράση αυτή έπρεπε να την πουν οι άνθρωποι. Επειδή δεν είχαμε εμείς τη δύναμη να τη φωνάξουμε, φώναξε εκείνος για εμάς.

• **Πέμπτος λόγος του Χριστού μας:** «διψώ». Είχε επιθυμία, δίψα, να χύσει το αίμα του.

• **Έκτος λόγος του Χριστού** το «Τετέλεσται». Η αποστολή Του

ολοκληρώθηκε, τελείωσε.

• **Έβδομος λόγος του Χριστού:** «Πάτερ, εις χείρας σου παρατίθειμαι το πνεύμα μου»! Τελιώνει την επί γης ζωής Του, εκπνέει επί του Σταυρού!

• Κρίνεται σκόπιμο να πούμε και δυο λόγια για την Δεύτερη Ανάσταση:

Η δεύτερη Ανάσταση γίνεται το απόγευμα της Κυριακής. Λέγεται και Αγάπη, γιατί δίνει την ευκαιρία συμπιλιώσεων και αδελφικών ασπασμών. Η Εκκλησία επίσης όρισε να μεταφράζεται το Ευαγγέλιο του Εσπερινού της Αγάπης και να διαβάζεται σε πολλές γλώσσες. Είναι κάτι που συγκινεί και δίνει την εντύπωση πασχάλινής ενότητας των εθνών. Συνήθως μετά την απόλυση (ιδιαίτερα στα χωριά), όλοι οι ενορίτες ανταλλάσσουν το φιλίμα της Αγάπης, αρχίζοντας από τον παπά.

ΧΑΡΟΥΜΕΝΟ ΠΑΣΧΑ

ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ
ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ
ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ OFFSET

Τα πάντα σε παρτί

- λογότυπο - σήμα
- επαγγελματική κάρτα
- διαφημιστικό έντυπο - flyer
- σφίσι
- κατάλογος
- πρόσκληση
- προσκλητήριο γάμου - βάπτισμα
- επιστολόχαρτο
- φάκελοι
- σεντολογία γιατρών
- αυτοκόλλητες ετικέτες

ΤΕΝΤΟΛΟΥΡΗΣ Κ. ΔΗΜΗΤΡΗΣ

ΜΥΡΟΦΥΛΛΟΥ 5 & ΜΕΓΑΡΧΗΣ, ΑΓ.ΘΕΟΚΟΥΜΕΝΙΟΣ (ΣΕΙΣΜΟΠΑΗΚΤΑ)

ΤΗΛ/ΦΑΧ: 24310 28700, ΚΙΝ: 6973 330772 e-mail: tenprint@otenet.gr

Βραχομάχοι και Βραχοθραύστες

Με πολλή επιφύλαξη - ενόψει του κινδύνου να θεωρηθεί αυτή η γραφή μου ως απόπειρα μετατροπής της έντυπης, βραβευμένης "Φωνής της ορεινής" μας "πατρίδας" σε αρένα προσωπικών διενέξεων - τολμώ να διατυπώσω τα εξής: στο δυτικοευρωπαϊκό τουλάχιστο χώρο όπου έζησα ως τώρα το μεγαλύτερο μέρος της ζωής μου, οι αρχές των μεγάλων αστικών κέντρων κινητοποιούν φορητά αυτοκίνητα, πλατφόρμες, γερανούς κι επιβαρύνονται με μεγάλα έξοδα για να μεταφέρουν από εκατοντάδες χιλιόμετρα μακριά έναν βράχο, προορισμένο για στήσιμο στην είσοδο ή στην παρυφή του πάρκου, στο κέντρο μιας πλατείας, στην άκρη της παιδικής χαράς. Μα και πολλοί από τους πιο εύπορους πολίτες, που διαθέτουν το χρειαζόμενο χώρο για έναν βράχο εντός του κήπου τους ή στην περιοχή της αυλής τους, δεν διατάζουν να μπουν στο μεγάλο έξοδο και στην μανούβρα μεταφοράς ενός ογκωδέστατου, αλλά γνήσιου κι ακατέργαστου βράχου από τις Άλπεις.

Αλλά γιατί υποβάλλονται οι αρχές των δυτικοευρωπαϊκών αστικών κέντρων στο έξοδο και στο βάσανο του να μεταφέρουν από τα μακρινά βουνά πελώριους βράχους για το πάρκο, την πλατεία, την παιδική χαρά; Μόνο και μόνον για να κοσμίσει - κατά την ιδιότητα αισθητική τους αντιληψή - αυτούς τους χώρους; Εμείς αυτούς τους βράχους στο Παχτούρι - εάν αντέχουν τα μπράτσα μας και τα σφυριά μας και δεν μας πει κανένας «Μη, δεν κάνει!» δεν το 'χουμε σε τίποτα να τους βάλουμε κομμάτι. Και βέβαια επιθυμούμε οι δυτικοευρωπαίοι να κοσμίσει - κατά το γούστο τους - τους δημόσιους χώρους. Μα περισσότερο κι από την αναγκαιότητα αυτή, οι ιθύνοντες αποσκοπούν στο να φέρουν κοντά στο σύγχρονο άνθρωπο εκείνο που έχει χάσει. Και, πρώτ' απ' όλα, ο άνθρωπος της μεγάλης πόλης έχει χάσει τη συντροφιά της φύσης. Έχει χάσει μες στην πληθώρα των μεγαλοπόλεων τον συνάνθρωπό του. Έχει χάσει από τα μάτια του και τους στόχους του τις ανθρωπίνες αξίες.

Συνοψίζω: απόσταση του ανθρώπου από τη φύση, απόσταση απ' τον συνάνθρωπό του, θάνατος των ανθρωπίνων αξιών. Αυτά είναι τα χαρακτηριστικά στοιχεία, που συνθέτουν το φάσμα της αλλοτρίωσης. Το φάσμα της κοινωνικής ασθένειας που έπληξε τον μεγαλοπολίτη προπαντός από τα μέσα του περασμένου αιώνα κι ύστερα - αν και οι ρίζες αυτής της ασθένειας ξεκινούν από τους καιρούς (δέκατο έκτο μετά Χριστόν αιώνα) που χτύπησε ο πρώτος μηχανικός αργαλειός στην Αγγλία, σημαίνοντας στην ευρωπαϊκή ήπειρο την έναρξη της βιομηχανικής επανάστασης και την ανάδειξη δυο άγνωστων ως τότε κοινωνικών τάξεων: της τάξης του εργοστασιαρχή και της τάξης του μισθωτού εργάτη, αυτόν ακριβώς που ο πρώτος τον ξερίζωσε από τη γη του φεουδάρχη (τσιφλικά στη γλώσσα τη δική μας) και τον παρέδωσε ζωντανό στη νεκρή λειτουργία της μηχανής. Δεν περάσανε πολλές δεκαετίες από την έναρξη της βιομηχανικής επανάστασης και ο μισθωτός εργάτης, ο καταναγκασμένος να εργάζεται οικογενειακά 18 και 20 ώρες το 24ωρο στο εργοστάσιο για να «σκυλοζήσει», άρχισε να νοσταλγεί το χώμα, την ανθευτή μρωδιά της γης, την πρόοδο της καλλιέργειας και τη σοδειά - κι ας μην ήταν, πέρα από 'να μικρό μερίδιο, δική του. Ένα κίνημα αγγλικής και πάλι προέλευσης, που αναδείχθηκε μέσ' απ' τους χώρους της μισθωτής δουλειάς, άρχισε να συντρίβει τις μηχανές και να σαρώνει τα εργοστάσια, γυρεύοντας διέξοδο προς το «χαμένο παράδεισο», που εξασφάλιζε άλλοτε στον άνθρωπο τη φύση.

Ωστόσο η κοινωνική εξέλιξη - όπως και το ποτάμι - δεν είναι δυνατόν να πισωστρατίσει. Ο εργάτης

του Κώστα Καραούλη

Ξανασκλαβώθηκε και μάλιστα διπλά τη φορά ετούτη: τη μια μες στον στενάχωρο χώρο της εργασίας και την άλλη μέσα στις πολυάνθρωπες πόλεις, που άρχιζαν ν' αναπτύσσονται και να περιβάλλουν διαρκώς τις βιομηχανικές ζώνες. Και ως προς το ζήτημα αυτό, ουσιαστικά δεν άλλαξε τίποτε μέχρι σήμερα, όταν οι άνθρωποι αναγκάζονται να γυρεύουνε μαζί με το ψωμί τους μες στην πολυκοσμία των μεγαλοπόλεων. Πολλούς απ' αυτούς, εδώ στα ξένα θα τους απαντήσει κανένας στις σχόλες τους μέσα στο πάρκο και στη ρίζα του δέντρου, κοντά στο συντριβάνι και στα παγκάκια που περιβάλλουν κάποιον βράχο, ατόφιο παιδί της μάνας-φύσης, που έκανε εκατοντάδες χιλιόμετρα να τους συναντήσει και να σταθεί στο ανάμεσό τους. Μάλιστα η προσήλωσή τους στο αντικείμενο αυτό, που άλλοι, παραπέρα, το θεωρούν «λθάρι» ανάξιο προσοχής, μοιάζει με τη στάση που τηρούμε μπροστά σ' ένα μνημείο ή στο βωμό που προσκυνούσαν άνθρωποι ως τους καιρούς που φτάνει η υποσυνείδητη - αν όχι η ιστορική μας - μνήμη.

Δυο τέτοιοι, μνημειώδεις βράχοι που σε μας, τους Παχτούριώτες, ανοιχτοχέρικα μας τους πρόσφερε η φύση, είχανε θέση ο ένας, ο δίδυμος στην περιφέρεια του πολιομυλτικού αλωνιού και ο άλλος όχι μακριά από την περιφέρεια του άλλου αλωνιού, στο Κρίτσι. Λέω πως «είχανε» και όχι «έχουν» θέση, επειδή για τον έναν δίδυμο του παλιόμυλου, αυτόν ακριβώς που εισχωρούσε στο φρούδι του αλωνιού και παίζαμε πάνω στη ράχη του σαν ήμασταν μικρά παιδιά, βρέθηκε κάποιος ανίδεος και τον κύλησε με το μηχάνημα προς τον πλάτανο, κοντά στην καινούρια δεξαμενή, για να διαδραματίσει εκεί και γω δεν ξέρω τι είδους ρόλο. **Μάλλον με την κλίση που πήρε μετά την κατρακύλα και τη στάση που κράτησε πλάι στη ρίζα του πλάτανου, μοιάζει σάμπως να περιφρονεί και να μουντζώνει αυτόν ή αυτούς, που τον ξέκοψαν απ' το δίδυμο αδερφό του, εννοώντας να μην αφήσουν ούτ' αυτόν στη μακάρια ησυχία του: κάποιος «βραχομάχος» διακήρυξε δημόσια το περασμένο καλοκαίρι, πως έχει την πρόθεση να τον συντρίψει.** Δεν αποκλείεται, καθώς επίσης εδήλωσε μπροστά στο συγκεντρωμένο κόσμο, να συντρίψει και το κεφάλι του αλωνιού, που, τώρα-ίσα, κάθεται και γράφει χαζαμάρες σαν και τούτες. «Σαπόπετρα» αποκαλεί τον ορφανεμένο βράχο σ' ένα δικό του γραφτό, υπό τον τίτλο: «Τα λέμε όλα χωρίς φόβο και πάθος», που είδα πρόσφατα στην παχτουριώτικη εφημερίδα.

Μ' ας εξετάσουμε ποιος είναι σάπιος, σε σχέση και με τη μνημειακή προϊστορία αυτού του βράχου. Ε, λοιπόν, ο βράχος του αλωνιού, όπως και ο άλλος στο Κρίτσι, όπως και ο λιθοσωρός του Κρούσταλλου και ο άλλος επίσης λιθοσωρός, στο Κρίτσι - που νεοέχτισε ο Παύλος Παπάς τ' ωραιότατο σπίτι του-, συνθέτουν μαζί με το χαλιά της χούνης ένα γεωλογικό φαινόμενο, που οι ειδικοί, διεθνώς, το αποκαλούν «μορένα» (σήμερα, καθώς θα λέγαμε στη δική μας

γλώσσα) κι αυτό το φαινόμενο μας ανιστοράει πως, εδώ και σαράντα χιλιάδες χρόνια πριν, κρεμότανε από το Τσαρδάκι ένας παγετώνας που εξουσίαζε όλη την περιοχή του χωριού μας. Ήρθε όμως καιρός που η ατμόσφαιρα του πλανήτη, αυτού του σφαιρικού διαστημόπλοιου, που μας περιφέρει ελλειπτικά κι αδιάλειπτα γύρω απ' τ' άστρο της ημέρας με ταχύτητα άνω των εκατό χιλιάδων χιλιομέτρων ανά ώρα, άρχισε να ζεσταίνεται, προσεγγίζοντας θερμοκρασίες σαν τις σημερινές. Οπότε οι πάγοι πήραν να λιώνουν. Ξεγαντζώθηκε κι ο παγετώνας απ' το Τσαρδάκι. Ανοιξε ρωγμές και ρέματα και, συμπαρασύροντας όσο χώμα μπόρεσε να πάρει μαζί του, κύλησε προς τον Αχελώο. Πίσω του άφησε τα πιο βαριά λιθάρια, που άλλα ήταν καλοριζωμένα στη γη, κι άλλα - σαν και το βράχο τ' αλωνιού - είχανε την ογκώδη μπόρεση ν' αντισταθούν στην ώθηση, που τους προκαλούσε κατά την κατολίσθηση του ο πάγος.

Μα ποια εποχή σημειώθηκε το γεγονός αυτό; Πότε πήρε να λιώνει ο παγετώνας και πότε εγκατέλειψε την περιοχή του χωριού μας;

Σύμφωνα με τους ειδικούς, οι παγετώνες στον αλπινιστικό χώρο έλιωσαν - αυτοί που έλιωσαν ασφαλώς, γιατί σ' αυστριακά βουνά λιώνουν ακόμα - προς το τέλος της νεοπαλαιολιθικής περιόδου. Κι αυτή η περίοδος έχει μian έκταση από το 40.000 έως το 10.000 χρόνια πριν τη γέννηση του Χριστού. Αν πάρουμε τώρα μια μέση τιμή ως προς τον καιρό που απαλλάχτηκε από τους πάγους η Πίνδος, σαν προέκταση των Δειναρικών Άλπεων, που είναι, τότες αυτοί οι βράχοι, οι δίδυμοι στον Παλιόμυλο και ο άλλος στο Κρίτσι, στη μορφή που τους γνωρίσαμε εμείς έχουν μια επιφανειακή ηλικία 20.000 χρόνων και παραπάνω. «Επιφανειακή», γιατί η κοσμογονική ηλικία τους μετράει εκατοντάδες χιλιάδες χρόνια. Και ρω-

τώ τον θεωρητικό της «σαπόπετρας»: Ποια είναι σάπια; Αυτή η πέτρα που άντεξε στο χιόνι, στις βροχές, στους σφοδρούς ανέμους και στα χαλάζια επί είκοσι χιλιάδες χρόνια ή τη σάρκα και τα κόκαλα τα δικά του; Το ότι δεν πρόκειται για σαπόπετρα, το απέδειξαν και τα σφυριά - δεν ξέρω τίνος βραχομάχου ή βραχομάχων - που στόμωσαν πάνω στην ανατολική βάση του βράχου. Δεν δίστασαν να βάλουν κάτω από τη δυτική πλευρά του βράχου και φωτιά, ελπίζοντας να τον ασβεστοποιήσουν και μετά, σιγά σιγά, με το σφυρί και τη βαριά, να τον αποτελειώσουν. Ωστόσο η «σαπόπετρα» δεν μπορεί να γίνει ασβεστόλιθος και για να ασβεστοποιηθεί ένας βράχος σαν και δαύτον χρειάζεται καμίνι. Μολοντούτο αναρωτιέμαι: **Γιατί αυτή η βραχομάνια;** Τι τους έφταιξε ένας ανυπερδύσπιστος βράχος και επιθυμούν να τον εξοντώσουν;

Μ' ας δώσω εγώ πρώτα απόκριση σ' αυτόν ή σ' αυτούς, που εύλογα ενδέχεται να με ρωτήσουν: «Και τι μ' ενδιαφέρει εμένα η προϊστορία και η γεωφυσική μαρτυρία αυτού του βράχου για το χωριό μας, αδερφέ; Άλλες έγνοιες απ' τα «λθάρια» δεν έχω;»

Μπορεί, αγαπητέ συγχωριανέ, να

μη ενδιαφέρει εμένα, αλλά δεν αποκλείεται να ενδιαφέρει μια μέρα τα παιδιά σου ή ένα από τα παιδιά του συγχωριανού σου, που αύριο ή μεθαύριο μπορεί να βγει γεωλόγος, και να ικανοποιήσει επιτέλους και το άλλο ερώτημα, που, καθώς άκουσα, έχει ως εξής: Γιατί το έδαφος και το υπέδαφος του χωριού μας χαρακτηρίστηκαν σαν ακατάλληλα για το μόνιμο στερέωμα ενός οικισμού;

Αναφορικά με το μελλούμενο ενδιαφέρον των παιδιών μας, είδα στο «Τα λέμε όλα χωρίς φόβο και πάθος» να γίνεται λόγος για ένα λαογραφικό μουσείο, όπου οι νέες γενιές θα βλέπουν το αλέτρι, το ζυγό, τη φτιάντρα, το κακάβι, την κρεμαντάλω της γιαγιάς και ό,τι άλλο έχει αξία, και είπα: μπράβο στον συντάκτη αυτού του κειμένου, εδώ με βρίσκει σύμφωνο και πολλά πράγματα έχουν ν' αλλάξουν ριζικά στην «επικράτεια» του χωριού μας. Τον άκουσα μάλιστα μετά τα καυδαδίσματα τ' Αυγουστού σ' αλώνι να λέει σε ξένο άτομο που αντάμωσε όχι μακριά από την αυλόπορτα του σπιτιού μου, πως συμμορφώσαμε τ' αλώνι για να βλέπουν κάποτε τα παιδιά μας πώς αλωνίζαμε και πώς έβγαίνε το ψωμί. Αλλά ο «κύριος» αυτός σκόπιμα μάλλον ξεχνά τη συμπεριφορά του την εποχή που εγώ έχτιζα σπίτι, κι αυτός, κοπιάζοντας ψιλοβρέχοντας στο γιαπί, καταγίνθηκε επιπαχτικά στο Βάιο Τεντολούρη να πάρει με τη μπουλντόζα σβάρνα τ' αλώνι και να το γκρεμίσει στον Κόκκινο. Στο ερώτημά μου γιατί, τι του έφταιξε τ' αλώνι, μου αποκρίθηκε εξαργυρωμένος ότι τ' αλώνια έχουν θέση στις άκρες και όχι μες στο χωριό. Φαντάζομαι πως τόσο ο Βάιος, όσο και το συνεργείο του, να μην το έχουν ξεχάσει το επεισόδιο αυτό. Μάλιστα εμένα δεν μ' άφησε απάθη η ενδιαφέρθηκα να μάθω από τους γειτόνους αυτού του ατόμου, γιατί έπρεπε να καταστραφεί τ' αλώνι και να ισοπεδωθεί η περιοχή του, κι

του. Αν εξακολουθούν να πιστεύουν σ' αερικά, τότες ζουν πίσω από τον καιρό της μακαρίτισσας της γιαγιάς μου, αν όχι στην άλλη όψη του φεγγαριού - στον εικοστό πρώτο αιώνα.

Λίαν ευθαρσώς, στο «Τα λέμε όλα χωρίς φόβο και πάθος», ο συντάκτης αυτού του κειμένου παραδέχεται πως ως σύμβουλος στο συμβούλιο του αείμνηστου προέδρου Παναγιώτη Σπύρου έριξε στον Κόκκινο πάνω από 15 μεγάλες πέτρες, χωρίς να μιλήσει ή να διαμαρτυρηθεί κανένας. Ξεχνάει όμως τη 16η πέτρα, - βράχο και όχι πέτρα, εδώ η εκτίμηση του αφορούμενου ατόμου λειτουργεί με υποκοριστική ιδιοτροπία - που εγώ τον βρήκα ξεριζωμένο από τη θέση του και κυλισμένο εκεί που τοποθετήθηκε η αυλόπορτα του σπιτιού μου. Με το μηχάνημα, τον επιδέξιο χειρισμό και την υπομονή του Γιώργου Τεντολούρη ωστόσο μεταφέρθηκε και τοποθετήθηκε μες στην αυλή του σπιτιού μου. Μακάρι να υπήρχε η τεχνική δυνατότητα και η κατανόηση του πιο στενού γείτονά μου ως προς το να μεταφέρω άθικτο και τον απειλούμενο βράχο τ' αλωνιού μες στην αυλή μου.

Τις έριξε τις 15 μεγάλες πέτρες στον Κόκκινο ο «βραχομάχος», χωρίς και να μας λέει γιατί το έκανε αυτό. Μήπως οι πέτρες αυτές εμπόδιζαν στην κατασκευή και πρόοδο του δρόμου προς το αλώνι; Τότες αιτιολογημένα έπρεπε ν' αναμεριστούν ή ακόμα και να καταστραφούν επί τόπου. Αλλά καθώς εκφράζεται στο «Τα λέμε όλα χωρίς φόβο και πάθος», ο συντάκτης μας προκαλεί την εντύπωση πως του έκανε και του κάνει κέφι να γκρεμίζει μεγάλες πέτρες στον Κόκκινο - όχι και πολύ μεγάλες βέβαια, γιατί, διαφορετικά, δεν θα υπήρχε κατά τη μαρτυρία τη δική του σήμερα η «πέτρα του σκανδάλου». Στο ίδιο κείμενο, ο συντάκτης αναρωτιέται - και ρωτά και τον τωρινό μας πρόεδρο - μήπως ο τότε πρόεδρος του χωριού μας Παναγιώτης Σπύρου δεν γνώριζε τα ήθη και τα έθιμα και τις παραδόσεις του χωριού μας;

Και βέβαια τα ήξερε και μάλιστα πολύ καλά αυτά τα ζητήματα ο Παναγιώτης, αλλά ο συντάκτης του «Τα λέμε όλα χωρίς φόβο και πάθος» δεν ξέρει τι λέει, όταν συνταυτίζει τη βράχο τ' αλωνιού με ήθη κι έθιμα και παραδόσεις, τη στιγμή που ο βράχος αυτός για ένα και μόνο ζήτημα είναι υπεύθυνος: στο να είναι μάρτυρας να μας ανιστοράει τη γεωφυσική διαμόρφωση του χώρου, που περιβάλλει το χωριό μας. **Κι ετούτο δεν το έχει κατανοήσει ακόμα αυτός, που πιέζει τον πρόεδρο να πάρει άρον-άρον απόφαση για την τύχη του βράχου. Κι εύχομαι ο πρόεδρος να μην του κάνει το χατίρι, γιατί ο «βραχομάχος» πάει να του φορτώσει ακόμα μια ευθύνη κοντά στις όσες του καταλογίζει... χωρίς φόβο και πάθος.**

Κύριε πρόεδρε, βάστα καλά, κι από τη μεριά μου θα 'χεις αμέριστη ηθική συμπαράσταση, σ' ό,τι αφορά τα περιβαλλοντολογικά ζητήματα όχι μονάχα του χωριού μου, αλλά και του ευρύτερου κοινωνικού μας χώρου.

Δεν θα επεκταθώ άλλο. Θαρρώ πως, απ' όσα ήδη εξέθεσα, διαφαίνονται οι λόγοι για τους οποίους δεν επιτρέπεται να καταστραφεί ο βράχος του αλωνιού. Ας μας εκθέσει και ο βραχομάχος γιατί επιβάλλεται να καταστραφεί. Μήπως εμποδίζει τα φορτηγά να διαβούν προς το «σαλόνι του πάνω μαχαλά» και το «Κολωνάκι του Παλιόμυλου»; (Οι φρασιολογίες δικές του και όχι δικές μου). Μήπως είναι τόσο στενό ο δρόμος στο «συμπληγάδα» βράχο και δεν τον χωράει να διαβεί ο ίδιος προς τα πάνω; Μήπως τον φοβάται αυτόν το βράχο επειδή κατρακύλησε προς τη δεξαμενή το δίδυμο αδερφό του; **Αναμένω απόκριση επ' αυτού και θα επανέλθω. Θα επανέλθω το δίχως άλλο!**

Winterhausen,
στις 25 του Μάρτη 2007

από το αρχείο του Κώστα Λ. Βασιλάρα

Από το πλούσιο αρχείο του συνεργάτη μας Κώστα Βασιλάρα ζητήσαμε και θα δημοσιεύουμε σ' αυτή τη στήλη φωτογραφικό υλικό και οποιοδήποτε άλλο στοιχείο μας ταξιδεύει πίσω στο χρόνο.

Πάσχα 1986, μετά το ψήσιμο όλου οι Παχτοριώτες μια παρέα στην πλατεία για φαγητό (δεξιά) και αμέσως για χορό (κάτω).

Παχτούρι, δεύτερη ημέρα του Πάσχα 1983. Εκδρομή των νέων στο Παλιχώρι.

Διακρίνονται καθιστοί από αριστερά: Βαγγέλης Γώγολος, Δημήτρης Κώτσος, Άρης Λάκκας, Κώστας Βασιλάρας, Χρήστος Μπόλλης, Ζωή Λάκκα, Βίκυ Λάκκα, Άντα Βασιλείου, Ηλίας Μπόλλης, Λένα Κώτση, Τζοβάννα Οικονόμου, Λίτσα Παππά, Παναγιώτης Μπόλλης, Φώτης Μπόλλης.

Όρθιοι από αριστερά: Κώστας Βεντίτσας, Ηλίας Λάκκας, Κώστας Γώγολος, Ιωάννα Παππά.

Φωτό Βαγγέλη Βλάχου
Λαφίνα, αρχές δεκαετίας του 50.
Διακρίνονται μεταξύ άλλων:
Απόστολος Βλάχος, Ευάγγελος Βλάχος, Λεωνίδα Βλάχος, Ουρανία Βλάχου, Παναγιώτα Βλάχου, Χρήστος Βλάχος, Αγαθή Βλάχου, Αλεξάνδρα Βλάχου, Στυλιανή Βλάχου, Αριστείδης Βλάχος.

Παχτούρι αρχές δεκαετίας του 50.

Διακρίνονται από αριστερά: Ανέστης Κουτούγιαννης, Κώστας Βασιλάρας, Νίκος Γεροχρήστος, Φώτης Βασιλάρας, Γιώργος Τσάκαλος, Λάμπρος Κουτούγιαννης, Λεωνίδα Βασιλάρας, Χρήστος Λάκκας.

Οι δώδεκα μήνες στο Ιουλιανό ημερολόγιο

Στα λαϊκά παραμύθια οι μήνες είναι δώδεκα παλικάρια, το καθένα έχει τις χάρες ή τα κακά της εποχής που ονοματίζει.

ΙΟΥΝΗΣ

Εκτος μήνας του Ιουλιανού ημερολογίου, που το κληρονομήσαμε κι εμείς απ' τους Ρωμαίους, είναι ο ΙΟΥΝΗΣ. Juno στη γλώσσα των Ρωμαίων σημαίνει Ήρα, η γυναίκα του Δία και σ' αυτή οφείλεται το όνομά του. Το περιεχόμενο του μήνα είναι ο θερισμός και οι Ευρωπαϊκοί λαοί, που έχουν ως βάση της διατροφής τους το ψωμί, ψήνουν το πρώτο ψωμί, που γίνεται με το σιτάρι της πρώτης σοδειάς. Στη Ρώμη, γιόρταζαν οι αρτοποιοί και τα γαϊδουράκια, που τιμούνταν στεφανωμένα για την υπομονή τους, να γυρίζουν το μύλο που άλεθε το σιτάρι.

Στην ελληνική παράδοση τον έλενε θεριστή γιατί θερίζουν, Ερινιαστή και Ορνιαστή, από το λαϊκό ρήμα ερινιάζω ή ορνιάζω που σημαίνει γονιμοποιώ ή ρεμη σκυιά με κλαδί αγριοσυκιές, Αϊγιαννίτη απ' τη γιορτή του αϊ-Γιαννιού στις 24 Ιουνίου, η οποία συμπίπτει με τη θερινή τροπή του Ήλιου. Ο Ήλιος βρίσκεται στο βορειότερο σημείο της πορείας του και αφού εμείς κατοικούμε στο βόρειο ημισφαίριο βρίσκεται πιο κοντά μας, γι' αυτό οι μέρες είναι τόσο μεγάλες.

Ο Ήλιος λοιπόν είναι το περιεχόμενο του χρόνου του μήνα Ιούνη αλλά και ο θερισμός, ενώ για τα μέρη όπου η παραγωγή σύκων έχει μεγάλη σημασία, το περιεχόμενο του Ιούνη είναι η τεχνητή γονιμοποίηση των δέντρων της συκιές, το ερινιασμά ή ορνιασμά.

Η χριστιανική εκκλησία ενσωμάτωσε την πορεία του Ήλιου, έντυσε το ηλιακό έτος με ένδυμα χριστιανικό. Χρησιμοποίησε για το σκοπό αυτό δυο μορφές: το Χριστό και τον Άγιο Ιωάννη τον Πρόδρομο. Στη χειμερινή τροπή του Ήλιου στις 25 Δεκεμβρίου τοποθέτησε τη γέννηση του Χριστού, τότε το φως αρχίζει να αυξάνει και στη θερινή τροπή του Ήλιου, 24 Ιουνίου τοποθέτησε τη γέννηση του Χριστού, τότε το φως αρχίζει να μειώνεται. Μαζί λοιπόν οι δυο τους – όπως λέει το λαϊκό στιχάκι – ο Χριστός και ο άγιος Γιάννης ο Πρόδρομος, βαστούν τον κόσμο και την αλήθεια. Γιατί ο Ήλιος είναι για τον πλανήτη μας η πηγή της ζωής και η πηγή της αλήθειας, αφού όλα φανερώνονται μέσα στο φως.

Τα λαϊκά έθιμα που συνδέονται με τη γιορτή του αϊ-Γιαννιού στις 24 Ιουνίου, θα μπορούσαμε να τα χωρίσουμε σε δυο κυρίως κατηγορίες. Αυτά που συμβολίζουν τη μορφή του Ήλιου, όπως οι φωτιές του αϊ-Γιαννιού και σ' αυτά που διοχετεύεται η δύναμη του Ήλιου, όπως ο κλήδονας.

Τις φωτιές του αϊ-Γιαννιού, τις ξέρουμε όλοι, το έθιμο είναι πανευρωπαϊκό, με πολλές παραλλαγές τόσο στο άναμμα όσο και στο πήδημα της φωτιάς. Αυτοί που πηδούν τη φωτιά, συνήθως ζώνονται ένα ζωνάρι λυγαριάς, για να μην πονάει η μέση τους ή πηδούν τη φωτιά τρεις φορές σταυρωτά, κρατώντας μια πέτρα στον κεφάλι για να μην τους πονάει και μια στην κοιλιά ή κρατώντας ένα σίδερο στη μέση τους για να 'ναι «σιδερένιοι». Η φωτιά έχει πρώτα δύναμη καθαρτική και αποτρεπτική του κακού «Αφήνω ψύ-

λους και κοριούς» λένε σ' άλλα μέρη πηδώντας τη φωτιά. Έτσι ο αϊ-Γιάννης λέγεται Φανιστής, Λαμπατάρης και Λαμπροφόρος.

Ας έρθουμε τώρα στην αποκαλυπτική δύναμη του Ήλιου, που φανερώνει κυρίως τα μελλούμενα και στις μαντικές πράξεις που γίνονται την παραμονή ή ανήμερα του αϊ-Γιαννιού. Η πιο συνηθισμένη μαντική πράξη είναι η σκιομαντεία, παρατηρούν τη σκιά τους, όταν «σκάσει» ο Ήλιος το πρωί, αν τη δουν χωρίς κεφάλι – κακός ο καιρός – αν τη δουν με δυο κεφάλια και η μαντευόμενη είναι κορίτσι θα παντρευτεί ενώ αν είναι παντρεμένη θα κάνει παιδί. Μια άλλη μαντική πράξη είναι η υδατομαντεία – κοιτάζουν το μεσημέρι της μέρας του αϊ-Γιαννιού το πηγάδι για να δουν ποιον θα παντρευτούν ή στον καθρέφτη για να ανακαλύψουν εκεί το πρόσωπο – κατοπτρομαντεία...

Το πιο γνωστό μαντικό έθιμο που γίνεται του αϊ-Γιαννιού είναι ο κλήδονας. Η λέξη προέρχεται από την αρχαία ελληνική κληδών = λέξεις ή φράσεις τυχαίες που ακούγονται και στις οποίες αποδίδεται προφητική σημασία. Αυτά τα προφητικά ακούσματα έγιναν στιχάκια: «τα λόγια του κλήδονα» όπως λένε. Πώς όμως γίνεται ο κλήδονας;

Άμα τελειώσουν οι φωτιές του αϊ-Γιαννιού – τα κάψαλα – ετοιμάζεται ο κλήδονας που θα ανοιχτεί το πρωί. Δυο παιδιά, αγόρια ή κορίτσια, παίρνουν τη νύχτα το αμίλητο νερό από τρεις βρύσες. Τα παιδιά πρέπει να μην είναι ορφανά και να μη μιλήσουν την ώρα που κουβαλούν το νερό. Το ρίχνουν μέσα σε μια γραγούδα (πήλινο δοχείο) και ό-σοι πάνε στον κλήδονα το πρωί ρίχνουν από το βράδυ μέσα στη γραγούδα τα σημάδια τους (δαχτυλίδια, σκουλαρίκια, νομίσματα, χάντρες...). Η γραγούδα σκεπάζεται με κόκκινο πανί, μένει όλη τη νύχτα κάτω απ' τ' άστρα «να ξεαστριστεί». Το πρωί μαζεύονται οι κοπέλες και ανοίγουν τον κλήδονα. Όλοι, άντρες και γυναίκες, παίρνουν θέση γύρω στη γραγούδα και δυο μικρά παιδιά βιάζονται μέσα απ' το δοχείο τα σημάδια. Συγχρόνως ακούγονται λαϊκά δίστιχα συνήθως πειραχτικά. Ύστερα από τον κλήδονα τα κορίτσια βγαίνουν στους δρόμους κι ό-ποιο όνομα πρωτακούσουν, τέτοιο όνομα θα 'χει ο άντρας που θα πάρουν. Να κι ένα τραγούδι του κλήδονα:

**Κόρες με τ' άστρα κίνησαν
στη βρύση για να πάνε,
να παρ' αμίλητο νερό
στον κλήδονα να πάνε,
αϊ-Γιάννη Κληδονάρη
που της μοίρας δίνεις χάρη,
αϊ-Γιάννη Κληδονάρη.**

Το δεύτερο σημαντικό περιεχόμενο του Ιούνη είναι θερισμός, γι' αυτό λέμε ο Ιούνης ο Θεριστής. «Θέρος, τρύγος, πόλεμος» λέει η παροιμία. Πράγματι αν δούμε σκηνές θερισμού με δρεπάνι θυμίζουν έντονα πεδίο μάχης. Οι θεριστές ξεχώριζαν σε δυο τύπους, τους βαρείς και τους ελαφρούς «όπως οι στρατιώτες του αρχαίου καιρού». Οι βαρείς ήταν συνήθως μεγαλύτεροι άντρες κάπως δυσκίνη-

Γράφει η
Αρματολικιώτισσα
Κωνσταντίνα Ηλία,
Ειδικός Παιδαγωγός

το – η απόδοσή τους εξαρτιόταν από τα πολλά στάχυα που έπαιρνε ο γύρος του δρεπανιού τους. Οι ελαφριοί θεριστές είχαν μέτριο ανάστημα, ήταν γρήγοροι στις κινήσεις τους και η απόδοσή τους εξαρτιόταν από τη γρηγοράδα των χεριών τους.

Θα αναφερθώ και σε τρία παιχνίδια του θερισμού που έπαιζαν: το παιχνίδι του λαγού και του κυνηγού, το πάτημα και το παίξιμο του δρεπανιού. Συνοδεύονταν από μουσική – βιολί και λαγούτο – και οι θεριστάδες έπρεπε να πατούν επάνω στις στροφές της μουσικής. Στο παιχνίδι του λαγού και του κυνηγού, το ρόλο του λαγού τον έπαιζε ένας ελαφρύς θεριστής, το δρεπάνι του ήταν τα δόντια του λαγού που έτρωγε τα στάχυα, ενώ το δρεπάνι που κρατούσε ο βαρύς θεριστής, που έπαιζε το ρόλο του κυνηγού, ήταν το ντουφέκι του. Ο λαγός με γρήγορες κινήσεις άνοιγε με το δρεπάνι του έναν ελικοειδή δρόμο έτσι ώστε το σώμα του να κρύβεται από το αθέριστο σιτάρι που άφηνε κατά διαστήματα με τέχνη. Ο κυνηγός πάλι, προχωρούσε με μεγάλες δραστικές κυκλικές ώ-στε να κόψει το δρόμο στο λαγό. Κάποτε τον πετύχαινε και τότε με ένα «μπαμ» ο λαγός έπεφτε νεκρός κάτω από τα βόλια – τα στάχυα που τον κάλυπταν. Το παιχνίδι τελειώνει και ο θερισμός αρχίζει.

Στο άλλο παιχνίδι, στο πάτημα, αγωνίζονταν τρεις θεριστάδες ποιος θα ξεπερνούσε τον άλλον και θα του 'παιρνε τη θέση, ενώ στο τρίτο παιχνίδι, το παίξιμο του δρεπανιού, για να θεωρηθεί ένας νικητής έπρεπε να βγάλει τον άλλον από τη θέση του ή να του πάρει τα στάχυα από τα χέρια του ή να τον φέρει όλον μέσα στο δρεπάνι του, αν ο αντίπαλος δεν ήξερε να προφυλαχτεί.

Το νόημα του πολέμου στο θερισμό μορφοποιείται και σ' ένα άλλο επίπεδο: στη σχέση ανάμεσα στη γη που γεννά τον καρπό και στον άνθρωπο που της τον παίρνει – σαν επιδρομείς που θερίζει τα κεφάλια των παιδιών της. Ήταν συνήθεια να αφήνουν στο τέλος του θερισμού ένα κομμάτι του χωραφιού αθέριστο και να κόβει ένας θεριστής με το δρεπάνι λίγο το χέρι του, να ματώνει το χωράφι, σ' αθυσία στο δαίμονα του σιταριού για να τον εξευμενίσουν. Του έδιναν το αίμα σε αντάλλαγμα του καρπού που του έπαιρναν.

Στους αρχαίους χρόνους γίνονταν, σύμφωνα με μνήμες που διασώζονται και ανθρωποθυσίες για το θερισμό. Ήθη και έθιμα του ΜΑΗ και του ΙΟΥΝΗ, ήθη και έθιμα του ελληνικού λαού, με τη γοητεία των παραμυθιών της γιαγιάς και το ενδιαφέρον και την περιέργεια της διήγησης των παππούδων μας, με τη σειρά που γίνονται μέσα στον κύκλο του χρόνου.

*Το υλικό πάρθηκε από τη σειρά της ΕΡΤ «Η γυναίκα σήμερα»

Η λαφίνα χόρευσε

Στις 7 Μαρτίου 2009 στο κέντρο «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΣΑΛΟΝΙ», Βουλιαγμένης 270, ο Εκπολιτιστικός Σύλλογος Λαφίνας πραγματοποίησε τον ετήσιο χορό του. Ήταν ένας χορός από τα παλιά, πολλές κόσμος, πολύ κέφι και αμείωτο γλέντι έως τις 5 το πρωί. Παρόντες στο χορό μας, ο πρόεδρος της κοινότητας **Ηλίας Καραγεώργος**, ο **Κ.Σ. Βασίλης Μαντέλλος**, οι πάρεδροι Κορυφής **Παναγιώτης Τσέλιος** και **Παχτουρίου-Αετού Γιώργος Χονδρός**, ο πρόεδρος του Συλλόγου Αε-

τού **Παντελής Τσάκαλος** με μέλη του Δ.Σ., ο αντιπρόεδρος του Συλλόγου Νεραΐδας «Αγία Κυριακή» **Γιώργος Παφίλης** με μέλη του Δ.Σ., ο δημοσιογράφος και φίλος των χωριών μας **Ηλίας Προβόπουλος**, ο πρόεδρος του Λαογραφικού Ομίλου «Τα Τζουμέρκα» **Λάμπρος Ζάχος** και πάρα πολύ φίλου του συλλόγου μας τους οποίους το Δ.Σ. τους ευχαριστεί θερμά και τους περιμένει και την επόμενη χρονιά

Κώστας Βλάχος

Πρόεδρος του συλλόγου των Λαφινιωτών

ΝΕΡΑΪΔΙΩΤΕΣ ΑΘΗΝΑΣ

Σεβασμός στην παράδοση με το βλέμμα στο μέλλον

Του Χαράλαμπου Γαλιάνδρα Αρτινού

Μια βράβευση που έχει άμεση σχέση με το δημοτικό τραγούδι, τους ρυθμούς, τα βήματα και την παράδοση δεν μπορεί παρά να γίνει με γνήσια μουσικά ακούσματα και μουσικές όπως αυτής του γλυκιάτου ήχου του κλαρίνου. Όμως όχι οποιοδήποτε κλαρίνου, αλλά αυτού που κρατάει στα χέρια του και το κάνει

να «κελαηδάει» ο καλύτερος κλαρινίστας της Ηπείρου και της Ελλάδας: ο μοναδικός **Πέτρο-Λούκας Χαλκιάς**.

Σε τέτοιο πανέμορφο συνδυασμό και σκηνικό πραγματοποιήθηκε και η βράβευση του άξιου και διακεκριμένου τέκνου της Νεραΐδας, χοροδιδάσκου, χορευτή και συγγραφέα κ. Σπύρου Νεραϊδιώτη, που έγινε στο μουσικό «παλάτι» των Χαλκιάδων στην Αθήνα.

Οικοδεσπότης ο Σύλλογος Νεραϊδιωτών Τρικάλων «Η Αγία Κυριακή», ο οποίος διοργάνωσε το ετήσιο αντάμωμα μελών και φίλων του. Αντάμωμα γεμάτο γλέντι, τραγούδι και χορό που κράτησε μέχρι τα ξημερώματα. Μια υπέροχη βραδιά που ομόρφυναν με τα τραγούδια και τις μουσικές τους οι **Πέτρο-Λούκας Χαλκιάς**, **Αντώνης Κυρίσης**, **Δημήτρης Τζουμερκιώτης**, **Γιούλα Κοτρώτσιου**, **Γιώτα Παππά** και τα υπόλοιπα μέλη του συγκροτήματος που συνόδεψαν τα βήματά μας στο χορό.

Την ομόρφυνε και η βράβευση του πατριδολάτρη και «εραστή» της παράδοσης **Σπύρου Νεραϊδιώτη**, που έγινε δια χειρός του προέδρου του συλλόγου κ. **Βασίλη Αθανασιάδη**, παρουσία και άλλων μελών του διοικητικού συμβουλίου

«... ως ένδειξη αναγνώρισης της ανεκτίμητης προσφοράς στην ντόπια παράδοση και τον πολιτισμό». Με την ευχή και ελπίδα πως η παράδοση από τις μικρές ορεινές πατρίδες δεν θα χαθεί στις μεγάλες πατρίδες.

Κατασυγκινημένος ο τιμώμενος χοροδιδάσκαλος και συγγραφέας σ' έναν μεστό και σεμνό περιεχομένου λόγο ευχαρίστησε το διοικητικό

συμβούλιο και τους συμπατριώτες του για την τιμή που του επιφύλαξαν και μας «οδοποίησε» στο έργο και τις σελίδες των βιβλίων του «Χοροί της Ηπείρου-Βήματα στην παράδοση» και «Ανατολικά των Τζουμέρκων-Τραγούδια και μελίσματα-Θύμησης και νόστος» μέσα από τις οποίες αναδύονται το χρώμα του πεύκου της πατρίδας του και το άρωμα της ντόπιας παράδοσης.

Στη συνέχεια έσυρε πρώτος το χορό, δικαιοματικά ως εξάισιος χοροδιδάσκαλος και αρχιχορευτής συνεπικουρούμενος από τους συναδέλφους του Κώστα Τομαρά και Παναγιώτη Περιστερή, καθώς και από μέλη της διοίκησης. Ο γραμμές των χορευτών πύκνωσαν και οι κύκλοι μεγάλωσαν με τη συμμετοχή πολλών πατριωτών στο πανηγυρικό γλέντι που... τελειωμό δεν είχε!

Φίλοι και γείτονες Τρικαλινοί σας ευχαριστούμε για την καταπληκτική βραδιά. Όσο και σένα αγαπητέ Σπύρο, που αν και Νεραϊδιώτης σε θεωρούμε δικό μας, Αρτινό, αφού ζεις, εργάζεσαι και δημιουργείς κοντά μας, τιμώντας μας με το έργο και την αγάπη σου. Πάντα τέτοια.

Το 3^ο αντάμωμα Νέων Γαρδικιωτών

3^ο Αντάμωμα Νέων
Γαρδικιωτών
Παρασκευή 22 Μαΐου
Σταυρού Νότου
10:00 μμ στον όμορφο χώρο του Σταυρού του Νότου "Απέναντι", επί της οδού Φραντζή 14, κοντά στο κέντρο της Αθήνας, ένα στέκι ιστορικό και αντισυμβατικό στο χώρο της νύχτας.

Για τρίτη συνεχόμενη χρονιά, η Αδελφότητα Γαρδικιωτών Αθήνας-Περαία, σε συνεργασία με τους νέους του gardiki.net, διοργανώνουμε για τους νέους Γαρδικιώτες, τους φίλους τους, αλλά και κάθε νέο που αγαπά την αυθεντική παράδοση, ένα γλέντι ξεχωριστό και μοναδικό. Με μια διαφορετική και ασυναγώνιστη πρόταση φέτος, σας περιμένουμε όλους την **Παρασκευή 22 Μαΐου 2009**, στις **10:00 μμ στον όμορφο χώρο του Σταυρού του Νότου** "Απέναντι", επί της οδού Φραντζή 14, κοντά στο κέντρο της Αθήνας, ένα στέκι ιστορικό και αντισυμβατικό στο χώρο της νύχτας.

Τη μουσική θα αναλάβουν οι νέοι μας δημοτικού τραγουδιού, που μας συντροφεύουν σε κάθε μας γλέντι.

Όπως και την πρώτη χρονιά, θα τους έχουμε όλους κοντά μας, με τον **Γιώργο Κολτσιδά** και το **Νεκτάριο Παπαγεωργίου** στο κλαρίνο, το **Γιάννη το Σούλη** στο βιολί, τον **Δημήτρη Τσάκαλο** στο τραγούδι, τον **Γρηγόρη Χατζηλυμπέρη** στο τραγούδι και το λαούτο, τον **Περικλή το Ζήση** στην κιθάρα και τον **Γιώργο Ντίνα** στα κρουστά.

Η τιμή εισόδου είναι 20 ευρώ το άτομο με μπουκάλι ούσκι (ή άλλο ποτό) ανά 6 άτομα και κρασί ανά 4.

Για την περαιτέρω ενημέρωσή σας, την αγορά προσκλήσεων, την κράτηση τραπέζιων και την καλύτερη εξυπηρέτησή σας, μπορείτε να απευθυνθείτε στην σχετική εκδήλωση που έχουμε δημιουργήσει στο facebook με τίτλο: "3^ο Αντάμωμα Νέων Γαρδικιωτών", στους δικτυακούς μας τόπους **gardiki.net** και **adelfotisgardikioton.gr**, αλλά και στον Γραμματέα Γρηγόρη Χατζηλυμπέρη στο 6948486641.

Για το ΔΣ,
Ο Πρόεδρος
Κάκια Σωτήριος
Ο Γεν. Γραμματέας
Χατζηλυμπέρης Γρηγόριος

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Γάμοι

- Στις 26/01/2009 στο Δημαρχείο Τρικαίων τέλεσαν τους γάμους τους η συνδημότισσά μας από το Αρματολικό Χριστίνα Τεντολούρη του Ηλία και ο Σωτήριος Παπαστεργίου.
- Στις 23/03/2009 στο Δημαρχείο Γέρακα Αττικής τέλεσαν τους γάμους τους ο συνδημότης μας από το Αρματολικό Ευάγγελος Αραπογιάννης του Χρήστου και η Αικατερίνη Μαλλή.
- Στις 14/02/09 στον ιερό ναό Παναγίας Βλαχερνών στο Κερασίει έγινε ο γάμος των συμπατριωτών μας από το Παχτούρι Κωνσταντίνου Β. Λύτρα και Βικτώριας Μπαράκου (κόρη της συμπατριώτισσά μας Ανδριάνας Βασιλάρα).
- Στις 16/04/2009 στο Δημαρχείο Αγίου

Δημητρίου, τέλεσαν τους γάμους τους η συνδημότισσά μας από το Παχτούρι Γεωργία Παπακώστα του Ευαγγέλου και ο Σαραντόπουλος Παναγιώτης του Αντωνίου και της Αφροδίτης (το γένος Κουτσιομπέλα).

Γεννήσεις

- Στις 27/01/2009 ο συνδημότης μας από τη Νεράιδα Χαρίλαος Μαντέλλος και η σύζυγός του Κων/νια Παπαβησσαρίου απέκτησαν αγοράκι.
- Στις 30/3/2009 ο συνδημότης μας από το Αρματολικό Ιωάννης Φάλιας και η σύζυγός του Σοφία Μέμτσα απέκτησαν αγοράκι.

Θάνατοι

- Στην Αθήνα στις 11/1/2009 απεβίωσε η συνδημότισσά μας από τη Νεράιδα Βλαχογιάννη Βασιλική.

- Στην Άρτα στις 15/2/2009 απεβίωσε η συνδημότισσά μας από τη Νεράιδα Μπασιούκα Αργυρώ.

- Στις Σικυωνίες Κορινθίας στις 20/2/2009 απεβίωσε ο συνδημότης μας από τη Νεράιδα Αλειφτήρας Ευάγγελος του Νικολ.
- Στην Ηλιούπολη στις 16/2/2009 απεβίωσε ο συνδημότης μας από το Παχτούρι Τσιρογιάννης Ευάγγελος του Στεργίου.
- Στο Βόλο στις 1/03/2009 απεβίωσε ο συνδημότης μας από το Παχτούρι Παπας Δημήτριος του Κων/νου.
- Στα Τρίκαλα στις 01/03/2009 απεβίωσε η συνδημότισσά μας από το Αρματολικό Τσιραγκλή Αλεξάνδρα του Κων/νου.
- Στην Αγριά Μαγνησίας στις 17/3/2009 απεβίωσε ο συνδημότης μας από την Κο-

ρυφή Κουρεμένος Απόστολος του Φωτίου.

- Στα Τρίκαλα στις 18/3/2009 απεβίωσε ο συνδημότης μας από το Αρματολικό Πλαστάρας Νικόλαος του Μάρκου.
- Στην Αθήνα στις 18/3/2009 απεβίωσε η συνδημότισσά μας από τη Νεράιδα Αλειφτήρα Ελένη.
- Στον Βυτουμά Τρικάλων στις 27/3/2009 απεβίωσε η συνδημότισσά μας από το Αρματολικό Χατζή Ευαγγελία του Κων/νου.
- Στην Αθήνα στις 9/1/2009 απεβίωσε η συνδημότισσά μας από το Παχτούρι Ελένη Φωτ. Λύτρα.
- Στην Αθήνα στις 3/2/2009 απεβίωσε η συνδημότισσά μας από το Παχτούρι Ελένη Αριστ. Λύτρα.

Αφιέρωμα στον Απόστολο Φωτ. Κουρεμένο

τον συνδημότη μας από την Κορυφή που στις 17 του Μάρτη έφυγε από κοντά μας

Λίγα λόγια από το Βασίλη Μαντέλλο

Γεννήθηκες το Γενάρη του 1915 σε μια εποχή δύσκολη και για την Ελλάδα και για την περιοχή μας.

Αγωνίστηκες στη ζωή για την οικογένειά σου, κρατώντας σταθερές και ατέλειωτες στην ψυχή σου τις αξίες που γαλουχήθηκες και τις οποίες μεταλαμπάδευσες στα παιδιά σου.

Όταν η πατρίδα σε χρειάστηκε, έδωσες το παρόν, παίρνοντας μέρος στον πόλεμο με τους Ιταλούς φτάνοντας μέχρι το Μπεράτι, όπου και δόθηκε η τελευταία μάχη.

Συνέχισες στην αντίστασή σου ενάντια στους κατακτητές Γερμανούς, παίρνοντας μέρος στην Εθνική Αντίσταση, οργανώνοντας ένοπλα τμήματα στην περιοχή μας και σ' ολόκληρη την Ήπειρο.

Η αντίστασή σου δεν περιοριζόταν μόνο για την ελευθερία αλλά και για τη δημοκρατία.

Όλοι από τα χωριά της περιοχής μας έχουν να λένε για το ρόλο που διαδραμάτισες στα χρόνια του εμφυλίου πολέμου.

Όλοι αναφέρουν τις προσπάθειες που έκανες για την ένωση των κατοίκων των χωριών μας και την αποτροπή ακραίων ενεργειών εκατέρωθεν.

Στην πορεία της ζωής σου, όπου και αν πήγες, κουβάλησες μαζί σου την αγνότητα και την ηθική που είχες στην ψυχή σου.

Ευτύχισες να δεις τα παιδιά σου να είναι συνεχιστές των αντιλήψεών σου, των ιδεών σου και της αρετής σου.

Ποτέ δεν ξέχασες τον τόπο που γεννήθηκες και μεγάλωσες. Από την άνοιξη ως το φθινόπωρο βασικός θαμώνας της πλατείας της αγαπημένης σου Κορυφής.

Θυμάμαι τις ιστορίες και τις συζητήσεις που μου έλεγες για το χτες στην περιοχή μας και τις συμβουλές για το μέλλον.

Παραμένεις στην καρδιά, στη σκέψη και στη θύμησή μας ζωντανός και αγαπητός.

Αιωνία σου η μνήμη Μπάμπια-Αποστόλη

Λίγα λόγια από του συγχωριανούς του

ΚΑΛΟ ΤΑΞΙΔΙ ΜΠΑΡΜΠΑ ΑΠΟΣΤΟΛΗ,

Στις 17 Μαρτίου έφυγε από τη ζωή ο μπαμπά' Αποστόλης ο Κουρεμένος, ένας άξιος συμπατριώτης μας και ένας γλυκύτατος άνθρωπος. Αξίζει να του αφιερώσει κανείς λίγα λόγια ως ένδειξη βαθιάς εκτίμησης και αγάπης.

Το πρώτο της Τρίτης ήχησε η καμπάνα της εκκλησίας μας σε πένθιμο τόνο. Ήταν προάγγελος της απώλειας ενός φίλου, συγγενή, συγχωριανού μας. Η ειδήση απλώθηκε γρήγορα στη μικρή μας κοινωνία.

Ο μπάμπια Αποστόλης ο Κουρεμένος έφυγε από κοντά μας για να ταξιδέψει στο δρόμο του ουρανού, για να μετοικήσει στη γειτονιά των Αγγέλων και να φορέσει το στεφάνι της αιωνιότητας.

Η αγνή του ψυχή δεν άντεξε άλλο τη ματαιότητα αυτού του κόσμου και άνοιξε τα φτερά της για να πετάξει στον κήπο του Παραδείσου, κοντά στο Δημιουργό της.

Ο μπάμπια Αποστόλης, που έφυγε στα 95 του χρόνια, ανήκε στη γενιά εκείνη που γνώρισε πολέμους και κακου-

ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΑΓΩΝΙΣΤΗ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΕΜΕΝΟΥ (όπως καταγράφηκε από τον ίδιο)

Ο Κουρεμένος Απόστολος του Φωτίου, ομαδάρχης Εθνικής ανταρτικής ομάδος (ΕΑΟ), καταθέτω τα κάτωθι:

Την άνοιξη του 1943 ο Κων/νος Γιαννούλης από τα Κάψαλα Άρτης με πληροφόρησε και με ενημέρωσε σχετικά με τη συγκρότηση εθνικών ανταρτικών ομάδων (ΕΑΟ) ΕΔΕΣ. Τότε άρχισα να συγκεντρώνω άνδρες. Ξεκινήσαμε με πέντε (5) όπλα, αλλά αργότερα μας εφοδίασε το 3/40 σύνταγμα και με άλλα πέντε (5). Και έτσι διέθετα μίαν καλώς οπλισμένη ομάδα ανερχομένη εις δέκα (10) άνδρες, και υπαγομένη εις το 3/40 σύνταγμα υπό τας διαταγάς 1) Αγάρω Γεω., 2) Χονδρού Νικ. και Κων. Γιαννούλη.

Η πρώτη μάχη που έδωσα με την ομάδα μου ήταν η μάχη του Πέτα εις την οποίαν έλαβον μέρος πολλές άλλες αδελφές ομάδες και κτυπήσαμε τους Γερμανούς. Την δευτέραν μάχην την δώσαμε εις την Αγίαν Κυριακήν της Νεράιδας Τρικάλων όπου και εδialiύθημεν ένεκα κηλώσεώς μας υπό των Γερμανών.

Μετά τη διάλυσίν μας συμπυκνήσαμε όλες οι ομάδες εις τα πλαίσια Ιωαννίνων και απετελέσαμε λόχον.

Οι αρχηγοί των ομάδων ανέλαβον και εκεί άλλες ομάδες του Λόχου και έτσι είχα και εκεί μια τακτική ομάδα του Λόχου. Με την ομάδα αυτήν έλαβα μέρος εις τας μάχας Τετρακώμιον, Καψάλων, Αθαμανίου (Κουτροσιάρας), Σταυρού Θεοδοριάνων, Βουλγαρελίου, Δρακότρουπας, Πλάκας, Πλαισιών, Πάργας, Σαφούντος Προβέξης, Μινίνας, Φιλιτών, Μαρομάρον Ιωαννίνων και γενικώς εις όλας τας υπό του 3/40 συντάγματος δοθείσας μάχας.

Τα ονόματα των ανταρτών της ομάδος μου η οποία ήτο και η μόνη εις το χωριό μου, είναι τα εξής:

1. Κουρεμένος Απόστολος του Φωτίου (ομαδάρχης)
2. Κουρεμένος Φώτιος του Πέτρου
3. Κουρεμένος Δημήτριος του Φωτίου
4. Χονδρός Χρήστος του Δημητρίου
5. Χονδρός Ευάγγελος του Γεωργίου
6. Τζόκας Γεώργιος του Παναγιώτου
7. Τσέλιος Δημήτριος του Κων/νου
8. Τσέλιος Πέτρος του Γεωργίου
9. Χονδρός Δημήτριος του Παναγιώτου
10. Λιάπης Δημήτριος του Φωτίου

Απαντες οι ανωτέρω είναι κάτοικοι του χωριού Κορυφής Τρικάλων και ευρίσκονται εν ζωή, πλην του Τζόκα Γεωργίου του Παναγιώτου ο οποίος έχει αποθάνει.

Η ομάς μου όπως και οι άλλες, εδialiύθη μετά την καταστροφήν μας εις Αγίαν Κυριακήν και όπως έχω αναφέρει ανωτέρω συμπυκνήσαμε εις το 3/40 σύνταγμα.

πλευρό του Ναπολέοντα Ζέρβα.

Ο μπάμπια Αποστόλης έφυγε από τη ζωή παλικαρίσια, όρθιος και αλύγιστος. Λεβέντης στη ζωή, λεβέντης και στο θάνατο. Ως την τελευταία του στιγμή, που η μοίρα του έκοψε το νήμα της ζωής, εκείνος έστεκε άφοβος μπροστά της. Το τελευταίο του βλέμμα ήταν για την αγαπημένη του σύζυγο.

«Φεύγω, χάνομαι, γεια». Μ' αυτά τα λόγια αποχαιρέτησε τη γυναίκα της ζωής του, την Αθανασία του, για να ταξιδέψει μακριά της το ταξίδι που δεν έχει γυρισμό.

Έζησε με τη γυναίκα του 62 ολόκληρα χρόνια. Αγαπήθηκαν πολύ και αγωνίστηκαν σκληρά, πάντα μαζί και ενωμένοι. Πάλεψαν και ανάρθεψαν τα 6 τους παιδιά και τα παρέδωσαν άξιους ανθρώπους στην κοινωνία.

Ο μπάμπια Αποστόλης δίδαξε τα παιδιά του με την ίδια του τη ζωή. Τίμιος, ειλικρινής, καλοσυνάτος, υπήρξε αγωνιστής σ' όλη του τη ζωή. Γενναίος στρατιώτης σε κάθε μάχη της μακρόχρονης πορείας του. Μεταλαμπάδευσες στις ψυχές των παιδιών του αξίες και ιδανικά για να πορευτούν το δρόμο της αρετής, που ο ίδιος βάδιζε, δίνοντάς τους λαμπρό παράδειγμα.

Ευτύχησε να δει τα παιδιά του να προκόβουν και τους κόπους του να ανταμείβονται. Όταν μιλούσε για εκείνα έλαμπε το πρόσωπό του από χαρά και περηφάνια. Τα παιδιά του τον αγάπησαν, τον περιεβαλψαν, του στάθηκαν με αγάπη και στοργή μέχρι το τέλος.

Η μορφή του, ήρεμη και γλυκιά, κέρδιζε κάθε άνθρωπο που είχε την τύχη να τον γνωρίσει. Κανείς δεν μπορεί να ξεχάσει τον ευθυτενή – παρά τα 95 του χρόνια – γέροντα που σε κέρδιζε με το καθαρίο του βλέμμα και το ειλικρινές, καλοσυνάτο του χαμόγελο. Το ασταίρευτο χιούμορ του, η ζωντάνια του και η κοινωνικότητά του τον έκανε αγαπητό τόσο στο χωριό μας και γενετείρά του, όσο και στην κοινωνία της Αγριάς-Βόλου όπου διέμενε τα τελευταία χρόνια κατά τους χειμερινούς μήνες, για να βρίσκεται κοντά στα παιδιά του.

Η παρουσία του στο ΚΑΠΗ της Αγριάς είχε γίνει απαραίτητη καθώς περίμεναν όλοι για να ακούσουν τα αστεία του, να χαρούν, να ζωντανέψουν. Παρά τα 95 χρόνια του, είχε τη φλόγα της ζωής άσβηστη μέσα του. Γι' αυτό και η ειδήση του αιφνιδίου θανάτου του, λύπησε τους συντρόφους του και τον αποχαιρέτησαν δακρυσμένοι αφού τον θεωρούσαν έναν δικό τους άνθρωπο.

Όλοι έχουν λόγο να τον θυμούνται με αγάπη. Τους κερνούσε, τον κερνούσαν και τον ήθελαν όλοι στην παρέα τους γιατί τους ξεσήκωνε με τα πειράγματά του και το πηγαίο χιούμορ του.

Άνθρωπος της χαράς ο μπάμπια Αποστόλης, ως την τελευταία ημέρα της ζωής του μοίραζε το κέφι του στους γείτονες χωρίς να διστάζει και να αυτοσαρκάζεται. Ένοιωθε την ψυχή του γεμάτη ζωντάνια αλλά ήξερε πως τα χρόνια του είχαν διαβεί και το σώμα του γερνούσε. Γι' αυτό και συνήθιζε να λείπει στους φίλους του ότι θα φύγει αφού δεν του βρίσκουν «ανταλλακτικά».

Κι όμως μπάμπια Αποστόλη κι αν ο χρόνος αδυσώπητος πέρασε από τους ώμους σου, εσύ κρατούσες γερά. Δεν έγειρες το κορμί σου και χωράτευσες μαζί του. Γι' αυτό κι ο χρόνος σε σεβάστηκε ή εσύ τον ξεγέλασες.

Έτσι όπως ξεγέλασες και τους φίλους σου και τους άφησες να σε περιμένουν για καφέ στο ΚΑΠΗ, ενώ εσύ ταξίδευες για το χωριό σου. Εκεί στα χώματα που σε γέννησαν ήθελες να σου χτίσουν την τελευταία τους κατοικία.

Αξιοπρεπής πάντα, διάβηκες για στερνή φορά τους δρόμους του χωριού μας, για να σε αποχαιρέτησουν οι δικό σου άνθρωποι και να σου πουν το τελευταίο αντίο. Η γη σε που σε ανάθρεψε άνοιξε την αγκαλιά της για να σε υποδεχτεί. Όλοι δακρύσαμε καθώς σου λέγαμε το τελευταίο αντίο.

Είναι βέβαιο όμως πως την ώρα που συγγενείς και φίλοι έλκλαιγαν, εσύ κάπου εκεί κοντά στους αγίους συνέχιζες τα αστεία σου και κέρδιζες επάξια την Αθανασία σου.

Ας είναι ελαφρύ το χώμα που σε σκεπάζει. Θα σε θυμόμαστε με αγάπη.

Οι συγχωριανοί σου

ΕΡΓΟΔΟΜΗΣΗ
ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΣΑΚΑΛΟΣ & ΣΙΑ Ε.Ε

Οίτης 11 Ηλιούπολη 163 44
τηλ.: 210 97 15 270 - 6932 33 01 17
e-mail: niktsak1@otonet.gr

χίες. Ο ίδιος πολέμησε ηρωικά στην πρώτη γραμμή, κατά τη διάρκεια του ελληνοϊταλικού πολέμου. Είχε ενεργό δράση στην Εθνική Αντίσταση καθώς αγωνίστηκε στο

Το βήμα των αναγνωστών μας

Ε Π Ι Σ Τ Ο Λ Η

Προς τον πρόεδρο του Δ.Σ. της Αδελφότητας Παχτουριωτών

Κύριε Πρόεδρε

Με αυτή την επιστολή, σου υποβάλω τη παραίτησή μου, από το διοικητικό συμβούλιο της Αδελφότητας Παχτουριωτών, αφού:

- Συνεχίζεται μέχρι και σήμερα, ο συστηματικός αποκλεισμός μου, από τις συνεδριάσεις του συμβουλίου, γεγονός που άλλωστε σου είχε επισημανθεί επανειλημμένα και από την εξελεγκτική επιτροπή στο παρελθόν, χωρίς δυστυχώς όμως να έχει αλλάξει τίποτα μέχρι σήμερα.

Διαπιστώθηκαν από την προηγούμενη εξελεγκτική επιτροπή που παραιτήθηκε, κυρίως στην τελευταία έκθεσή της, πρωτοφανείς καταστάσεις και καυτηριάστηκαν συμπεριφορές, που κάθε άλλο παρά τιμούν τον ιστορικό Σύλλογο μας. Συγκεκριμένα:

Έγιναν αναλήψεις από την ΕΤΕ, χωρίς να υπάρχει καμία νομιμοποίηση και παρά τα όσα προέβλεπε το καταστατικό, για το ανώτατο όριο ανάληψης χρημάτων. Αυτές τις αναλήψεις και τον τρόπο που έγιναν, τις παραδέχθηκαν, προβάλλοντας σαν δικαιολογία, ότι έπρεπε να γίνουν οι εκδηλώσεις του Συλλόγου. Καμία αντίρρηση και συμφωνούμε φαντάζομαι όλοι ότι οι εκδηλώσεις πρέπει να γίνονται.

Πως όμως πρόεδρε; Με αυτό τον τρόπο που εσύ και το υπόλοιπο (ευτυχώς όχι εγώ) Δ.Σ. επιλέξατε; Δεν είμαι σε θέση να γνωρίζω, αν τα υπόλοιπα μέλη ήξεραν για το ότι δεν υπήρχε νομιμοποίηση (για αυτό το λόγο εξ άλλου και η Τράπεζα σταμάτησε να σας δίνει χρήματα μετά από παρέμβαση της Ε.Ε.), όπως και το τι ποσά μπορούσαν να αναληφθούν, αλλά αν είχα κάνει τον κόπο να με καλέσεις και φυσικά γνώριζα τι γίνεται, να είσαι σίγουρος πως την δική μου τουλάχιστον ψήφο, δεν θα την είχα.

Έγινε είσπραξη χρημάτων από επιχορήγηση

του ΟΠΑΠ ύψους 2.000 ΕΥΡΩ και κόπηκαν, αν είναι δυνατό, 2 αποδείξεις εισπράξεως. Και ενώ θα έπρεπε να γίνει το αυτονόητο, να επιστραφεί δηλαδή στο μπλοκ η μία από αυτές και να ακυρωθεί, εσύ όχι μόνο δεν το έκανες, αλλά προσπάθησες να δικαιολογηθείς με τον ευρηματικό και πρωτότυπο είναι αλήθεια λόγο, ότι την έσκιες!!!!

Θα συμφωνείς μαζί μου, ότι στο χειρισμό οικονομικών τουλάχιστον θεμάτων, όλοι μας, είτε στη προσωπική ζωή μας, είτε (πολύ περισσότερο) μέσα από θέσεις που κάποιος μας εμπιστεύτηκαν, θα πρέπει να είμαστε ιδιαίτερα προσεκτικοί και να μη δίνουμε δικαιώματα για σχόλια και επικρίσεις. Κάνε λοιπόν πρόεδρε την αυτοκριτική σου και δεξ αν είσαι ευχαριστημένος από την συμπεριφορά σου.

Συστάθηκε επιτροπή για να βρεθούν οι αποδείξεις για διάφορα έξοδα που έγιναν και τελικά για μία από αυτές (αγορά πίτσας) και παρά τις διαβεβαιώσεις ότι θα την φέρεις, τελικά δεν έγινε τίποτα, όπως τουλάχιστον αυτό είπες στην Γ.Σ του Δεκεμβρίου 2008, ο κ. Παππάς. Αναρωτιέμαι αν είναι δυνατό, να γίνονται έξοδα, από τα πιο μικρά μέχρι τα πιο μεγάλα, δεν έχει σημασία, και να μην κόβονται τα παραστατικά στοιχεία ή τουλάχιστον αυτά να είναι σε εκκρεμότητα.

Είναι αυτή λειτουργία διοικητικού συμβουλίου; Για να μη μακροηγορώ, όπως σου είπα και παραπάνω, σου υποβάλω τη παραίτηση μου, γιατί δεν θέλω το όνομα μου έστω και τυπικά, να αναφέρεται στα μέλη ενός διοικητικού συμβουλίου, που πλέον δεν έχω καμία εμπιστοσύνη και να εκφράσω τη λύπη μου για την απαράδεκτη και υποτιμητική συμπεριφορά σου απέναντι μου.

Αθήνα 16 Μαρτίου 2009

ΒΑΣΩ ΠΑΛΑΙΟΓΙΩΡΓΟΥ - ΤΖΕΡΕΜΕ

Ε Π Ι Σ Τ Ο Λ Η

Αγ. Κων/νος 20/04/2009

Το καλοκαίρι που επισκέφθηκα το χωριό είδα να γίνονται δυο μεγάλα έργα στο Παχτούρι.

Η διαμόρφωση στο αλώνι. Εκεί έγινε μια ωραία πλατεία η οποία πλακοστρώθηκε με πέτρα Άρτας.

Επίσης έγινε και η πλακόστρωση στη πλατεία του Αγίου Γεωργίου με πλάκα Άρτας κι αυτή.

Το πιο πάνω ήταν και προσωπική μου επιθυμία.

Εδώ θέλω να συγχαρώ δημόσια το κοινοτικό συμβούλιο της κοινότητας και ιδιαίτερα τον πρόεδρό μας κ. Καραγιώργο Ηλία για το ενδιαφέρον που έδειξε για το Παχτούρι.

Εύχομαι να είναι πάντα καλά. Θέλω να συγχαρώ και το εκκλησιαστικό συμβούλιο του χωριού μας:

α) τον Σεβασμιότατο Πατέρα Αποστόλο Οικονόμου,

β) τον Δημήτριο Η. Παππά και

γ) τον Γεώργιο Λ. Οικονόμου για το μεγάλο ενδιαφέρον που δείχνει για τις εκκλησιές και το σημαντικό έργο που κάνανε.

Γι' αυτό τους αξίζουν θερμά συγχαρητήρια. Τους εύχομαι να είναι πάντα γεροί και να ανταποκρίνονται στις δύσκολες υποχρεώσεις τους.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω και

τους δυο συλλόγους που και αυτοί προσπαθούν να γίνει το καλύτερο για το χωριό μας.

Σε αυτό το σημείο θα ήθελα να κάνω μια παρατήρηση. Δε φτάνουν μόνο τα προεδρία και η επιτροπή να δουλεύουν.

Πρέπει όλοι μας να ενδιαφερόμαστε και να προσφέρουμε όσα μπορούμε στα προβλήματα του χωριού μας που είναι τόσα πολλά και που δεν λύνονται μόνο με τον πρόεδρο και τους συλλόγους.

Θα σας αναφέρω ένα μόνο: Το υδραγωγείο από το οποίο πηγαίνει νερό στην Παναγία.

Έπαθε κατά μήκος ζημιές και έτσι το καλοκαίρι δεν είχαμε νερό εκεί. Χρειάστηκε να πάνε άτομα να δουν που είναι η βλάβη.

Προς τιμήν του ο πρόεδρος της κοινότητας έστειλε δυο εργάτες να δουν τι γίνεται. Παρά την προσπάθεια που έκαναν δεν εντόπισαν το πρόβλημα γι' αυτό χρειάστηκε να πάει ο υδραυλικός τον οποίο έστειλε ο πρόεδρος της κοινότητας.

Έπρεπε όμως να πάει και κάποιος από το χωριό να του υποδείξει από ποιο σημείο έρχεται ο σωλήνας.

Με λύπη μου θα το πω πως δεν ήταν κανένας πρόθυμος να υποδείξει από που έρχεται ο σωλήνας του νερού.

Θέλω να θυμίσω σε όσους δεν έχουν υπόψη τους πως έγινε το υδραγωγείο αυτό. Το

έκανε ο σύλλογος του Βόλου και αν θυμάμαι καλά για να ξεκινήσει το έργο πήγαν με χιόνι στη θέση Ποτιστή. Γι' αυτό νομίζω ότι για εκείνους που το έκαναν θα ήταν τιμή να το διατηρήσουμε επειδή το έκαναν με πολύ κόπο.

Θέλω να θυμίσω σε όσους δεν ξέρουν ότι τα έργα που έκαναν οι χωριανοί μας τα προηγούμενα χρόνια τα έκαναν σε πολύ δύσκολες συνθήκες γιατί δρόμοι δεν υπήρχαν στο χωριό μας, τα υλικά τα κουβαλούσανε μέχρι ένα σημείο με αυτοκίνητο και μετά σε πολλά έργα χρειάστηκε να κουβαλάμε με ντροβάδες τα υλικά.

Όσο και να σας φαίνεται παράξενο δεν υπερβάλλω.

Όσοι είναι πιο μεγάλοι τα θυμούνται πολύ καλά.

Γι' αυτό εγώ θα παρακαλέσω τους νέους του χωριού μας και περισσότερο τους νέους συνταξιούχους που είναι τόσο πολλοί να δείξουν ενδιαφέρον για το χωριό για να διατηρήσουμε τα έργα αυτά που βρήκαμε και να συμμετέχουν στα κοινά ή να είναι κοντά και στους δύο συλλόγους.

Έτσι νομίζω θα τιμήσουμε εκείνους που τα έκαναν τόσα έργα και έχουν φύγει απ' τη ζωή.

Σας ευχαριστώ!!!!

Κωνσταντίνος Ν. Μάστορας

Όσα παίρνει... το Dobρόρεμα

Σχολιάζει ο Τρυποφράκτης

Ο υπογράφων με το ψευδώνυμο «Τρυποφράκτης» σχολιάζει την επικαιρότητα, τα παρασκήνια, τα μικρά και τα μεγάλα της ορεινής μας πατρίδας:

- Πόπη μην ψάχνεις σε πρόσωπα για τον Τρυποφράκτη
...ο Τρυποφράκτης είναι ιδέα!
...και που να ξέρες πόσο Τρυποφράκτες φτερουγίζουν εκεί στα βουνά που βρίσκονται;
- Κορίτσια, στο Νίκο πήγατε κι εσείς να πείτε ότι είστε στεναχωρημένες
...Θεέ και Κύριε!
...και δώστου κλάμα ο Νίκος στο «Γλαβά»
- Τι λέτε να ψελλίζουν οι Αετιώτες όπου βρεθούν κι όπου σταθούν: «Η Πόπη κάνει πολύ καλά τη δουλειά της!»
- Ο Αρχισυντάκτης ζήτησε συνώνμη, ο Τρυποφράκτης ποτέ!
...ούτε η Τρυποφράκτισσα!
...Αρχισυντάκτης κάνει ότι θέλεις, εμείς εδώ δεν μασάμε, είμαστε αμετανόητοι!
...Ελευθερία ή Θάνατος!
- Νίκο δεν ξέραμε ότι είσαι και εξομολόγος!
- Πράγματι αισθητή η απουσία κάποιων προέδρων συλλόγων από το συνέδριο
... και κλάμα οι σύνεδροι!
... πως λες σοφέ λαέ μου: «έχασε η Βενετιά βελόνι!»
- Κύριε κουβαρδά της ορεινής πατρίδας γιατί δεν έβαζες υπό την αιγίδα σου το συνέδριο
...κι εμείς θα λέγαμε «συνέδριο υπό την αιγίδα του Νίκου»
- Όλοι έλεγαν: «τι έχει ο Νίκος;»
...που να ήξεραν ότι από την κοσμοσυρροή ήταν τόσο αναποδοκινημένοι και με την πίεση στο 30!
...Νίκο, ξέρεις τι λέει ο σοφός λαός μας; «Ο Μανώλης με τα λόγια χιτίζει ανώγεια και κατώγεια!»
- Κύριε Πρόεδρε σε παρακαλώ, αν ξαναβρεθείς σε μικρόφωνο πες και για το Νίκο καμιά καλή κουβέντα
...α, και με το επωνυμώλι του κύριε πρόεδρε και με το επωνυμώλι του, μην το ξεχάσεις!
- Κύριοι του κοινοτικού συμβουλίου το κατάστημα του Αετού γιατί παραμένει κλειστό εδώ και τόσους μήνες;
...υπάρχει λόγος ή δεν υπάρχει;
- Δεύτερο συνέδριο στην ορεινή πατρίδα
...το συνέδριο του Νίκου!
- Άκου λέει τηλεφώνησε να μάθει τι έγραψαν για τον ανήθικο Τρυποφράκτη
... σοφέ λαέ μου πως λες: «Τι έχεις Γιάννη μου, τι είχα πάντα!»
- Τελικά ήσουν υπέρ ή κατά του συνεδρίου;
...μήπως δεν ξέρεις ούτε κι εσύ τι ήσουν;
- Αν περιμένεις να μάθεις από την Πόπη ποιος είναι ο Τρυποφράκτης, είναι σα να περιμένεις να χιονίσει για να δεις άσπρη μέρα.
...δεν ξέρεις ότι «Αν δεν σε αερίσει μάστορας δεν γίνεσαι τεχνίτης».
- Τελικά σου άρεσε το αφιέρωμα της «Ερευνας» στον Τρυποφράκτη;
- Άκου και γραφείο συνοικεσίων στον Αετό
...και μάλιστα στο κοινοτικό κατάστημα
- Της Πόπης τα... κοψίδια κάθε βράδυ στον Αετό!
- Άκου τι λέει: Κάνω φλέρτ!
...παν τα γερόντια τραλάθκαν ντιπ για ντιπ!
- Ή αυτοί των γειτονικών χωριών είναι ρατσιστές ή εσύ που τους έλεγες: «Και ποιόν ρώτησε η Βουλγάρα κι έρχεται στον Αετό!»
...τι λες, στο τέλος του καλοκαιριού ξανασυζητάμε το θέμα;
- Ακούστε - ακούστε, ο Παχτουριώτης administrator και ο Τρυποφράκτης συμποτάρισαν το πρωτάθλημα του σκακιού κι αυτό απέτυχε!
... ενώ φέτος που εξουδετερώθηκαν και οι δύο, το πρωτάθλημα θα πετύχει!
...ε, ε, ε, έρχεται
...ο Κακός Λύκος!
- Άκου λέει μαθήματα σκακιού στα γραφεία του συλλόγου από τις 6 ως τις 9 το απόγευμα!
...για πείτε μας, πως πάει η συμμετοχή;
...σοφέ λαέ μου πως λες: «Είδα κι είδα, γύφτο παπά δεν είδα».
- Γιατί δεν δημοσιεύεται τα ονόματα όσων υπόγραψαν να κλείσει το στέκι;
...Υπάρχει λόγος;
- Πρόεδρε, αντιπρόεδρε και σύμβουλοι, θέλω κι εγώ βόθρο στο γήπεδο
... δηλαδή μόνο στους μεγαλοεπιχειρηματίες σκέπτεστε να κάνετε ρουσφετάκια;
- Τελικά όσοι τα βάζουν με τον Καραγιώργο έχουν τους δικούς τους λόγους
... άλλος να του φτιάξει το βόθρο στο γήπεδο, άλλος αυτοκινητόδρομο και παραδοσιακό μονοπάτι στην επιχείρησή του, άλλος να πάει το μηχανήμα για να του κάνει δουλειές στην αυλή του, άλλος να φτάσει το υδραγωγείο μέχρι το σπίτι του
...κι έχει ο θεός!
- Τρακάρισμα λένε στη Νεράιδα: Μηχανάκι (παπί) με προβατίνα!
...θεέ και κύριε!
...εγκατέλειψε λένε προβατίνα και παπί κι εξαφανίστηκε!
...αλλά τον αναγνώρισαν από το γδαρμένο μέτωπο!
- Ρε τι πάθαμε! Οι Βουλγάρες που φέρνει η Πόπη για δουλειά στα χωριά μας δεν θέλουν να μείνουν ούτε μία μέρα
...αχ Ευρώπη σ' αγαπά!
- Άκου λέει η «Ορεινή Πατρίς»
...πως λες σοφέ λαέ μου: «Καινούριο κοσκινάκι μου και που να σε κρεμάσω!»
- Ε, όχι ότι χρειάζεται και αποδείξεις για το αν είναι παιδί του χωριού του!
...δεν είπαμαν κ'έτσι'!

• Πόσα θά 'θελα να πω! Πόσα θά 'θελα να γράψω! Αλλά, ο σοφός λαός μας δεν μου το επιτρέπει: «Η σιωπή είναι χρυσός» λέει και δεν έχει άδικο.

• Γι' αυτό... «σώπα - λάρωσε καμμένε!»

Αποκριάτικη εκδρομή του Λ.Ο. ΗΛΙΔΑ

Την καθιερωμένη του ετήσια εκδρομή πραγματοποίησε και φέτος ο Λαογραφικός Όμιλος «ΗΛΙΔΑ», το τριήμερο της Καθαράς Δευτέρας (28 Φεβρουαρίου έως 2 Μαρτίου 2009). Εκατό μέλη του ομίλου ταξίδεψαν στην περιοχή της Ηπείρου και πιο συγκεκριμένα, την Άρτα και τα Γιάννενα και επισκέφτηκαν διάφορα λαογραφικά και ιστορικά μουσεία και μέρη της περιοχής (Μουσείο Βρέλλη, Σπήλαιο Ιωαννίνων, Νησί του Αλή Πασά κ.α). Οι ταξιδιώτες είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν από κοντά τα τοπικά έθιμα της Αποκριάς και να χορέψουν με παραδοσιακά τοπικά όργανα ηπειρωτικούς και άλλους χορούς. Μεταξύ των εκδρομικών, όπως πάντα, αρκετοί συνδημότες μας Παχτουριώτες, μέλη του ομίλου.

Αστείρευτο κέφι συνόδευε τους ταξιδιώτες καθ' όλη τη διάρκεια της εκδρομής.

Ομάδα Παχτουριωτών μπροστά στο μουσείο του Βρέλλη.

Ο νέος αντιπρόεδρος
Πέτρος Τεντολούρης
και τα... βάρη του

ΝΕΟ ΙΑΤΡΕΙΟ
Πρότυπο Καρδιολογικό Ιατρείο
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Γ. ΓΟΥΡΖΙΩΤΗΣ
 Ειδικός Καρδιολόγος

Δέχεται καθημερινά πρωί: 8.30 π.μ. - 1.30 μ.μ.
 απόγευμα: 5.30 μ.μ. - 8.30 μ.μ.
 Σάββατο κατόπιν ραντεβού

Ιακωβάκη & Μισοϋλή γωνία
 (έναντι παλιού ΚΤΕΛ) 2ος όροφος
 Τηλ. & Fax: 24310 53668, Κιν. 6974 35 29 29

Εικόνες της ορεινής μας πατρίδας

με το φακό του δασκάλου και κοινοτικού συμβούλου Βασίλη Μαντέλλου...

Από τον εορτασμό της 25ης Μαρτίου στην Κορυφή.

Κορυφιώτες, μόνιμοι κάτοικοι του χωριού.

Ο Θωμάς και το βοηθητικό του προσωπικό στα ταβερνάκι του στον Αετού.

Η κοινότητα με τον Βαγγέλη οδηγό, απανταχού παρόντες στον αποχιονισμό!

Ο απεγκλωβισμός του «αθηναίου» Νεραϊδιώτη.

Η χιονισμένη Νεράιδα.

Με το Στέφο στο καφενείο της Κορυφής

και με το φακό του αντιπρόεδρου Πέτρου Τεντολούρη

Βοήθεια από τις... αλυσίδες ζητάει η «Βοήθεια στο Σπίτι» για να επισκεφθεί τους χειμωνιάτες των χωριών μας.

Το χιονισμένο Αρματολικό